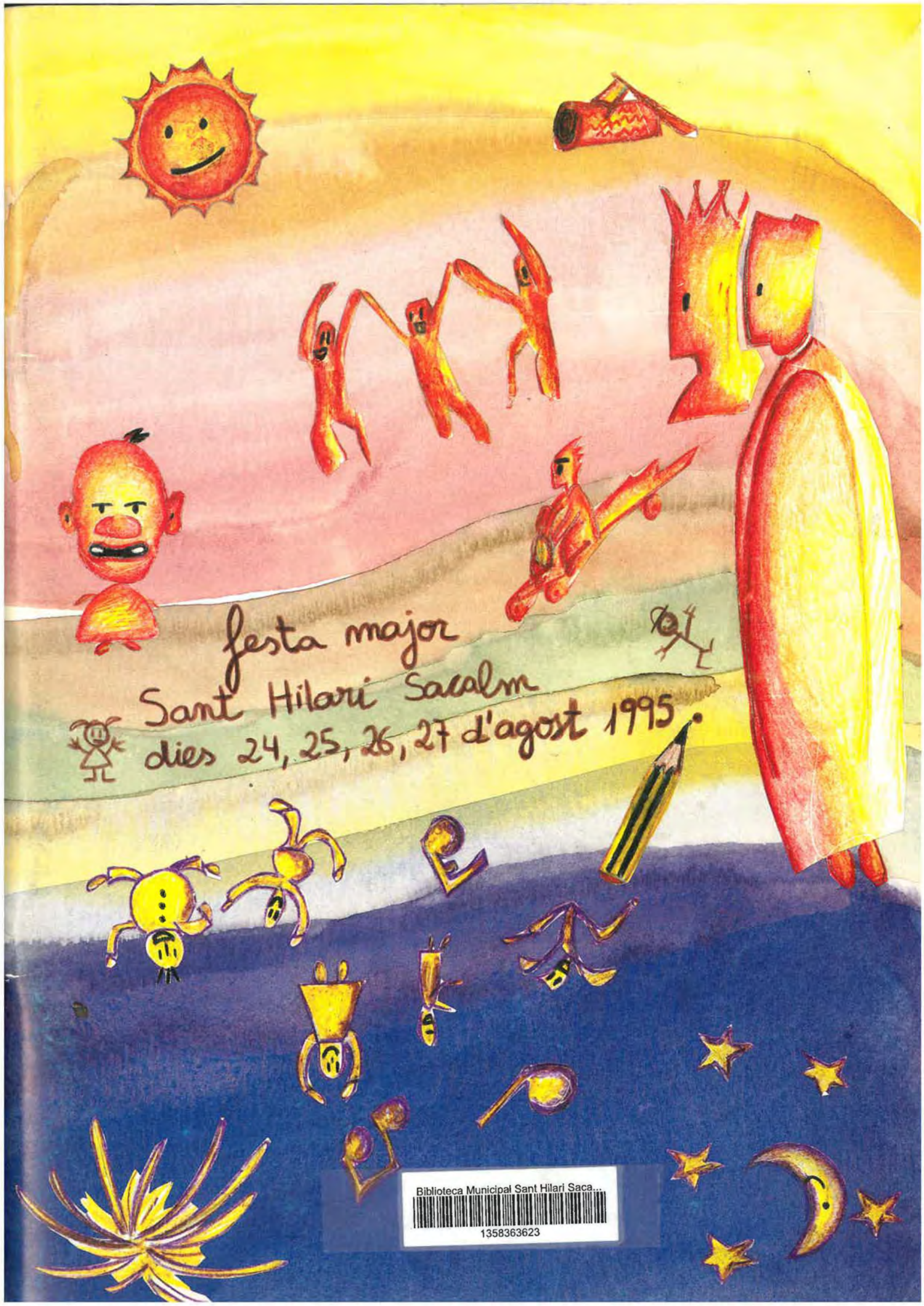

Biblioteca Municipal Sant Hilari Saca...
1358363623

PROGRAMA DE LA FESTA MAJOR DE SANT HILARI SACALM 1995

Editat per l'Ajuntament de Sant Hilari dins l'Àrea de Cultura.

La portada és de l'Anna Miralpeix i Pujol.

Fotografies de Fina, S. Bosch i arxiu Àngel Serradesanferm.

El programa ha estat coordinat per l'Àngel Serradesanferm.

El Dipòsit Legal és: GI-1332

S'ha acabat d'imprimir el dia 16 d'agost del 1995
a Gràfiques Offser de Sant Hilari i s'ha editat
amb la col.laboració de la Diputació de Girona.

La coordinació d'aquest programa ha convidat a participar-hi a les diferents entitats del poble.

Totes les col·laboracions han estat publicades.

Ho hi ha, com és obvi, els articles d'aquelles que per una o altra raó, han refusat la invitació.

L'Ajuntament no comparteix, necessàriament, l'opinió dels col·laboradors en aquest programa.

SALUTACIÓ

Paulatinament, la roda del temps ens ha portat altra volta a la darrera setmana d'agost, en què celebrem la festa gran per excel·lència.

Durant uns mesos, els hilariencs i hilarienques hem treballat amb l'objectiu de poder celebrar unes merescudes i necessàries vacances, que tenen el seu punt culminant en la manifestació de la Festa Major d'agost.

Hi ha pobles que han de palaiar per a mantenir la Festa, perquè en alguns aspectes els decau, però no és aquest el cas de Sant Hilari. Diria que potser hem assolit que de veritat sigui la Festa nostra, aquella que vivim amb més intensitat, perquè tots som al poble i ve a ser la cloenda d'un cicle, d'un període que ens portarà novament al tarannà de cada dia.

Em sembla que s'ha aconseguit tenir uns dies amb un gran ambient, que permeten la sana diversió i la rica convivència entre els homes i les dones del poble, en companyia de tots aquells que, per un motiu o altre, fan cap a Sant Hilari.

Hilariencs i hilarienques, divertim-nos tant com puguem, que convé endegar la tasca aviat i cal aprofitar al màxim els dies i les hores. Ballem, saltem, mengem, festegem...que és Festa gran; que es noti que a la capital de les Guilleries han posat l'olla grossa dins la petita.

En nom del consistori en general i del meu en particular, us convido a la Festa des del primer moment, del pregó a l'esclat final, passant per la multitud d'actes que hi ha programats.

Si del treball i l'esforç n'hem fet un símbol, fem-lo també de la gresca i la diversió.

Que la gent que ens visita i coneix, pugui dir: realment, a Sant Hilari hi ha Festa...! I la saben viure!

Francesc Xavier Rossell i Terris

L'alcalde

PREGÓ DE LA FESTA MAJOR DE 1994

En Joan Roig tent el pregó.

No seré gaire llarg en el pregó, prefereixo ser més aviat curtet, per si s'han d'avorrir, però si els agrada també prefereixo que no duri molta estona.

En primer lloc, dono les gràcies a l'Ajutnament de Sant Hilari, al seu batlle i a tot el poble hilarienc, per l'honor que m'han concedit d'escriure i llegir-vos el pregó, que enceta les festes d'enguany, 1994.

Quan em varen demanar per fer aquesta crida a la rauxa i a l'alegria, ben entesos, com sempre heu tingut a Sant Hilari, vaig començar a pensar en les moltes coses bones, que sens dubte altres han dit, que té aquest bonic poble.

No seria res de nou que parlés d'aquest regal del cel que són les vostres aigües, de les propietats curatives d'algunes, de la frescor de les altres i de l'encís de totes.

Tampoc no seria gens original, tot i ser ben cert, si digués que gaudiu d'un paisatge meravellós, que afalaga els ulls dels visitants, d'un cel blau i enlluernador, i d'una climatologia especialment saludable, que compensa els visitants dels quilòmetres que hem de recórrer, per a poder-ne gaudir.

També podria lloar la pau i la bellesa dels boscos que ens envolten, d'aquesta singularitat geogràfica, biològica, zoològica i geològica que són les Guilleries, i de la rica varietat d'espècies arbòries que hi conviuen, tot configurant una unitat de paisatge especial.

Però no voldria aturar-me aquí. Hauria de parlar de la vostra mil·lenària història, dels vostres fills il·lustres, com el general Josep Moragues, de personatges contradictoris i prou coneguts, que formen part de la història de Catalunya, com en Joan de Serrallonga.

Quelcom especial deu tenir Sant Hilari.

Hauria d'esmentar, així mateix, l'hospitalitat de la vostra gent, el seu caràcter ferm, treballador, discret, amable i un punt distant, el suficient per a conservar intacte la vostra personalitat com a grup humà i la vostra identitat al llarg dels anys, malgrat les influències externes.

I, què diem dels vostres carrers? Plens de vida i de gent a l'estiu, i impregnats de pau i serenor a l'hivern. Ningú no pot sentir-se apaivagat aquí, ni anar cap cot pels seus camins.

Quelcom especial hi deu haver a Sant Hilari.

Sou una població de cinc mil habitants, teniu un passat important i gaudiu d'un present sòlid que us permet albirar el futur amb esperança. Aquí conviviu amb gent de diverses procedències i tots us aveniu amb germanor i harmonia.

També podria explicar-vos, fil per randa, tot el que ha motivat que m'hagi enamorat de Sant Hilari; a l'igual que la meva família. Seria, però, massa feixuc. En podríem parlar hores i hores, però altres ja ho han dit al llarg del temps.

Què més podria afegir-hi jo, pobre de mi. És ben cert que no hi ha res de nou en tot el que he dit, però és veritat i s'ha de dir.

Aleshores, el meu dubte era com fer-ho? Doncs vaig decidir manifestar el mateix, però de manera diferent. I donat que la meva feina és explicar històries, representar-les o escriure-les, res millor que explicar-vos un conte. Un petit conte, una senzilla història que expressi millor el sentiment que inspira aquest racó de la nostra terra.

"Vet aquí un avi. El seu nom no és important, ni el dia ni el mes. El cas és que l'avi venia a ser un vell músic, que havia dedicat tota la seva vida a compondre i a tocar melodies. Anava de poble en poble els dies de la festa major i feia feliç la gent gran i la mainada amb la seva música.

La quitxalla li solia anar al darrera i li demanava que toqués una altra cançó, i encara una altra. De fet, tenia un nét de pocs anys, i era la seva única família.

Havia viscut molt i guardava els seus records, tal com ho solen fer els avis, com un tresor. Però, malauradament, en tenia pocs de bons. Li havia tocat viure uns temps difícils. Tenia els peus cansats de trepitjar infinites vegades la pols dels camins i les llambordes dels vells carrers.

I un dia, com ens passarà a tots nosaltres, Déu el va cridar a la seva presència. I ell, content i alegre, com havia estat sempre, es posà en camí. S'endugué poques coses, com s'escau en un viatge d'aquest caire: el seu instrument musical, company de tota la vida, unes quantes cartes i algunes fotografies.

Hi havia, però, una angoixa dins del seu cor, que mai ningú no havia conegut.

Es per això que agafà el seu nét de la mà i se l'endugué amb ell.

Déu va sortir a trobar-lo al bell mig del camí i en tenir-lo a prop, amb sorpresa li preguntà:

– Com és que arribes així?

– Com? Li va respondre el vell músic apretant ben fort la maneta del seu nét.

– Com, doncs? Plorant. Si hauries d'estar content de venir al cel. Per què portes el teu nét? Jo encara no l'he cridat.

L'avi , un xic encongit, respongué:

– No ploro Senyor, per venir a Vós al cel, ans al contrari. Ploro pel món que deixo enrera.

– I doncs?

– Doncs que no m'agrada pas tot el que hi he vist. Em fa pena la gent que encara hi ha de viure. Les coses ja no són com eren. Vós, Senyor, ho sabeu millor que jo.

– I què és el que no t'agrada?

– No ho sé! Però, la gent sembla que hagi embogit. Només tenen en compte els diners, el negoci, l'egoisme i la insolidaritat. Arreu sents parlar de guerres, assassinats, aldarulls i trifulques. Uns quants, viuen bé, però d'altres pateixen necessitats i sembla que res no interessi a la gent. Sembla que ningú no tingui en compte la bellesa, la ingenuïtat, l'honradesa i totes aquelles coses que fan gran l'ésser humà.

I no parlem de la natura, perquè l'aire cada dia és més brut, els boscos es cremen, l'asfalt guanya terreny al camp i els arbres; els peixos es moren als rius, l'aigua de les fonts s'enverina cada dia una mica més. I el mar, Senyor, el mar se'ns mor. No, no vull que el meu nét visqui en un món com aquest. No vull que es torni egoista o que hagi de morir de pena i vergonya. Prefereixo endur-me'l, Senyor, perquè visqui feliç al nostre costat.

– Però ell encara té una feina a fer a la Terra, jo només t'he cridat a tu!

– Però, Senyor, no podríem...

– Bé, no t'amoïnis. vejam, què creus que podria fer per arreglar una mica tot el que vosaltres, els homes, heu anat malmetent al llarg dels anys? Què vols que faci?

– Senyor, si més no, feu un lloc on la mainada pugui jugar i riure tranquil·lament.

Un indret on els arbres en siguin els reis, on les fonts deixin anar aigua neta i clara i que el cel sigui encara blau i bonic.

Que la gent sigui honesta, alegre, hospitalària, que valori aquelles petites coses que esmentàvem abans. Un lloc on encara hi hagi esperança, un lloc Senyor, on el progrés i la natura vagin de costat.

I Déu, sabeu, li va fer cas. Li concedí el que demanava. I no ho féu en un sol lloc, no, va crear-ne molts i els repartí per tota la Terra, com un regal. Eren com petits oasis al bell mig del desert. I un d'aquests llocs, sortosament, és Sant Hilari!

Com acaba el conte? Bé, l'avi, el vell músic, deixà que el seu nét tornés a la Terra, per ajudar, com tots els que avui encara són nens, a fer un món millor. Però abans d'acomiadar-se'n, li va fer una cançó per a què es recordés de l'avi i de tot el que li havia ensenyat els dies de la seva vida".

I si m'ho permeten els vull cantar un petit bocinet d'aquesta cançó, perquè qui sap si aquesta història és imaginària o és real. Potser la cançó en algun moment també ens pot ajudar.

Això és una mica estrany, però forma part del pregó.

Ah! No sóc tan bon músic com l'avi, però intentaré cantar-ne un trosset.

Trobaràs un lloc on l'aigua sigui clara i neta,
un país encara amb el cel blau.
Sentiràs la cadernera,
un racó que deixi enrera
el neguit i t'ompli el cor de pau.

Si tu vas a Sant Hilari
trobaràs pau i repòs.
Si te'n vas, voldràs tornar-hi.
Sant Hilari, es du dins el cor. (Bis)

Respecta les plantes,
respecta les flors,
respecta la vida
i respecta el bosc.
Estima la terra
i estima la gent,
plegats podeu fer
un món diferent.

Si tu vas ... (Bis)

Senyors, moltes gràcies. Benvinguts a la Festa major 1994.

Visca Sant Hilari! Visca Catalunya!

Jordi Roig i Cots

Lamentablement, en Jordi Roig i Cots, aquell senyor que tan senzillament lloava el nostre poble i la seva gent en el pregó de la Festa Major, el dia 7 de setembre; ens deixava com l'avi i la seva música.

Déu el va cridar en el moment més inoportú de la seva existència i com a hilariencs ho sentim profundament, perquè ell i la seva família ja es feien estimar.

Aprofitem aquesta circumstància per a manifestar, en nom de tot el poble de Sant Hilari, el condol a la família i als amics.

La Festa de 1995 comença amb un emotiu record per en Jordi Roig. Descansi en pau.

Enguany, la Festa Major del poble de Sant Hilari, per nosaltres no serà el mateix, perquè ens manca un membre important a la colla d'amics, que precisament no ha marxat per uns dies, sinó que ha marxat per sempre, i ha deixat un buit molt gran.

"– *Jordi, avui hem anat a Vic a estrenar el tros nou de l'Eix Transversal. T'hauria agradat.*

Aquesta setmana hem tingut pluja i tempestes d'estiu. T'hauria agradat.

Hem anat a buscar cargols. T'hauria agradat.

Els amics encara anem amb bicicleta, juguem a tennis, al dòmino, a cartes, ens trobem al bar Montseny, anem a la piscina, però d'ençà que tu no hi ets, passegem molt menys...".

Serà molt dur, escoltar a la ràdio de Sant Hilari (que ha millorat molt), la cançó que vas fer per pregó de la Festa Major de l'any passat i que va agradar molt a tothom.

Serà molt dur escoltar un nou pregó de Festes.

Serà molt dur anar al sopar de Festa Major i que assenyala el final de les vacances. Serà molt dur ballar sardanes i no sentir-te dir: "un dia d'aquests m'hauràs d'ensenyar a ballar bé".

Tot, tot, serà molt dur.

Dins de tot aquest neguit que representa la teva absència, ens tranquil·litza saber que ets en un lloc de pau, davant la presència de Déu, com la teva fe i la meva ens han ensenyat des que érem petits.

A més a més, el teu cos s'ha quedat mirant al Montseny, al poble de Sant Hilari que tant vas estimar i del qual dius a la teva cançó:

Si tu vas a Sant Hilari
trobaràs pau i repòs
Sant Hilari es duu dins del cor.

Els teus amics

L'any passat, el nostre col·laborador, en Narcís Figueras i Capdevila, ens va fer un escrit sobre un conte escrit per en Pere Calders i ambientat a Sant Hilari, al balneari de la Font Picant. Ara el reproduïm aquí, íntegrament.
El conte "Al bat de l'estiu" és inclòs al recull "Tot s'aprofita", publicat l'any 1984.

AL BAT DE L'ESTIU

(esborrany de fulletó)

Jo no sóc enamoradís. Val la pena dir-ho de bon començament perquè s'estengui a dretes el que va passar-me a Sant Hilari. Però també he de declarar que de vegades m'enamoro com qualsevol altre, d'una manera corrent, sense el neguit que ara contaré.

Necessitava un aval per a una lletra de canvi (en aquell temps el document encara servia), i se'm va ocórrer que l'oncle Martí potser em faria el favor. Era una idea una mica arrauxada, perquè el meu parent havia fet molts diners i els retenia amb pugnacitat, ja que, com deia ell, "si no es vigilen, tal com vénen, se'n van". El cas és que si se'm va acudir d'anar-lo a veure fou perquè no tenia cap més porta on trucar. Amb això vull establir que no les tenia pas totes i que la meva era una acció dictada pel desesper. Es comprendrà, també, que el meu estat d'esperit no era pas propici a lliurar-se a jocs d'amor, ja que el tenia tot ocupat, gairebé desbordant, per preocupacions urgents de mena econòmica. És bo de tenir-ho present per tal d'evitar que algú m'atribueixi una predisposició anímica que revertís d'una certa lògica l'aventura extraordinària que m'esdevingué després.

L'oncle Martí era a Sant Hilari Sacalm per prendre les aigües, al balneari de la Font Picant. Hi anava cada any, a dates fixes, que sempre coincidien astutament amb una part del seu estiueig, encara que ell parlés de la necessitat de tenir cura dels ronyons. Que jo sàpiga, l'oncle Martí s'havia beneficiat sempre d'una salut de ferro.

Vaig anar amb tren fins a Breda, i d'allí a Sant Hilari amb autocar. Ja se sap: eren els mitjans de l'època. Unes travessies llargues –era l'efecte que ens feia– amb pauses per a donar voltes a les obsessions de cadascú. Jo no em treia la lletra de canvi del cap. Em tocava la cartera on duia l'instrument legal, amb un aire solidari de compartir el seu futur incert. Estava tan absort que no vaig adonar-me d'una noia molt atractiva i coqueta que va fer tot el viatge prop meu. Bé, ara que l'esmento veig que me'n devia adonar, però vull dir que tant se me'n donava, que tot el món era ple de la lletra de canvi, com si el petit paper fos un núvol enorme que em tapava tota altra vista.

L'oncle era al jardí. Anava tot ell vestit de blanc i es pot dir que resplendia. Portava un barret de panamà, d'un teixit de palma finíssim, i recolzava les mans en un bastó de puny de plata treballada. Pel seu volt, hi havia unes quantes senyores de mitjana edat (assegudes com ell en butaques de jonc) que el contemplaven amb adoració. En veure'm, l'oncle Martí no va moure ni un múscul de la cara, en contrast amb les meves expansions d'alegria saturades de reserves interiors.

– Ja deus necessitar alguna cosa –em va dir per tota salutació.

– I ara! –vaig exclamar–. El vinc a veure per saber com es troba.

Semblaven quatre paraules de no res, però em van aixafar tota l'estratègia. Quedava clar que em veuria obligat a ajornar el plantejament vital, l'objecte de la visita. En aquests casos, m'excedeixo i passo de la ratlla. "Vinc a fer-li companyia un parell de dies. L'enyorava!", vaig dir-li.

No sé d'on m'havia sortit allò del parell de dies (amb la pressa que tenia!), però ja estava fet. Com que quan hi sóc tinc tendència a deixar-me anar pel pendent, encara vaig afegir: "Ja veurà que bé ens ho passarem! Qui sap si em vindran ganes d'allargar l'estada!"

L'oncle em va mirar severament i m'engegà tres preguntes seguides:

– Que no treballes? Que no tens obligacions? ¿Que et penses que cauen del cel, les misses?

Estic segur que havia endevinat les meves intencions amb una precisió increïble, fins i tot que es tractava d'una lletra, perquè, sense esperar que jo li respongués, va alçar la mirada amb un posat somiós i digué (com si fos una reflexió íntima): "El mes que ve es compliran deu anys que no faig de fiador de ningú".

M'agafà pel braç i m'acompanyà cap a l'administració, tot advertint-me que allí no m'hi podria quedar, perquè era tot ple. Però que em dirien en quin lloc del poble trobaria allotjaments lliures, si és que n'hi havien.

– Estàs ben decidit a quedar-te?

– I tant! És una il·lusió llargament acaronada...

(El cert és que aquella carta que em jugava amb l'oncle era l'última que em quedava. En això de la il·lusió no mentia).

Al balneari van confirmar-me el que ja m'havia dit l'oncle: que no tenien places disponibles i que em recomanarien un hostal del poble. Servi, i la qüestió va quedar resolta.

A la tarda, el meu parent em va convidar a veure com prenia les aigües i després passejàrem pels voltants de la Font Picant. Ell dirigia la conversa (semblava disposat a no deixar-me que hi fes entrada amb les meves dèries), i tendí a donar-me consells que jo no demanava:

– Una de les coses més boniques d'aquest món és

valer-se sense l'ajut dels altres. No demanar res a ningú, tenir l'orgull de les pròpies forces. Això fa els homes i forma els caràcters que realment compten. Si depens de favors, mai no estaràs content de tu mateix. Creu-me. M'he guardat sempre d'ajudar la gent que estimo, pel bé d'ells, perquè així no s'estropellen i es fan forts a soles.

– Però hi ha situacions excepcionals –vaig replicar tímidament–. En alguns casos...

– En cap cas! –m'interrompé amb energia.

Tot seguit, va canviar de tema i em digué que a les cinc tenia partida de dòmino.

– Si en vols fer una, ja ho saps –afegí.

Sense gairebé adonar-me'n, em vaig trobar assegut davant d'una petita taula quadrada, en companyia de l'oncle i de dos senyors més. Me'ls va presentar: eren un comerciant de Barcelona i un industrial de Sabadell. No recordo amb qui vaig fer parella, però penso que, per lògica, devia ésser amb l'oncle. El cas és que tenia el cap molt lluny d'allí i que em van escanyar el doble sis dues vegades.

L'oncle va fer una pausa mentre tombava les fitxes, esforçant-se per no esclatar. Sense treure's el cigar de la boca, em digué:

– Saps què? És millor que te'n vagis a estirar les cames. Surt a fora i respira a fons, a veure si l'aire lliure t'aclareix les idees. Bades s'una manera lamentable.

Si explico tot això amb una certa prolixitat, és perquè es comprengui el meu estat d'ànim. Al jardí no veia les plantes ni la gent. Arrossegava els peus i mirava a terra, però m'ocupava una sola visió: la lletra. No tan sols en depenia el meu futur, sinó el present immediat. Si no ho resolia favorablement –i l'oncle era el meu darrer cartutx-, m'abocaria sense remei a la ruïna material i moral. Hauria de fugir del país. Ja em veia creuant la frontera de nit, pels passos d'alta muntanya, amb un farcell al coll per traginar les meves escasses pertinences. Això sense comptar amb l'atracció del suïcidi, que també m'assetjava tot i que no m'acabava de fer el pes cap dels sistemes usuals. Repeteixo: ho explico perquè ningú no cregui que la cosa sensacional que m'ocorregué l'endemà fou deguda a una predisposició de l'esperit. Vull dir que, en aquells moments, l'amor era lluny dels meus interessos. Ni tan sols s'afigurava.

L'endemà, vaig sortir de l'hostal al pic de les onze, després de passar una mala nit. Al balneari em van dir que l'oncle encara no s'havia llevat, i vaig esperar-lo al jardí, assegut en una butaca de jonc. Em feia mal la punta dels dits, de tant rosegar-me les ungles, però jo hi insistia fins a trobar sang. Ara penso que m'impulsava el desig de devorar-me a mi mateix fins a desaparèixer. Vagament, recordo que feia un bon dia, amb un oreig suau que movia les fulles dels arbres, i un revolar d'insectes –sobretot dels que no piquen– que produïa un brunzit adormidor. Però jo no dormia, especialment per dins, on lliurava una batalla a mort. "Prou!", em deia.

"Així que aparegui l'oncle, l'emprengué de bursada i li plantaré la lletra davant dels ulls. O tot o res! I que sigui el que Déu vulgui!".

En aquell moment, va fer entrada un Packard negre, brillant i majestuós, que va esborrar tots els altres sorolls. Era un cotxe com ja no se'n veuen (i potser sí que no fan cap falta, però de debò que causaven un gran efecte). S'aturà davant meu, a quatre o cinc metres, i va baixar-ne un xofer molt ben vestit d'uniforme, d'aspecte altament professional. Es movia amb una mesurada diligència que denotava educació. Va fer una correguda estudiada, sense servils precipitacions, i obrí una de les portes del vehicle, mentre es treia la gorra amb una elegància que només poden donar els anys d'ofici. Aleshores va baixar ella.

Dic ella, amb una familiaritat que requereix les explicacions que donaré tot seguit. Ella, perquè des d'aquell instant va omplir tota la vida que tenia a l'abast. I ara vénen les explicacions –o disquisicions– que em semblen indispensables. Hi ha homes que s'enamoren d'una dona pels seus ulls, pels seu cabells, pel seu nas... D'això darrer n'hi ha casos de gran ressonància històrica que m'estalvien de voler-ho aclarir. D'altres s'han enamorat de les orelles, del coll, de la boca, de les dents, del perfil anterior o del posterior, de les extremitats superiors o de les inferiors, del clatell o dels peus, d'un gest, d'una expressió, d'un color de pell, i fins i tot de petites imperfeccions gracioses. Hi ha qui s'ha enamorat d'una manera de caminar o d'estar-se quieta, de l'òval d'una cara (sense fer massa compte del que hi ha a dins), o de com cau la roba d'acord amb el relleu que dóna a la figura. Hi ha casos d'una atracció fulminant dels sentits i d'altres en els quals la rendició es produeix per la banda estrictament romàntica o, encara, meitat i meitat. Tothom sap que hi ha de tot i que gràcies en podem donar, ja que així tot es despatxa i, poc o molt, anem tirant. Jo no era pas una excepció. Tenia les meves preferències parcel·lades i mai no havia ambicionat que m'ho aboquessin tot alhora. Una cosa que no acostuma a passar –hem d'ésser francs– va passar-me a mi: em vaig trobar de cop i volta enfront de l'ideal impossible, d'una dona que reunia tots els meus gustos i tries, amb la capacitat natural de despertar-me els ressorts més íntims i els altres, aquells que no s'ajupen a dissimular els sentiments.

– Oh! –vaig cridar tan bon punt ella baixava del cotxe.

Era un "Oh!" amb la primera lletra allargada, repetida, i una hac que s'arrossegava guturalment i empenyia el signe d'admiració per fer lloc a la rècula de les "o". Vaig fer una correguda per flectar un genoll als peus d'ella, amb tanta precipitació que de poc que no la faig caure. Em va haver d'apartar amb l'ombrel·la per no ensopegar amb mi, però ho va fer amb una delicadesa que encara em va trasbalsar més. El xofer hi acudí amb un posat agressiu, però ella l'aturà amb un gest encantador.

L'oncle, que en aquells moments sortia al jardí, em va ajudar a alçar-me.

– Què et passa? Que t'has tornat boig? –digué.

– Doncs sí. I a més estic encegat, de manera que no m'amoïni.

Me'n vaig desprendre amb una empenta, per córrer darrera d'ella. Se'm va travessar un cambrer que duia una safata amb aperitius i tot va anar per terra, les ampolles, les anxoves i les patates fregides. El cambrer, irat, em va donar un cop al front amb la safata, i consti que no n'hi faig retret, a desgrat que encara ara, quan hi ha un canvi de temps o amenaça pluja, se'm reprodueix la sentida.

A la recepció no em van deixar entrar. Jo donava puntades de peu a la porta vidriera, fins que l'oncle i dues persones més (no puc recordar qui eren) em van tornar a fora i m'obligaren a seure en un banc.

– Escolta, tu: això no m'ho facis mai més... –em va dir l'oncle.

– A vostè no li he fet res. Li aconsello que no m'exciti.

La veritat és que ja tant se me'n donava de l'oncle i de tota la resta, llevat del seu amor explosiu. Però ell, és clar, no ho entenia. Se'l veia preocupat, transcendent, una actitud que no li coneixia.

– Que has vingut aquí per aquesta noia? –em preguntà.

– No. No l'havia vista mai. Però a partir d'ara ja no puc veure res més. He trobat de sobte una cosa que ni tan sols m'atrevia a buscar, i si m'és permès de fer una recomanació, suggeriria que vostè no hi intervingui, perquè ho atropellaré tot.

L'oncle Martí es va treure el barret de panamà i va passar-se un mocador de seda pel front. Procurava no perdre el to, amb un esforç visible. Finalment, prosseguí:

– Tu fes el que vulguis, però no m'hi emboliquis. Aquí em coneixen, saps? Em respecten, vinc cada any i no he donat mai motius d'escàndol. Un parent en estat de frenesí em compromet, i ells ja saben que tu ets nebot meu. O sigui que la teva conducta m'afecta. Si et fos igual, em faries molt content si anaves a prendre les aigües en una altra banda...

– No es tracta d'aigües! –vaig replicar–. Ella és aquí i jo no la vull deixar de petja. Vostè és un assidu de la casa i deu saber qui és. Digui-m'ho!

(El vaig agafar per les solapes, sacsejant-lo. L'oncle m'aferrà els canells i es desprengué a estrebades).

– Ella és molt amiga, molt, de l'industrial de Sabadell que et vaig presentar ahir... –m'informà.

– El mataré!

– Te'n guardaràs com d'escaldar-te. T'agafarien de seguida i m'hi enredarien a mi!

Mentre jo fugia (em proposava d'estabornir l'industrial de Sabadell allí on el trobés), l'oncle m'estirava pels faldons de l'americana. "Però què tens, sant cristià? Calma't", em deia. "D'on has tret aquests impulsos? No et ve pas de família, perquè la meva germana Àngela és una santa i el teu pare –que al cel sigui– fou una persona reposada."

La menció del meu pare em va aturar en sec. Era un tret segur: el record d'aquell baró exemplar, que havia estat un dels notaris més circumspectes del país, sempre em moderava el comportament. Per uns instants, l'oncle pogué comptar amb una oportunitat per a exposar-me els seus punts de vista:

– Ja que m'assegures que no has vingut per aquesta noia, he de creure que les raons originals eren unes altres. Penso que el motiu no era veure'm a mi, perquè m'has vist una colla de vegades i te'm saps de memòria. Aleshores res, ens queda la qüestió del favor. T'he dit abans (i no calia, perquè ja ho saps) que sóc refractari a fer-ne cap, però en aquest cas estic disposat a considerar-ho. Dins els límits de la prudència, et firmaré el document...

– Quin document?

– La lletra. Des del principi he sospitat que es tracta d'una lletra.

– Ah, aquell paper! Ja se'l pot confitar!

De veres que no me'n recordava. Quedava lluny, llunyíssim, dels meus desigs immediats.

– Firmaré amb una condició –prosseguí l'oncle–: te n'aniràs amb el primer tren que surti de Breda. La meva cura és sagrada i l'he d'acabar en pau, sense comptar amb la meva reputació, que si deixava a les teves mans se m'acabaria aquí.

El record del pare ja s'havia esvaït i vaig dir que no me n'aniria d'allí sense la senyoreta, caigués qui caigués.

– Si mates l'industrial, et desfaré a bastonades. No me'l toquessis pas! –cridà l'oncle, posant-me el puny de plata del seu bastó a frec de cara.

– Vostè faci la seva –vaig respondre-li–. Fingeixi que no em coneix, que al capdavall no li costarà pas gaire. Jo he de fer la meva, parlar amb "Ella", assegurar-me-la, lligar-ho ben lligat perquè no se m'escapi. Saltaré damunt de tots els obstacles i, en atenció al bon nom de la família, li prego que eviti la topada.

Quan em referia a "Ella" ho feia així, amb majúscula i entre cometes ideals. L'oncle es va quedar palplantat trepitjant la grava, amb el seu bastó a mitja alçària, brandant-lo amenaçadorament. Em va fer una mica de llàstima, perquè tenia una mala peça al teler, però no m'era possible d'ocupar-me'n. Només pensava a parlar amb la meva estimada i conquistar-la, abatre-la amb una declaració d'amor inapel·lable, que la deixés desarmada i rendida.

No recordo qui em va dir el seu nom. Em sembla que fou un cambrer, però no n'estic segur. Es deia Carola. Quin nom més preciós! Abans no m'agaradava gens, però ara sí. Vaig buscar-la per tot el balneari, donant empentes d'ací d'allà, perquè hi havia molta gent. És cert que s'apartaven quan jo m'hi acostava (quan hi eren a temps), degut a la fama d'impetuós que m'havia creat en cosa de no res. Jo experimentava la voluptuosa sensació de fer por, i me'n valia, ficant-me pertot arreu sense respectar les disposicions interiors de l'establiment. Em treien de molts llocs, però jo insistia i, al final, hi entrava.

Per sort, Carola i l'industrial no sortien plegats. Es

veu que guardaven les formes, qui sap per què. Bé: jo sí que ho sospitava, i ara que ho conto trobo que no tenia motius per qualificar-ho de sort. Si no se'ls veia, en algun lloc devien ésser... Tanmateix, la sort (relativa, com es veurà) consistí en el fet que a la tarda d'aquell dia vaig trobar-la sola en una glorieta.

Jo no havia dinat. No tenia gana, només set, una set que no em passava amb la ingestió de líquids. M'havien expulsat del despatx de l'administrador, d'una habitació del primer pis, d'una saleta de conversa i del tocador de senyores. Aquest darrer intent culminà amb una escomesa col·lectiva que em va deixar llençat al jardí, d'esquena a terra. Algú digué que ja havien avisat la guàrdia civil de Breda perquè em vingués a recollir, una amenaça prematura, ja que la guàrdia civil no va intervenir-hi fins després.

Vaig aixecar-me tot espolsant-me la roba, remugant, fent tentines per un sender que no sabia on portava. Els raigs del sol es filtraven a través del fullatge i una papallona em seguia i voletejava a tocar del meu rostre, sense saber a què s'exposava. Els insectes són així: després de segles i segles de sofriment i de morir d'una manera anònima, no han après res.

Avançava pel sender, però en realitat mirava –amb l'afany– cap endarrera, rumiant per on atacaria de nou. Em prenia una treva per guanyar impuls, però no volia enganyar ningú, hi tornaria tan bon punt em sentís refet. De sobte, en tombar d'esma per un trencall del camí, vaig veure a poca distància la glorieta que he esmentat abans. Era un teló de fons, poca cosa comparada amb la figura que emmarcava, una silueta femenina a contrallum, dreta, gairebé immòbil, plena d'una bellesa que tallava la respiració. Era ella! Una ratlla de claror li resseguia el perfil, envoltant-la d'un halo que semblava fet expressament per a acabar-me de collar. Duia l'ombrel·la oberta, amb el mànec recolzat a l'espatlla, i mantenia una actitud gràcil, sense afectació, com si formés part del paisatge.

Vaig acostar-m'hi a poc a poc per no espantar-la, com els gossos perdiguers que procuren no alçar un vol fins que el caçador estigui a punt. La veritat és que ella es veia serena i aplomada. Em va mirar sense descompondre l'expressió, mentre jo li deia:

– Ens hem de casar de seguida, senyoreta. A la desesperada, immediatament. Ja se'ns fa tard...

– No caldria conèixer la meva opinió, abans? –em preguntà amb placidesa.

Sí, és clar. No hi havia caigut. La idea que jo sol m'hagués fet tota la broma em va esfondrar. Em vaig ajupir agafant-me el cap amb les mans. Em sembla que va acollir-me un banc d'aquells amb potes de ciment que imiten el tronc d'un arbre.

– No en podríem parlar? –vaig dir-li amb una veu desmaiada–. Els sentiments són més forts que les opinions, i els meus no tenen aturador.

– Bé, parlem-ne –em respongué.

Estava tan tranquil·la que em va desarmar. No és que m'hagués canviat les intencions, però les frenava. Embarbussant-me, vaig fer-li un resum de la meva vida, sense objecte fins aleshores: una infantesa condicionada per uns pares capficats i donats a la seva, una adolescència turmentada i una joventut amb la provatura d'uns negocis que no entenia gens. I el gran buit d'un amor que buscava i no trobava enlloc, fins al moment que ella havia baixat del Packard. A partir d'aquell instant, tot havia canviat. Ara –afegia– el buit no tan sols s'havia omplert, sinó que vessava pertot arreu i, si ella no proveïa, moriria ofegat per aquest desbordament.

– Vostè mateixa...–vaig concloure.

En aquells temps ens tractàvem de vostè. Ara costarà d'entendre, però em dec a la fidelitat històrica, perquè amb les reconstruccions cal anar-hi amb molt de compte.

Es produí una pausa. Ella somrigué, amb un plec dels llavis que denotava intel·ligència i ponderació. No era gens bleda, i això m'alarmava, ja que m'hauria convingut que ho fos una mica, el punt just per a donar facilitats a la meva impaciència.

– Suposem –em digué–, sense oblidar que va de suposició, que jo corresponc al seu abrandament. Si això arribés, pensi que les batzegades no són pròpies del meu caràcter. Ho exigiria tot: el galanteig, la mútua informació prèvia, els preparatius, els passos necessaris. Ni tan sols sé qui és vostè.

Em vaig treure precipitadament una targeta de la cartera i vaig allargar-la-hi, tot fent una inclinació de cap. "És comercial", vaig dir-li, "però és que les altres se m'han acabat. Ja serveix, oi?" M'insinuà, amb un gest senyorívol, que no servia. O, almenys, que no bastava, encara que hagués estat particular.

– I la sinopsi que li he fet de la meva vida?

– Tampoc. Hi ha tràmits que s'han de seguir per força.

– Els tràmits els podem enllestir ràpidament. Si li sembla, podem festejar aquí mateix amb una esgarrapada. Després, demanaré a l'oncle que m'aboni els antecedents i tot seguit arreglarem la boda. De capellans, de jutges, de testimonis i de capitans de vaixell se'n troben arreu. Potser abunden menys les ambulàncies, i si m'agafava un atac de cor (i això meu ho és si es mira bé), en vindria una de seguida. En un cas així, em deixaria sense assistència, vostè?

Era un argument polèmic de primer ordre i jo me'n refiava molt. Però la Carola (una Carola que ja considerava meva) no va tenir temps de respondre'm. Va comparèixer de sobte un tropell de gent esvalotada que cridava: "Ha estat ell, ha estat ell! Agafeu-lo!" M'agafaren i em trontollaren, em van esllenegar tota la roba. Si he d'ésser franc, no em sorprengué, perquè ja feia estona que les relacions entre els del baneari i jo anaven de mal borràs.

Se'm van emportar amb penes i treballs, degut a la resistència que els oferia. Pel camí, algú digué:

– No ha parat fins que s'ha carregat un cristià!

Aquestes paraules em van esverar i em feren abandonar la lluita.

– Qui s'ha carregat a qui? –vaig preguntar amb la veu trencada.

– Cínic! –em van dir–. El cos encara és calent i tu amb aquesta simulació.

Em sembla que vaig respondre que no em podien fer responsable dels cossos calents d'aquelles rodalies i que a veure si m'explicaven, per favor, què havia passat.

Ho saps prou bé: hi ha hagut un mort, una víctima innocent... –em replicaren. De manera que prejutjaven la innocència de la víctima i, en canvi, donaven per segura la meva culpabilitat. A més, tothom em tutejava, com en els fets diversos, en els quals els sospitosos perden el "don" que la premsa atorga als ciutadans respectables i passen a engrossir les files de la plebs que no mereix cortesies especials.

I la Carola? Crec que va quedar rerassagada. Al balneari hi havia petits grups silenciosos, de cares llargues que em contemplaven amb inclemència. Havien col·locat el cadàver damunt una taula de ping-pong, cobert tot ell amb un llençol. La forma es dibuixava sota plecs d'una blancor immaculada, sense que fos possible endevinar res que ajudés a una identificació a cop d'ull.

– Qui és? –vaig preguntar.

– Au, bah! –em digueren–. Només faltaria aquesta: que haguessis matat a cegues. Guarda't els recursos de candor per a les autoritats corresponents, que vindran d'un moment a l'altre.

És corrent que en situacions extremes ens recordem de la família i jo no era pas una excepció.

– On és el meu oncle?

– Ha anat a Santa Margarida de Vallors, a veure si trobava Vidalba. ha dit que potser tornaria tard, que no passéssim ànsia.

M'havia respost un ancià molt pulcre, que em tractava amb més miraments que els altres. Fou ell qui digué que ningú no tenia dret a fer suposicions temeràries mentre la justícia no hagués pronunciat l'última paraula. "Aquest jove", afegí, "és innocent mentre no es demostri la seva culpabilitat." Li ho vaig agrair de veres. Es coneixia que havia vist molt cinema americà o llegit moltes novel·les policíaques. O potser era advocat, perquè en els centres de curació (sobretot a l'estiu) hi va gent de tota mena, sense necessitat de trobar-se malament. El cas és que va impressionar l'auditori i que tothom em va tornar a tractar de vostè.

– Vostè segui i esperi's. Estigui's quiet i no faci més atzagaiades –em van dir.

La veritat és que no tenia gaires ganes de moure'm. Reflexionava. En poc més de quaranta-vuit hores m'havien sotmès a sotracs que, a vegades, no s'experimenten ni en el transcurs de tota una vida: el risc d'una fallida catastròfica, un enamorament fulminant i un assassinat el mort del qual em carregaven a mi. Era emocionant, no sabia a quina carta quedar-me. Fins aleshores havia passat desapercebut, era un de tants d'aquest món, però tot d'un plegat em convertien en un personatge interessantíssim. El crim m'atreia d'una manera especial, potser degut a la influència de les lectures. Vaig preguntar per què creien que es tractava d'un assassinat. Em respongueren que el mort tenia un cop al clatell que no oferia dubtes.

– I no pot haver estat un accident? ¿Que hagi caigut de memòria?

– No. L'hem trobat de bocaterrosa.

– I qui és?

– No volem dir res que pugui interferir l'acció de la llei.

La llei va arribar en forma d'un sergent de la guàrdia civil i de dos números del mateix cos. En entrar, es van treure els tricorns amb una gran educació. El sergent va alçar una punta del llençol i aleshores vaig veure que el mort era l'industrial de Sabadell. Només em faltava aquesta!

– Ep! –vaig cridar–. Que jo no l'he matat! No dic que no en tingués ganes, però no ho he fet!

El sergent em va calmar, va recomanar-me que no em precipités, ja que tot just començaven les investigacions. Inspeccionà el cadàver, que tenia el puny dret fortament clos. Va separar-li els dits i en tragué un doble blanc. Lliurà la fitxa de dòmino a un dels seus subordinats, el qual la va dipositar cerimoniosament en una tauleta on ja havia preparat patracols d'escriure. Tot seguit, el sergent va demanar una relació de residents i dels visitants del balneari i quan la tingué va llegir-la a poc a poc. Al final, va pasar llista: quan cridava un nom, l'interessat havia de respondre "Present!". Resultà que faltaven dues persones, el meu oncle i el comerciant de Barcelona. Tothom sabia que l'oncle era a Santa Margarida de Vallors, però del comerciant ningú no en sabia res. Ja fosquejava i van encendre els llums. Després vingué un interrogatori llarg i pesat, on jo sortia contínuament, perquè la meva conducta era matèria de murmuració i de condemna.

Quan em tocà el torn, vaig haver de respondre un rosari de preguntes i, en acabar, el sergent em digué:

– Vostè no s'amoïni. És el qui ho té més bé de tots, precisament perquè és el més sospitós. L'experiència m'ensenya que les coses no són mai tan fàcils. Potser l'hauré de detenir, però no s'espanti.

Era evident que em trobava simpàtic i em va fer content. Ara: el vaig advertir que, si m'agafava, m'espantaria. Volgué saber coses de l'oncle, però no vaig tenir temps de contestar-li: en aquell instant es presentà el meu parent. Venia entresuat, amb un aire saludable i un color de cara que denotava el contacte amb la naturalesa. El sergent, després de saludar-lo, va demanar-li el bastó. El sospesà, va acostar-se al difunt i li emprovà el puny de plata a la ferida del clatell.

– No, no és l'arma –digué.

– Em consta –va respondre l'oncle amb sang freda–. Mai no m'ha fet avergonyir.

El sergent l'interrogà. Però, curiosament, s'interessava més per saber coses del comerciant absent.

– Vostès són amics, oi?

– Diguem més aviat que som coneguts de balneari.

– Sap on és?

– No. M'acaben de dir que no el troben...

(Mentrestant, el guàrdia civil escrivent ho apuntava tot.)

De sobte, l'oncle va adoptar un posat solemne ("mon sergent" per aquí, "mon sergent" per allà).

– Mon sergent: amb la condició expressa que no en faci ús, li diré que el comerciant és un mal perdedor...

– Mal perdedor en què?

– En general, tant en els jocs de saló com en els negocis.

– No vol afergir-hi res més?

– No. Potser amb això ja és massa. Confio en la seva cavallerositat.

Al guàrdia civil va agradar-li l'entrada simbòlica a l'ordre de la cavalleria i es desferen tots dos en salutacions i reverències. Després, els tres representants de la força pública van emprendre unes diligències de registre a l'habitació del comerciant de Barcelona, que van tenir un ràpid desenllaç. Compareguer de nou al saló i el sergent s'adreçà als reunits:

– Senyores i senyors: el cas està resolt. No els puc donar detalls perquè pertanyen al secret del sumari. Aquest jove...

(em va assenyalar a mi.)

– ...és innocent. Li deuen disculpes. No toquin el cadàver, ni res, fins que vingui el jutge.

Va manar al seu subaltern amanuense que redactés una ordre de recerca i captura, recolliren els papers i sortiren tots tres amb la mateixa prosopopeia amb què havien arribat. Un dels guàrdies es va quedar de vigilància a la porta del balneari i l'altre i el seu superior se'n van anar.

Es produí una mutació llampeguejant de la conducta humana. Tothom em felicitava i jo, modestament, reponia que el mort tenia més mèrit. Una senyora m'explicà que sempre havia dit que jo podia ésser esbojarrat, però no pas assassí, perquè els meus ulls no enganyaven i ella era una experta a llegir la mirada de la gent.

– Gràcies, senyora, gràcies...

Quan l'efusió col·lectiva va amainar, va acostar-se'm la Carola. La veritat és que amb l'embriaguesa del triomf me n'havia oblidat, però en tornar-la a veure em va agradar molt, moltíssim, una cosa de no dir.

– Escolti, jove –em digué–. Apreciava el difunt i estic afectada. Demà, de bon matí, me'n tonaré a Barcelona...

– Vinc amb vostè! –vaig saltar.

– No. Faria mal efecte. I, per favor, no m'interrompi, que em queda el temps just per a dir-li el que li he de dir. En un lloc com aquest se sap tot, i jo estic al corrent de les seves dificultats. He quedat arreglada, no tinc queixa. Si em ve a veure a casa, em penso que li podré resoldre els problemes.

– Tots?

– Ho hem de meditar amb calma. Abans de venir, telefoni'm. Mentrestant, miri d'assossegar-se.

Va allargar-me un paper (perfumat, per cert) on hi havia apuntats l'adreça i el número de telèfon. Inclinà lleument el cap, amb un gest adorable de comiat provisional, i em va deixar.

El dia següent fou un divendres. Potser no té importància, però ho era. Em vaig encaminar cap al balneari, des de l'hostal. Em sentia en un estat de flotació indefinible, en perfectes condicions per a apreciar tota la bellesa de l'estiu i de confiar en el futur.

L'oncle ja era al jardí, s'havia llevat més d'hora que de costum, i em va rebre amb les següents paraules:

– La Carola no hi és i ja s'han emportat el mort. Si tu em fas l'obsequi d'anar-te'n de seguida, tot tornarà a quedar com una bassa d'oli.

– He de parlar amb l'administrador –vaig dir-li.

L'oncle s'esgarrifà davant d'aquesta perspectiva, però jo tenia la resolució ben presa. Sóc agraït i em plau d'expressar-ho quan és just. L'administrador em rebé a la defensiva, amb un posat de distància calculada. Vaig adreçar-li les següents paraules:

– He quedat molt ben impressionat del balneari. Tinc la profunda convicció que hi ha coses i llocs que porten sort, i altres que porten desgràcia. Aquest establiment, a mi, m'ha portat sort enmig de la desgràcia, que és quan s'aprecia més l'assistència de la fortuna. Vinc a demanar-li que m'apunti per a l'any que ve. Penso venir amb la senyora.

(En dir "la senyora" em va saltar el cor, perquè ja ho donava tot per fet).

L'administrador es va torbar.

– Si que em sap greu –respongué–. Per a les reserves, cal avisar almenys amb dues o tres temporades d'anticipació, i encara així no ens podem comprometre. Només amb els habituals, ja tenim feina per complir. Per què no prova Caldes de Montbui?

– No, sóc enemic de les provatures. Això, per a mi, s'ha convertit en un lloc de romiatge. Ara tinc pressa per tornar a Barcelona, però insistiré oportunament.

Mentre me n'anava, a grans gambades, l'administrador cridà:

– Sobretot, escrigui'ns abans! Ens doldria molt que fes el viatge en va!

No tenia temps de desenganyar-lo. Si n'hagués tingut, li hauria dit que no recordo haver viatjat mai en va.

Pere Calders

MÉS SOBRE EL GENERAL MORAGUES

Avui dia ja no hi ha ningú que s'atreveixi a dir o escriure que el general Moragues va néixer a Sort, a Joanetes o a Joanet, com es va discutir o polemitzar, sobretot, entre els anys 1970 i 1980.

La polèmica i els escrits, protagonitzats particularment pel fill de Sort Lluís Pujal i Carrera, han quedat com un testimoni pintoresc del que es pot arribar a escriure i a dir quan s'actua amb el cor i es fa servir poc el cap.

Tanmateix, de tot això n'ha sortit un desvetllament del record del gran patriota català, que ha vist com se li aixecaven monuments a Sort i a Sant Hilari i que s'ha vist recordat en diferents actes patriòtics fets a Barcelona, a Vic, a Santa Coloma de Gramanet i a d'altres indrets. Falta, però, que la ciutat de Barcelona aixequi un petit monument o quelcom que recordi que, durant molts anys, dotze, el cap del general Moragues va restar penjat en una gàbia de ferro al Portal del Mar de la plaça del Palau mentre l'heroi oficial dels barcelonins, en Rafael de Casanova, es feia passar per mort i es retirava a Sant Boi de Llobregat i després del 1719 reapareixia en públic tornant a exercir d'advocat a Barcelona.

No retraiem això per anar contra ningú, només pel contrasentit i greuge històric fet durant segles al pobre Moragues. El món està fet de tòpics i convencionalismes i Rafael de Casanova és el tòpic o el convencionalisme barceloní del patriotisme català.

No volem insistir aquí en la vida o valor del general Moragues, ni aportar cap més testimoni del seu origen santhilarienc, perquè això és totalment evident i ho vàrem deixar ben definit en el nostre llibre *El general Josep Moragues. Heroi i màrtir de Catalunya*. Ed. Diputació de Girona-Ajuntament de Sant Hilari Sacalm, 1988.

Aquest llibre va ser per a nosaltres el final d'una llarga polèmica i per això en alguns punts, l'esmentada biografia es ressent d'aquelles singulars circumstàncies. Aquesta nova evocació del general és per donar a conèixer un nou document, aparegut fa poc a l'Arxiu Històric de Girona, Secció de Notarials.

En ell hi figuren dos partidaris de Felip V, de Sant Hilari, dos "botiflers", en Joan Diana, que va esdevenir procurador fiscal de Girona, i el Sr. Salvador Romaguera, capellà i més tard capellà major de l'església de Palau, de la ciutat de Barcelona. És probable que els dos obtinguessin els càrrecs en premi a la fidelitat a la causa de Felip V.

El document en qüestió és interessant perquè rebla el que ja vàrem publicar del paper directiu que va assumir, com a "vigatà", a Sant Hilari i altres indrets de les Guilleries en Josep Moragues l'any 1705, als moments inicials de la Guerra de Sucessió. En Moragues i els seus partidaris es varen aixecar contra Felip V, l'any 1705, abans del desembarcament de l'Arxiduc Carles d'Àustria o Carles III. Ho va fer en virtut de les obligacions derivades del Pacte de Gènova (20 de juny de 1705), en el qual ell participà indirectament. Sí que assistí de cos a la conjura de la capella de Sant Sebastià, sobre Vic, d'un mes abans, en la qual els "vigatans" es comprometeren a aixecar el país en armes i a reclutar 6.000 homes que fessin de cap de pont, per assegurar el desembarcament de l'Arxiduc, que tingué lloc el 22 d'agost següent.

A aquest moment històric es refereix la declaració jurada de Joan Diana, procurador fiscal de Girona i natural de Sant Hilari, feta el 18 de novembre de 1716 i que diu així:

"Sépase por esta pública escritura como yo, Juan Diana, procurador fiscal de la presente ciudad de Gerona, nacido y natural en la villa de San Ilario Çacalm, del obispado de Vique, mi

edad de veinte y sinco años, mediante primeramente el juramento que por Dios y sus santos quatro Evangelios extrajudicialmente he prestado en mano y poder del notario abaxo escrito, attestigo y hago fee de como conosco muy bien el doctor Salvador Romaguera, presbítero, capellán mayor de la isglesia del Palau de la ciudad de Barcelona, y aquel haver visto residir la rectoría de la isglesia parrochial de dicha villa de San Ilario Çacalm, y que en tiempo de Joseph Moragas, en el año de mil setecientos y sinco, antes de desembarcar el señor archiduque en el presente principado de Cathaluña, alsó su quadrilla y declaró su infidelidad al rey nostre señor (que Dios guarde), acaudillando gente cediciosa y la más perniciosa del pahís, y conociendo dicho Moragas la fidelidad de dicho doctor Romaguera y que no alabava el partido del señor archiduque, dio en perseguirle, assí que dicho doctor Romaguera fue precisado, a los primeros de junio de dicho año de mil setecientos y sinco, abandonar su casa y curato y refugiarse en la ciudad de Gerona y a la protección del rey nuestro señor, lo que dixo saver por hallarme entonces en dicha villa y por haverlo visto de mis ojos y hazerme a mí muy público y notorio, y para que conste de la verdad y nadie sobre lo referido duda ni dudar pueda, hago la presente attestación y mando hazer las presentes por el infrascrito notario a petición y instancia de dicho doctor Romaguera, del que he requerido fuesse llevado auto en la presente ciudad de Gerona a los diez y ocho de noviembre de mil setecientos diez y seis, sciendo presentes por testigos Joseph Pagès, notario apostólico, y Benito Natò, escrivano de dicha ciudad de Gerona, a dichas cosas llamados y rogados."

(Arxiu Històric de Girona. Notarials, Girona - 11. Not. Ignasi Roig, man. 1716 – 1717 (reg. 503): 18 novembre 1716).

Antoni Pladevall i Font

CULTURA DE L'HOSPITALITAT

Cultura és el conjunt de coneixements d'una persona, que ha après estudiant, llegint, observant les coses, viatjant, vivint. Conjunt de tradicions i formes de vida d'un poble o de tota la humanitat.

Hospital, casa on es recollien pobres o pelegrins. Establiment destinat a l'assistència mèdico-sanitària completa. Hospitalitat, liberalitat que s'exerceix albergant un estrany; bon acolliment que es fa als estranys.

En tot això, els ecologistes hi tenen quelcom a dir i a fer. Tanmateix, l'hospitalitat és una actitud de la persona. Una disposició d'ànim que es pren o es té habitualment respecte a una cosa.

Les civilitzacions orientals i africanes, com és ben sabut, d'aquesta actitud hospitalària n'han fet tot un ritus o una obligació gairebé sagrada. És també una conseqüència de la urbanitat. Hom, força sovint, és un mal educat, la qual cosa és pitjor que no ser educat.

Cal recordar que l'educació és un complement de la solidaritat. Porser avui s'instrueix molt, massa. I s'educa poc o gens. No tenim temps! L'educació va dirigida a la voluntat: comportar-se en la vida. I la instrucció, a la intel·ligència. L'home cal educar-lo i instruir-lo; si només fem una cosa, coixejarà.

Abans hi havia una disciplina obligatòria a l'ensenyament anomenada urbanitat. S'ha suprimit. Està supreat tot això... I tant! Els resultats són palesos a tot arreu, i preocupants. Ens manca civisme a tots nivells. Com ara: la brutícia pels carrers, places, parets, boscos, rius..., la porqueria se'ns menja. És trist, però real: som un país brut. El més brut d'Europa.

Carreguem els neulers als altres: ajuntament, govern, etc... No s'hi val. Cal ser responsables. S'ha d'admetre, no seria just, que hem progressat una mica.

Procurem tenir cortesia en les maneres, la qual dóna l'habitud de la societat a les ciutats. Habitud que crea el bon costum, disposició adquirida per la repetició d'una mateixa acció acte. El contrari, serà dolent.

Exercir l'acolliment-hospitalitat no és, solament, donar casa i els seus complements a l'hoste, sinó, que serà rebre una persona, l'altre, en tot i per tot. Com a cristià que sóc, rebo i accepto un germà. Tant de bo que la cultura de l'Hospitalitat vagi creixent a casa nostra! Sobretot, que s'eduqui i instrueixi els nostres relleus en aquest sentit, asopecte que potser no es té prou en compte. Es fa en l'agressivitat, l'egoisme i l'enveja, quesón contraris a una autèntica cultura Hospitalària.

Mn. Joan Coma
Rector d'Espinelves

AMOR GREC

El primer dia que et vaig veure fou en aquella botiga del carrer de Foix. M'hi aturava moltes vegades. Mirava aquelles figuretes petites que donaven voltes sense parar. Em fonia en aquell món diminut i perfecte que mai no canviava i em preguntava com ens devien veure a nosaltres des d'allà. Veient-les em marxaven les cabòries per moments i tornava al món de la infància en què tot era perfecte i ben mesurat, tot tan ben col·locat... Llavors, de mica en mica, s'anava fent fosc i s'obrien a poc a poc els llums de la ciutat. La gent anava abrigada, atrafegada i de veritat que el fred coïa. Aquella lluminària ataronjada dels carrers obria les portes a una altra ciutat, desconeguda; em venien ganes d'anar a casa a reposar. Travessava carrers, avingudes i la gent em donava empentes.

Els rètols de neó banyaven la ciutat de mil colors i de màgia. Em sentia petita i m'atabalava com si m'apretés i m'ofegués, reduïda com una d'aquelles figuretes que, enmig de la ciutat, giraven com un taral·lirot, sense saber exactament on anar; era ben errant.

M'agradava vagar per la ciutat. Em perdia per carrerons estrets i per places amagades on no havia estat mai. Em delia per descobrir llocs nous i veure com es feia fosc lentament. Veure cares i cares, i cap de coneguda. Aturar-me als aparadors i mirar els vestits cars i estranys. M'imaginava com em quedarien al damunt i em posava a riure mentre m'emprovava unes arracades a la botiga del costat, només pel plaer de fer-ho i de veure si m'estaven bé. La dependenta intentava vendre-me-les, però jo deia que no feien per a mi; li'n donava les gràcies i marxava. Capficada amb els meus pensaments sentia com la nit ofegava la ciutat i totes les seves vies.

Al mig d'una plaça hi havia uns músics que tocaven melodies alegres i grups de gent se'ls miraven plens de curiositat. Tornava a sentir-me petita i insignificant, com les figuretes del carrer de Foix.

Llavors, quan tornava a casa, la mare em preguntava on havia estat i què havia fet i li replicava que estàvem acabant un treball de literatura que des de feia uns mesos em servia d'excusa.

L'estona passava de pressa, quan et mirava. Estaves vora l'aparador, elegant i ben plantat. Quan et veia quedava bocabadada i només en tenia prou amb observarte. Les petites figures amagaren durant molt de temps el meu secret: mentre mirava el seu moviment de ball monòton, espiava la teva gràcia i el gest recargolat i en percebia una estampa perfecta i envejable.

Mai no vaig intentar d'entrar en contacte amb tu. Ni tan sols em vaig veure amb cor d'entrar a la botiga i preguntar el preu de qualsevol d'aquelles diminutes figuretes. Només de pensar-hi les cames em feien figa i em tremolaven i tenia por de fer el ridícul i posar-me molt nerviosa. Em limitava a mirar, a resignar-me i anar deixant passar els dies.

Al cap d'una temporada vaig assabentar-me que eres grec i fill d'un escultor que tenia diverses obres escampades a museus d'arreu del món. Sí, perquè només un gran artista podia ser capaç d'introduir tanta bellesa i perfecció en aquell cos. Només un artista podia engendrar uns traços tan ben mesurats i detallats. El rostre angulós, els ulls profunds; i aquells cabells que jo tant desitjava acaronar, amb aquells rissos tan ben treballats. Evocaven estones d'esforç i de plaer, de nits càlides d'estiu, de danses i de tradició.

Oh Grècia! Terra d'amor i de músiques dolces. Terra de passió, de bon vi, de mites i de molts déus eterns. Grècia llunyana i bella que et vesteixes de gala. Sang llatina i calenta. Olor de sal i de pi. Records d'estiu... Silenci... Llavors, el so de la mandolina llunyana i l'aroma dels perfums afrodisíacs embriagava la nit marinera. Mediterrani de nits estel·lades i corbes delicades. La pell bruna de dones atractives, amb sedes daurades i finíssimes.

Colors salvatges i art, runes i perfecció. Paraules d'amor tendríssimes que acaben en el joc d'estimar d'uns cossos joves i innocents, i el plaer i la satisfacció de sentir-se viu.

Vivia per observar-te. Dret, en un racó del saló. Eres callat i quiet i et tornava sempre a veure en aquella mateixa posició rebuscada.

T'agradava que jo et mirés embadalida, resseguint el teu cos pam a pam. Palpant amb neguit aquella cam freda, forta i musculosa. La dolça metzina d'aquell amor que es vessava de les mans dia rera dia, s'escampava en mil roses entorn de la meva vida i m'omplia de color la casa. Havia com tornar a començar de cap i de nou, tornar a sentir el pessigolleig i l'excitació del primer encontre en plena adolescència. Era saber que eres meu i de ningú més. Mai ningú va assabentar-se del nostre idil·li, ni tan sols la mare.

Va ser una cosa íntima i particular entre tu i jo, de caire reservat i personal. Cap dels dos no havia de donar explicacions ni tan sols vas dir-me mai que m'estimaves, ni vaig sentir bategar fort el teu cor quan jo m'acostava. Va passar de pressa, amb moments certament intensos i després... la calma i la reflexió.

Només et veia a tu. Cap més va saber-me torbar d'aquella manera, ni tan sols aquell noi tan maco del qual parlaven sense parar les meves amigues. Jo no deia res ni feia cap mena de comentari. Continuava caminant al seu costat, sense badar boca. Llavors em preguntaven què en pensava i responia, amb evasives, que no li trobava res d'especial. Elles s'estranyaven i es preguntaven si realment parlaven del mateix.

Besades llargues i fredes. Acaronar aquell cos llatí tan meticulosament treballat; en silenci a la llum del crepuscle rogenc, els meus pensaments s'enlairaven i aconseguien un estat febril. Era en un captard d'estiu, amb olor a fragància de gessamí i de lilà florit; l'essència d'una història d'amor muda, sense paraules que segellessin el nostre delit. Tu em miraves sempre amb aquell somriure tímid i guardaves el secret de la teva bellesa: un conjunt de formes en harmonia que encaixaven perfectament les unes amb les altres i un toc de delicadesa més aviat femenina. No necessitaves res més. Però jo sí. Necessitava les paraules i l'escalfor del sentiment amagat i enyorava la companyia d'altres amors que havien passat per la meva vida i que havien acabat ofegant-se en aquella immensa bassa. Precisava el contacte humà i arribà un moment en què hagués canviat part de la teva excelsa bellesa per un xic d'intel·ligència i comprensió humanes. Per una abraçada càlida i plena de sentiment i per un poc d'emoció hagués donat part de la meva vida.

M'enfonsava en la solitud i en la desesperació de sentir-me ignorada, de donar i no rebre res a canvi i de sentir-me com un ninot. Intentava parlar-te. Semblava que m'escoltaves, però no deies mai res. Restaves callat i pensatiu, amb aquell riure burleta que tant em molestava i la teva actitud no canviava mai. Vaig voler acabar amb tot el passat que m'encadenava i m'angoixava. Volia una venjança fàcil que em fes oblidar i la volia ara mateix. Era com veure-ho tot des de darrera una finestra, estar apartat de la realitat que em matava. Actuava com un autòmata, com un engranatge, distanciada de tot allò que m'envoltava.

Només va sentir-se un soroll de trencadissa i plors de ràbia. A terra hi reposaven milers de trossos petits de marbre escampats en un desordre total. No tenien vida i ni tan sols va sortir-ne un bri de sang.

Aquell equilibri de formes s'havia convertit en trossets irregulars, indesxifrables, que res tenien a veure

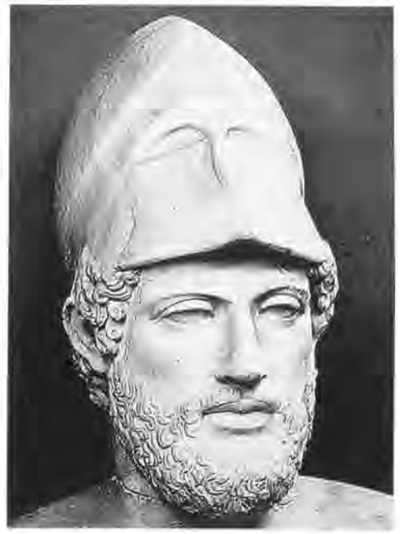

amb una obra d'art excelsa. Vaig recollir-los un per un, tornant a recordar allò que ens havia unit. Ens havia unit quelcom?

Vaig palpar la senzillesa d'allò més bell: el teu cos nu. I vaig prometre que mai més no m'enamoraria d'un home de pedra, sense cor, un discòbel...

Marta Serradesanferm Fàbregas
Escrit guanyador del IV Concurs Literari de Narració Curta de Sils (1993)

RIENDO Y LLORANDO

Está llorando el cielo
en aquella noche negra,
y la tierra, hecha cieno,
ríe feliz i contenta,
pues, a sus amigos los labriegos
dará la hermosa cosecha
que se han ganado con los dedos
ceñidos a la herramienta.

Está llorando el cielo
a través de nubes negras,
también llora el labriego,
de alegría, al ver sus tierras;
que del sudor de su frente
de nuevo vuelve a llegar
esa taza de caldo caliente
que llena de vida su hogar.

El campo sigue riendo,
mirando al cielo llorar,
i su semilla recogiendo
tan alegre manantial;
benditas sean la nubes,
pues, traen el agua de riego,
benditos los ojos azules
que lloran con el labriego.

Luis Ruiz
Febrero, 1994

XIX CONCURS LITERARI ESCOLAR LOCAL

UN CAP DE SETMANA AMB... MI MATEIX

Avui per primera vegada visito el bosc. He escrit poesies i obres literàries sobre aquest lloc ple de vida, però mai no l'havia visitat. Avui dissabte passejaré una mica i passaré la nit al poble més proper. Tinc setanta-quatre anys i estic ben sà, com un roure, només necessito desconnectar de la vida quotidiana.

Ara ja és de nit i estic estirat al llit d'un petit hostal. Durant tot avui no he pogut contemplar cap animal del bosc. Només em ve una cosa al cap: que demà, diumenge, hauré d'abandonar aquest preciós lloc. Això m'entristeix i em fa baixar les llàgrimes dels ulls.

Avui al matí, el primer que faig és recordar els sons dels animals que he escoltat durant tota la nit.

Aquesta tarda el primer que faré serà dir adéu al bonic bosc i a tots els éssers meravellosos que l'habiten. La veritat és que no puc deixar de pensar-hi. He vingut sense la família per a trobar-me a mi mateix.

Per fi ha arribat l'hora de poder tornar a veure el bosc encara que sigui per acomiadar-me'n. Abans d'entrar-hi sento el cant d'un pinsà. Tan sols fer deu passes, endinsant-m'hi, veig un faisà. Estic rendit i crec que hauré de seure al peu d'un gegantí pi que està a uns metres de la serp de plata. No m'ho puc creure: una guineu em mira als ulls confiant en mi. De cop noto que les forces m'abandonen i estic molt cansat.

Han passat setanta-quatre anys des del meu naixement i cinquanta-sis des del casament amb una dona meravellosa. Tinc tres filles, casades les tres, amb canalla, és a dir els meus néts. Deixo la família i aquest món ple d'injustícies. Cada vegada em noto més i més feble. Ara m'adono que perdo la vida, en un lloc ple de vida.

Magí Sosa, primer de 6è d'EGB.

Magí Sosa
1r premi 6è d'EGB
Col·legi Sant Josep

UNA GRAN BOLA DE FOC CREMAVA EL BOSC

Ester Arjona, guanyadora de 7è curs.

La dolça mirada de l'esquirol s'anava esvaint. La remor del riu convidava les flamarades a un bany d'aigua clara, però elles tossudes, insisteixen a seguir el seu camí. Veniu, veniu. -Deia l'aigua amb sa veu muda, però el foc s'acostava, ignorant tot el que el líquid element li pugués dir.

S'endinsava vertiginosament al bell cor del bosc, on els animals vivien amb pau i harmonia.

El foc era una mica orgullós i desconeixia que podia fer tant de mal; només tenia interès a deixar el seu rastre i que tothom sempre el recordés.

A l'altra banda del bosc els animals estaven molt dolguts: havien abandonat tot el que els pertanyia.

L'avi, en certa ocasió, m'havia dit que sempre que em sentís sola, anés al bosc. Jo sabia que s'havia calat foc i que es podia cremar tot el bosc; si això passava, ja no podria parlar amb la granota, ni explicar els meus problemes a la compresible flor de lilà.

Em trobava impotent davant d'aquell drama. Així que decidí anar al bosc a ajudar la sàvia naturalesa. A vegades, per més sàvia i bella que sigui no té força per enfrontar-se a un gran perill. El meu avi estaria orgullós de mi, deia jo per dintre. Em vaig posar en camí. Vaig veure com l'albada feia la seva aparició per l'horitzó i enlairava els blancs ocells de bon matí. Era fascinant, i molt bonic.

Finalment, vaig arribar al bosc. Em vaig haver de barallar amb l'espessa capa de fum per poder-m'hi endinsar. Vaig asseure'm al peu d'un robust roure centenari i del llibre de poesies que estic escrivint podia llegir:

Mai més no podré parlar amb tu, amic roure.
Mai més no podré menjar dels teus fruits,cirerer.
On aniré quan em trobi sola?
Enyoraré la teva frescor, bosc esvelt,
els teus parlars, els cants i els concerts.

De sobte, una calor abassegadora va fer la seva entrada. Era el foc, aquell que cremava i destruïa tot el bosc.

– Què vols de tots aquests sers, foc miserable?

– No res, és el meu camí i haig de seguir.
– El teu camí? Destrueixes la natura, ho saps?
– Jo no et vull cap mal.
– Doncs accepta la invitació del rierol i apropa't a la seva frescor, com ho faig jo i et prometo que tothom et respectarà; la decisió és teva. I tot seguit el vaig ruixar amb l'aigua de la cantimplora.
– Ho veus? És relaxant.

El foc es va anar desplaçant fins caure dins l'aigua i junts ens vàrem banyar. Vetlla pel que tens, m'aconsellà el pare. Ara em sentia bé, esplèndidament bé. Pocs dies després, vam anar a veure el bosc i l'herba havia rebrotat, amb les poques flors podíem fer toies de colors i els arbres que havíem plantat aixecaven el cap.

Va ser una grata experiència, reconfortant i engrescadora.

Ara podia parlar amb les flors i menjar dolces cireres i podia asseure'm al peu del roure amic meu, per entonar belles melodies i escriure les més sentimentals poesies.

Ester Arjona González
1r premi 7è d'EGB
Col·legi Sant Josep

SÓC UN PERIODISTA I M'HAN ENVIAT A...

– Senyors passatgers, esperem que disfrutin d'un vol ben confortable!

Aquelles foren les darreres paraules de l'hostessa. L'avió emprengué el vol, amb una gran rapidesa. Jo, assegut al costat de la finestra, contemplava Barcelona, que, de mica en mica, s'anava fonent en la llunyania. Vaig fregar-me els ulls negats de llàgrimes.

El meu destí era Transilvània (Romania). Junt amb un company, havíem d'elaborar un article d'aquest enigmàtic país. La veritat és que n'havíem de fer un ampli reportatge pel diari *El País*.

– Vicenç!- Interrompia constantment en Roger, el meu company.
– Digues.
– No esperes amb delit arribar a Transilvània?
– Sí– Contestava jo amb una veu quasi imperceptible.

El viatge, val a dir-ho, se'm va fer llarg. Sovint mirava per la finestra i veia el mar, que movia amb fúria les onades, tot arrossegant-les fins al final dels seus somnis. Divisava un paisatge llunyà, a través de la finestra entelada.

Al cap d'una estona, vam baixar de l'avió. Llavors, ja em corria per les venes un afany aventurer i unes ganes immenses d'elaborar un bon article.

Amb les maletes als braços i amb un pas lent i feixuc vam dirigir-nos a l'hotel, un parell de cruïlles més avall.

Una càlida brisa féu voleiar els nostres cabells. Ens miràrem, férem un tímid somriure i entràrem dins l'hotel.

A la nit, ajagut al llit, contemplava a través de la finestra milers d'estrelles lluint en el firmament, quan en Roger, sobressaltat, exclamà:

– Vicenç, haurem de fotografiar el famós castell de Transilvània, oi? Aquell on diuen que hi freqüenta el comte Dràcula?! Jo, amb un gest burleta i contemplant al meu gran col·lega Roger, amb els cabells rinxolats, bastant rodanxó i amb un posat d'estupor, li vaig dir:

– Mira, el milhomes! Primer es burla de mi i ara el noi té por de fotografiar un castell; un simple castell, només perquè estigui envoltat d'un passat obscur i d'unes llegendes terrorífiques...

– Ai Vicenç, no em vinguis amb sermons, que ja començo a pesar figues...

I així, entre bromes, burles i heroïcitats, ens vam quedar adormits.

Però el nou dia ens esperava amb impaciència i un fi raig de llum va penetrar l'habitació, fins a topar amb la meva cara innocent. Un xic molest, vaig parpellejar amb insistència, fina adonar-me que la feina no tenia espera.

Prou badalls, prou pors, prou lamentacions..! ...Havia arribat el moment de començar a treballar, i no podíem restar ni un instant més amb els braços plegats.

Els encants d'aquell país ens esperaven. Vaig vèncer les esgarrifances de fred que em cobrien el cos i ens vam dirigir cap al castell, amb un esperit d'allò més rebel i aventurer. En Roger, de cop, s'acovardí i digué:

– Vicenç, oi que hi entraràs tu sol? A mi no em fa gaire gràcia...

Jo, amb un posat fatxenda i orgullós vaig respondre:

– Bah, gallina! M'hauries d'ajudar però ca..!

El noi està amb una por... bah! És igual... ja hi entraré sol!

En Jordi Campeny, guanyador de 8è d'EGB.

I vam arribar, en un obrir i tancar d'ulls, a les portes del castell. El cor se'm va accelerar i m'invadiren de nou les monstruoses esgarrifances. En Roger em va prémer el braç i em mirà de fit a fit amb cara de murri.Vaig abaixar la mirada i, amb un fil de veu vaig mussitar:

– És indispensable penetrar-hi?

Aquella simple pregunta desencadenà un bon feix d'estridents i amistoses riallades.

Jordi Campeny i Pujol
1r Premi 8è d'EGB
Col·legi Sant Josep

SÓC UNA VÍCTIMA DEL TERRORISME

Les dotze de la nit. Sentia els focs artificials de la diada de Sant Joan. En escoltar aquells espantosos sorolls, pensava en els dos mesos en què vaig estar en coma. Només de pensar-hi, noto esgarrifances i una por s'apodera del meu petit cos. Dic d'aquest petit cos, perquè només em queda el braç esquerre i la cama dreta. Els metges van intentar-ho tot per a salvar-me la cama, però fou inútil; aquella bomba me la va esmicolar totalment.

No recordo gaire coses, només que vaig veure molt fum i molta gent que corria. vaig sentir-me com si una cosa m'engrunès del tot.

En despertar, vaig adonar-me que no tenia ni braç ni cama; em vaig espantar molt i de seguida començaren a venir metges de tot arreu. Uns em preguntaven com em trobava, d'altres em miraven els ulls per a veure si la bomba me'ls havia afectat i d'altres em treien l'envenat del braç...

De cop i volta, no volia veure ningú, volia tornar a casa i poder passejar i córrer per aquells fèrtils boscos del voltant. Estava molt nerviosa i plorava molt, em sentia diferent dels altres, com si no fos un ésser humà.

Els metges em varen tranquil·litzar, m'explicaren que havia estat dos mesos en coma i que, per poc, em moria. De sobte, em vaig cansar molt, em sentia feble i sense forces i vaig dir a tots que em deixessin sola, que no volia veure ningú.

Al cap d'una hora, vaig veure una ombra que entrava sense fer gaire soroll; no volia veure qui era. Restava embolicada entre els llençols d'aquell incòmode llit. Vaig aixecar el cap, a poc a poc, i vaig poder veure uns cabells rossos, era la meva mare. El primer que vaig fer va ser cridar-la i dir-li que l'estimava molt i que em tragués d'aquell infern, que em feia mal tot. Vaig comprovar com li queien les llàgrimes sobre el seu rostre suau. Em deia que ja em passaria tot, i restà amb mi tota una setmana. Després vingué el pare, i així fins que passaren quatre mesos i vaig poder marxar cap a casa.

Em regalaren una cadira de rodes que jo no volia. M'hauria agradat més estar tota la meva curta vida en un llit. En arribar a casa, tothom m'esperava; oncles, cosins, amics que em miraven com a un ésser diferent. La idea que tenia era que tota la vida seria una desgraciada, que no podria fer les coses que havia anat fent fins a aquells moments. Anava a l'escola i els companys sentien pena per la meva incapacitat, fins que un dia vaig voler treure'm la vida; però vaig ser incapaç.

La meva mare em feia costat i m'encomanava les ganes de viure i m'explicava que en aquell atemptat no havia estat l'única que havia patit, que, fins i tot, hi havia hagut gent morta, és a dir, que jo havia tingut sort. Sort de no haver estat cap d'aquelles persones que havien tingut una tràgica i violenta mort.

Quan sentia algun soroll fort i estrany recordava tots els fets. Vaig treure'm els llençols i vaig recordar que m'havien amputat la cama.

Amb el temps he après a estimar-me tal com sóc i, fins i tot, he arribat a estimar el qui és ara el meu millor amic, que m'ajuda contínuament. Ara treballo en una biblioteca, on veig les criatures que em vénen a preguntar coses i m'accepten tal com sóc. I m'alegro de no haver fet aquell disbarat.

Sara Pérez i Molina
1r Premi de F.P.1
Secció de Formació Professional de Sant Hilari

M'AGRADES

Tot comença quan a través de tu m'imagino diversitat de coses. O simplement, quan per les meves entranyes passen sentiments melancònics.

Sentiments bons i dolents, però sovint, de vegades, són dolents.

Petits esboralls de la meva curta vida.

Poc temps ha passat des que vaig veure per primera vegada la llum, fins ara.

Durant aquest període he après moltes coses.

Per això quan et miro em vénen totes aquestes aflicions.

M'assec davant teu i t'observo de fit a fit.

Em mulles els vidres de la meva habitació, gota a gota, temps a temps.

Ja sé que tu ets essencial, no tan sols per a mi, sinó per a la resta de la humanitat; però a mi especialment em fas reviure experiències, potser inoblidables, pel meu enteniment.

M'aturo a escoltar el repic de les teves gotes contra el teulat, un concert harmoniós, d'aigua, olor de terra molla, el cel encalitjat, tot això supera la meva imaginació, plasmada, al meu senderi.

Ets portadora de sentiments abalidors d'intrepidesa.

Em deixes perplexa i sense vida.

Però quan tu te'n vas, el meu cor s'obre com una flor quan veu el sol, com si li tornés la vida, deixant de banda aquesta estona d'òbit.

Per què, tu m'agrades?

Núria Roura i Font
1r premi FP2
Secció de FP de Sant Hilari Sacalm

Núria Roura, guanyadora de FP2.

DESCONEGUDA TENDRESA

Era fosc, i es feia tard. A l'antic rellotge de peu del menjador quasi eren les deu de la nit. I ell no tornava. Ell!, aquell home que havia de ser el seu company, amb qui havia de compartir la vida, i que ara, dotze anys després del seu matrimoni, encara era per a ella un estrany.

Al principi de ser casada, ella, que sempre havia estat dolça i alegre, posava flors per tota la casa. Però a ell, sempre aspre, sempre sorrut, no li agradaven. Un dia va dir-li: –Deixa't estar de tantes murgues i estigues més per la feina. Això de gastar temps i "quartos" en flors no serveix de res. Això és una casa, i no un jardí–. Mai més, des d'aleshores, no havia guarnit cap racó ni amb un senzill pomell de margarides. Ell sempre era distant, altiu. Mai cap paraula agradosa per a ella. Mai cap gest senzill d'amor. Només la prenia entre els seus braços quan l'instint l'enfollia; llavors la rebolcava al llit i prenia el seu cos de dona tal i com volia. Mai, però, amb tendresa. Al principi ho havia passat malament. No entenia aquella indiferència. Aquella amargor per la vida. Aquella manera de ser del seu espòs. Però havien passat els anys. Havia après a acceptar-lo així. Potser s'havia tornat una mica com ell. La tristesa, però, sovint dansava al fons dels seus ulls...

Ell feia de fuster. Tot el dia era al taller, treballant la fusta. A migdia anava a fer l'àpat i se'n tornava, fins al vespre. Quan tornava, només deia: –"Posa'm el plat a taula". De vegades, poques, parlaven una estona; del negoci, d'aquell, de l'altre, de les coses de la casa. Després, ell se n'anava al llit. Ella es quedava encara desperta. Arreglava la cuina i, llavors, a l'hivern, cosia una estona prop de la llar de foc, fins que la son la guanyava. Si era a l'estiu, o feia bo, sortia al jardí. S'asseia als peus del vell cirerer i allà, ben arrecerada, comtemplava el cel. El contemplava llargament, amb la mirada perduda...

Ja eren tres quarts d'onze. Malgrat que estava acostumada a les sortides nocturnes del seu home els diumenges, aquella nit una estranya inquietud la turmentava. Es va posar un jersei de llana, d'un to semblant a les flors menudes del lilà blau, l'arbre que a ella més li agradava del seu jardí. Aviat arribaria la primavera però, a aquella hora, encara feia força fresca. I va sortir. Va contemplar, com sempre, el cel. Era ple de petits estels llunyans, inabastables. Però aquesta vegada no s'hi va encantar. Va decidir arribar-se fins al parc que hi havia a prop. Tot era feble. La llum difosa dels fanals omplia els arbres i les plantes d'una tristesa adormida, molt suau. Va asseure's en un banc. Els ulls, tot passejant, se li havien enterbolit. Una llàgrima silenciosa començava a desprendre's de les seves parpelles.

De sobte, se'n va adonar. Un home alt, de bon veure i ben vestit, però senzillament, era allà. Mirant-se-la. Quasi sense adonar-se'n, va sentir a frec de pell la mà d'aquell home. Li va eixugar aquella llàgrima perduda tan suaument, que va semblar-li que era com un àngel que Déu li hagués enviat per a esduir el seu neguit.

–Com et dius? Li va preguntar.

–Anna. Va respondre ella, amb veu tremolosa.

–Anna. Va repetir ell, amb una veu estremament dolça.

Li va agafar la mà, i li va dir: "vine!"

Ella es va aixecar. No sabia ni entenia què li estava succeint, però era incapaç d'allunyar-se d'aquell desconegut. Junts, de la mà, van travessar el parc pel passeig de les mimoses, que ja havien esclatat en mil botonets grocs i esponjosos. L'aire de la nit li duia aquella olor intensa que quasibé la marejava. El cor li bategava acceleradament. No sabia prou bé si per al seu inesperat company o per aquella por, fins ara desconeguda, que la recorria de cap a peus quan pensava que podia ensopegar amb el seu marit, de tornada a casa. Però seguia de la mà d'aquell home. És més, s'hi aferrava amb força. Van caminar carrer avall. No es veia ningú. Era un carrer tranquil, aquell. Van arribar al portal d'una casa antiga. Ell va obrir una porta grandiosa de fusta, sense deixar-la de la mà ni un instant. Van pujar els graons de l'escala a les fosques. Només se sentia la seva respiració, agitada. Van travessar un passadís llarg i, llavors, ell va obrir una altra porta, que donava pas a unes golfes. Un escriptori antic ple de llibres i papers esbarriats, una tauleta senzilla i, damunt, un ram de roses blanques. Roses! Un llit amb capçalera de fusta fosca, cobert amb una vànova d'estil oriental. Una catifa ampla amb cinc o sis coixins escampats per terra i, a tota l'estança, una olor indefinida però especial, que la captivava.

La va apropar a la finestra. Des d'allà, el cel semblava un vel de núvia brodat amb petites perles d'argent. La va mirar intensament. Ella sentia que els seus ulls es perdien també en aquells ulls càlids, color de mel. Li va desfer els cabells. Molt a poc a poc, calmosament, va resseguir el dibuix dels seus llavis amb els dits, i va repetir, amb aquella veu tan fonda, tan dolça..; –Anna...

Ella es va estremir. Se'l va mirar i, sense pensar-ho, sense voler adonar-se del que feia, es va deixar endur per aquells ulls, per aquella veu de vellut, per aquella màgia no coneguda que la feia sentir com en un núvol, i va deslliurar tota aquella tendresa antiga i amagada que duia dins seu, en braços d'aquell home que gairebé no coneixia.

Dolors Cruz i Rech

EXPERIÈNCIES VISCUDES A LA MEVA PRIMERA ESCOLA

Fotografia dels nens petits

Alguns d'aquests nens i nenes van començar en el nostre Centre d'Educació Infantil quan encara no tenien un any i d'altres en tenien dos. I de mica en mica s'han fet grans. Ara ens expliquen algunes de les seves experiències viscudes al llarg dels cinc o sis anys d'estada a la seva primera escola.

Era molt petit quan em van portar a la Llar d'Infants. La separació de la mare va ésser una mica angoixosa però molt aviat em vaig adonar que estaria bé. M'agradava moure'm i fer d'investigador, en aquell pati tan gran. Amb la galleda i una pala era feliç fent flams amb la sorra.

Vaig aprendre a conviure amb altres nens. –El procés de socialització està basat en la interacció de l'organisme i el medi. L'infant ha de participar activament en el seu desenvolupament social. La dinàmica de grup, en els infants més petits té una importància cabdal. També la música es transforma en un element bàsic de relació; tot jugant a rotllanes, a trens, seguint una dansa o intercanvi amb joguines, els nens es relacionen de manera cada vegada més autònoma i comencen a organitzar-se per si sols –la llar m'ha donat la possibilitat d'ampliar les meves relacions amb els amics i el medi, facilitant-me l'adaptació al món cultural i afectiu.

Quan va arribar la meva experiència amb la pintura, ho vaig trobar embrutidor i fred, però a l'escola no ho podia deixar de fer i em vaig dir: endavant! M'agradava molt manipular tot tipus de materials: fusta, ferro, esponja, plàstic, paper, sal, sucre, etc. Els colors i les formes dels objectes, els vaig aprendre sense adonar-me'n. El treball dels racons ha estat molt engrescador.

És molt divertit fer jocs d'encaixos, puzzles, seriacions. Classificar per formes, colors, mides, etc. ha estat molt interessant. Retallar, enganxar, fer murals en grup, ens ha ajudat a compartir. També ens ho hem passat "diver" fent gimnàs i exercicis motrius, cosa que ens ha ajudat a conèixer el nostre cos.

De cançons populars catalanes, en sabem una pila, i per poder-les ritmar vam fer un instrument musical de fusta quan treballàvem el centre d'interès: "el fuster".

Ens ho hem passat "pipa" encistellant pilotes a les dues cistelles que tenim al nostre pati. Quan és l'hora de representar contes, ens deixem portar per la imaginació i la fantasia identificant-nos amb els personatges. Això ens encanta.

Per la festa de Santa Joaquima, no hi pot faltar el partit de futbol entre els nens i nenes de P-4 i P-5; com s'ha de suposar vam guanyar 10 a 2 els de l'equip P-5. Però tot sigui dit: els dos equips ens vam emportar un trofeu molt maco, i l'equip finalista, a més a més, una medalla per a cada futbolista. De les festes que hem celebrat a l'escola, ens en queda un bon record, i els nostres sentiments i emocions els hem transmès al dibuix.

Ens ho hem passat molt bé a l'hora de fer activitats d'observació, manipulació i experimentació: després d'observar tot el procés del pa, vam manipular l'aigua, la farina, la sal, el llevat, els estris, etc. Seguidament tocava experimentar la transformació d'aquests components fent un panet, i per últim ens el vam menjar. En tota sortida que hem realitzat, sempre hem trobat un bon acolliment.

I tot jugant, les lletres hem treballat. Hem estudiat les persones, els animals... i altres coses que portàvem a la butxaca, mitjançant els "mapes conceptuals". I amb això el curs s'ha acabat.

Una colla de la guarderia amb la senyoreta Pepita.

Els alumnes al pati

1a fila: (començant per baix) Laia Fornés, Mireia Rovira, Emma Fauria, Núria Rossell, Eduard Muntal, Mireia Molist, Pau González, Ivan Torra.
2a fila: Jaume Surià, Dídac Rovira, Neus Garolera, Albert Garriga, Cristina Ruiz, Judith Molina, Majka Planchart, Jordi Coll, TUTORA: Gna. Carme Marín.
3a fila: Srta. Carme Cotillas, Gemma Brugué, David Auferil, Jordi Saurina, Sandra Llinarès, Esteve Vilarrasa, Albert Rico, Alícia Brugarola.
4a fila: Ariadna Ripoll, Ariadna Santaugini, Eric Ribas, Anna Cullell, Xavi Pacheco, Miquel Serradesanferm, Srta. Carme Masó, Gna. Maria.

Aquests alumnes ja han arribat a la recta final de l'Educació infantil. I precisament ells van enganxar de ple la Reforma Educativa, quan feien el curs escolar P-3, l'any 1992/93. Però uns anys abans, els professors ja anaven introduint aspectes pedagògics innovadors, de manera que els alumnes s'han trobat dins la Reforma sense adonar-se'n.

I així, any rera any, han anat ampliant els seus coneixements matemàtics, lingüístics, socials, musicals... Tot treballant han consolidat la seva personalitat, enriquint el seu procés d'aprenentatge, adquirint tota una sèrie d'hàbits de respecte, d'ajuda, de col·laboració... i han enfortit lligams d'amistat entre professors i companys.

Tots vosaltres heu tingut la sort d'acabar l'Etapa d'Educació Infantil en el mateix Centre; aquesta continuïtat us ha afavorit a consolidar una bona base i a acumular una riquesa que ningú no us podrà prendre.

L'enhorabona i endavant

Les vostres professores

CATALUNYA CREMADA

Tants boscos veient fumejar
pels focs encesos bojament,
també per causa imprevista;
el fet n'és prou indignant
de veure desgraciada gent,
desesperada, tota trista.

Queden terrenys socarrimats
amb l'arbreda sense valor,
tal com un paisatge desert;
casals amb deficients estats,
habitants esclaus de la por,
mirant tot el que se'ls perd.

En llocs prèviament escollits,
la inhumana acció, criminal,
n'és massa sovint sospitosa;
de focs n'estem molt avorrits;
ja n'hi ha prou, d'aquest mal
propi d'una causa deshonrosa.

També els incendis dels boscos
són molt, actes ocasionals;
no pas tan cruel salvatjada.
A qui pot interessar els focs
d'arbres d'utilitats normals
dins de propietat privada?

No ens arruguem, catalans;
en la nostra llarga història,
hem lluitat contra estrangers
de diverses classes parlants;
ningú no ens prendrà la joia
del nostre valor i el progrés!

Josep Fàbregas

QUAN ELS CONTES SÓN REALITAT...

Hi havia una vegada, un poblet no molt petit, envoltat per una natura impressionant, on regnava una calma pràcticament absoluta entre els seus habitants; us dic *pràcticament*, perquè l'avinença no era completa. De fet, com a tot arreu, naixien i morien desavinences i desacords entre els veïns però hi havia un tema que preocupava en gran mesura a tothom i, en especial, les autoritats. El fet era que en el petit poblet hi havia dos equips de futbol infantils que havien caigut en el parany de la competitivitat; l'un s'anomenava l'Equip de Dalt i l'altre l'Equip de Baix. Heu de pensar que contínuament estaven com gat i gos. Si un guanyava, l'altre estava d'allò més trist; quan un perdia, l'altre ho celebrava... Els nens no sabien que tots eren iguals; des de sempre havien crescut pensant-se que eren diferents; per a ells, un company no era vist com un nen del poble, sinó com un jugador de Dalt o un jugador de Baix. Com podeu suposar, aquesta situació no se la varen pas inventar la mainada, no! Era com una herència social que, any rera any, s'anava engrandint, com una bola de neu que rodola per un glaciar. Les autoritats, conscients del problema, posaven bona voluntat per suavitzar la situació, però les coses, lluny de solucionar-se, encara es complicaven més. Per exemple, l'Ajuntament del poble organitzava un campionat, atorgant premis als jugadors que tenien un millor domini de la pilota. Quin sarau que s'organitzava cada any! Els dos equips competien per veure quants jugadors guanyarien de cada un d'ells; els entrenadors competien amb la mateixa empenta que els petits, els pares també s'hi afegien... i les autoritats, que perdien ben bé l'autoritat davant de tanta competitivitat, varen optar per seleccionar un jurat voluntari format per persones enteses en el món del futbol, però, tot i la seva bona voluntat, varen cometre l'errada d'incloure-hi un entrenador de cada equip. Com us podeu imaginar, cada vegada que es reunia el jurat faltava poc per convertir-se en una batalla campal: els entrenadors escombrant cada un cap a casa, els neutrals, amb molta bona fe, es trobaven al bell mig del foc i quan decantaven la balança amb raons objectives de professionalitat a favor d'un o altre jugador, els pobres, eren titllats de partidistes per part dels entrenadors! Vaja, un bon embolic que amenaçava en acabar amb un trencament total de les relacions entre els dos equips i amb la paciència tant del jurat com de les impotents autoritats. I com que tot arriba, el final va arribar: un equip va renunciar a participar en el torneig. La polèmica estava ben servida. Les autoritats, del tot preocupades i veient com la calma que caracteritzava el seu tranquil poblet s'esfumava deixant pas a un amenaçador crit de guerra, varen decidir d'anar a buscar el savi més savi de tot el món. Varen buscar, buscar i buscar, fins que a la fi, varen aconseguir que anés al petit poblet. El savi més savi de tot el món, després d'escoltar totes les versions possibles del problema que tant angoixava aquell poble, va cridar tothom i els va preguntar: *"Entre tots heu creat aquesta situació que us amarga la vida, digueu-me:* ***qui hi guanya?****"*. El poble, reunit a la plaça, va caure en el silenci més absolut. El savi va continuar: *"Digueu-me,* ***qui hi perd?*** "Ningú no va contestar, però tothom sabia la resposta. El savi va continuar: *"Sé que tots esteu pensant el mateix:* ***ningú no hi guanya, tothom hi perd.*** *Doncs, ara digueu-me per què manteniu aquesta situació? Només us cal canviar l'objectiu del vostre tarannà: no es tracta de veure qui juga millor a futbol ni qui guanya més partits ni qui és el millor! Això és el que fa infeliç perquè tothom perd. En canvi, quan vosaltres us pregunteu com a jugadors, com a persones del poble, què voleu ésser, aleshores us respondreu: uns bons jugadors, uns bons equips, uns bons companys, i només així* ***tots hi guanyareu i ningú no perdrà res.*** *Tots els vostres problemes s'esfumaran si tots i cada un de vosaltres anul·la del seu vocabulari "ser el millor" i ho substitueix per "ser un bon..."*. Des d'aquell dia, els habitants del poble varen descobrir que senzill havia estat trobar una resposta a un problema que probablement els hauria portat a la perdició. Els equips varen començar per canviar els seus noms perquè no volien ser contraris ni amb el nom; un es va anomenar "l'equip del Sol" i l'altre, "l'equip de la Lluna"; havien après bé la lliçó: el sol i la lluna mai competeixen per a res de res, ho comparteixen tot i cada un lluita per al que vol. Les rancúnies es varen acabar i es diu que les autoritats, finalment, varen respirar tranquil·les. Cada any, es continuava organitzant el torneig, però no es competia per equips sinó que cada jugador del poble anava a demostrar el que sabia; no importava ni de quin equip era ni qui l'entrenava. Alguns en sabien una mica més i s'enduien una copa, uns altres només una medalla i alguns, res de res, però tots s'enduien la satisfacció personal d'haver fet el possible, d'haver compartit una afició, una il·lusió... **Tots havien guanyat!**

Carme Timoneda i Gallart

PRIMERA TROBALLA DE CERÀMICA CAMPANIFORME A LES GUILLERIES

El territori de les Guilleries, situat a l'extrem nord-est de la depressió central catalana i encara integrat en la serralada prelitoral, conforma una zona de muntanya mitjana a la conca mitjana del riu Ter. Les característiques del seu substracte geològic, bàsicament granític, i l'abruptesa del terreny, amb forts pendents i vegetació molt abundant, han fet particularment difícil la recerca dels vestigis de la presència humana durant les etapes més primerenques de la història. És per això que la documentació arqueològica en aquesta comarca es limita a la constatació de la presència d'alguns materials escadussers i descontextualitzats (Rueda, J.M.; 1988), cosa que contrasta amb la informació que tenim d'altres àrees properes, molt més accessibles i amb un substracte geològic més favorable a la formació de coves i abrics.

Tan sols a les zones extremes de les Guilleries, on les condicions del relleu i de la vegetació ja no són accentuades, s'ha pogut arribar a conèixer, a grans trets, les característiques de l'ocupació humana durant la prehistòria recent. Així, a la zona de Sau, ja al Cabrerès, amb un substracte geològic de tipus calcari que ha permès la formació de cavitats, se'n documenta la utilització en diversos moments de la prehistòria recent (Cova de les Pixarelles, Cova de les Griuteres, ...). El mateix succeeix a l'altre extrem de les Guilleries, on a l'àrea d'Anglès trobem la Cova del Pasteral, que ha proporcionat restes que testimonien la seva utilització com a lloc d'habitació durant la primera meitat del IV mil·lenni a.C. (Neolític antic epicardial) i com a lloc d'enterrament col·lectiu durant la transició del III al II mil·lenni a.C. (Calcolític). Entre aquestes dues zones existeix un ampli territori on s'accentuen les condicions característiques de les Guilleries i on encara no s'havia documentat fins ara cap troballa que permetés poder arribar a relacionar els dos extrems d'aquesta subcomarca en un mateix moment de la prehistòria. La localització de materials arqueològics en una petita cavitat situada a la vora de la riera d'Osor, prop de Sant Hilari Sacalm, ens permet millorar les dades que tenim per a un mateix moment cronocultural sobre la utilització de les zones situades al sud del riu Ter, al seu pas per les Guilleries.

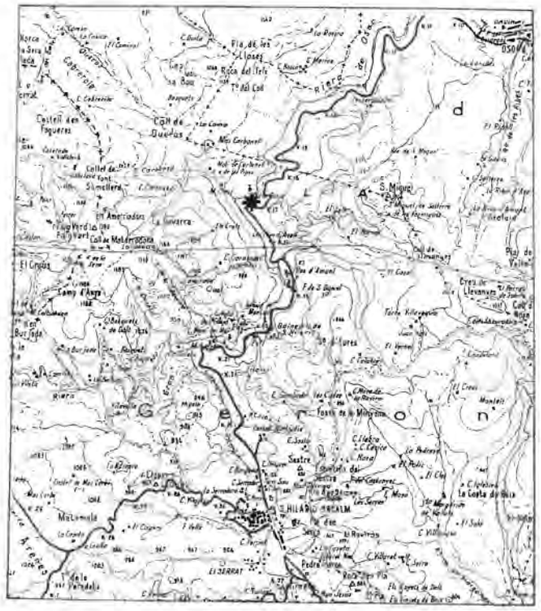

Figura 1. Situació de la cova de la Pedra Foradada (Sant Hilari Sacalm).

ELS MATERIALS ARQUEOLÒGICS

Els torrents que hi ha als voltants de Sant Hilari Sacalm s'ajunten uns 3 quilòmetres al nord d'aquesta població, per formar la riera d'Osor, que aboca les seves aigües al riu Ter, a l'alçada d'Anglès. A uns 8 quilòmetres al nord de Sant Hilari Sacalm, al costat mateix de la riera d'Osor i prop d'una roca coneguda com la "Pedra Foradada", hi ha una petita cova d'uns 20 metres quadrats, formada en una petita escletxa del substracte granític (figura 1). L'accés és certament difícil, a causa de l'acusat desnivell que hi ha des de la carretera i per la presència d'una espessa vegetació.

Figura 2. Fragment de ceràmica campaniforme d'estil pirinenc, amb decoració incisa, trobat a la cova de la Pedra Foradada (Sant Hilari Sacalm, la Selva).

L'any 1989, Joan Escolà i Ramon Guinart, excursionistes veïns de Sant Hilari Sacalm, trobaren a la superfície d'aquesta petita cavitat un fragment de ceràmica feta a mà i una làmina de sílex. L'estiu de l'any 1990, poguérem examinar aquests materials i fer una visita de reconeixement a la cavitat [1].

Els materials localitzats són:

- Un fragment de ceràmica informe (figura 2) de 29,5 mm de llarg per 17,8 mm d'ample i 6,5 mm de gruix. Presenta una decoració en bandes que cobreixen tota la superfície del fragment i que s'alternen de la manera següent: banda amb incisions, de traços senzills, verticals paral·leles; banda amb incisions, de traços senzills, horitzontals paral·leles; banda amb incisions, de traços senzills verticals paral·leles. La pasta, de color marró clar amb desgreixant mineral molt petit, és molt ben cuita. L'acabat és un allisat fi, tant a l'interior com a l'exterior del fragment. Per la seva decoració, podem dir que es tracta d'un fragment de ceràmica campaniforme d'estil pirinenc, decorada amb la tècnica de la incisió. La mida reduïda del fragment i el fet que no pertanyi a una part significativa del vas, no ens permet aportar més dades sobre la seva morfotipologia. Pel que fa a la possible cronologia d'aquest fragment, i a manca, de moment, d'altres elements que ens permetin precisar-ne la cronologia absoluta i/o relativa, l'hem de situar en el context general d'aparició i desenvolupament de la ceràmica campaniforme d'estil pirinenc, que a Catalunya se situa aproximadament entre el 2000 i el 1800 a.C. (sense calibrar). Podem citar diversos jaciments propers amb ceràmica similar a la descrita:

Coves/abrics: Reclau Viver (Serinyà, Pla de l'Estany), Bauma del Serrat del Pont (Tortellà, la Garrotxa), Cova d'en Pau (Serinyà, Pla de l'Estany), conjunt cavernícola de Santa Coloma de Farners (la Selva);

Assentaments a l'aire lliure: l'Institut de Batxillerat de Manlleu (Osona), les estacions a l'aire lliure de Múnter (Malla, Osona) i el Romeu (Gurb, Osona);

Megàlits: galeria coberta de Puig-ses-Lloses (Folgueroles, Osona), cambra simple de la Fossa d'en Terrades (Muntanyola, Osona), pla del Boix (el Brull, Osona);

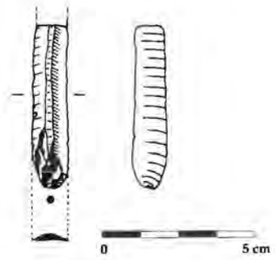

Figura 3. Fragment de làmina trobat a la cova de la Pedra Foradada (Sant Hilari Sacalm, la Selva).

Fragment proximal d'una làmina de sílex (figura 3), de color beix, de gra molt fi, d'excel·lent qualitat. Té les mides següents: 54 mm de llargada, 12 mm d'amplada i 2,5 mm de gruix. A la cara superior podem observar un taló aixafat, producte segurament de la manca de precisió en la trajectòria del percutor, que impactà molt a prop de la vora. Les vores d'aquesta làmina són paral·leles, cosa que indica una clara voluntat de rendibilitzar al màxim el nucli, que en el moment en què es produeix aquesta làmina es troba en una fase de plena explotació. La secció transversal és trapezoïdal, mentre que la secció longitudinal presenta diverses extraccions paral·leles, que són els negatius d'aixecaments anteriors. No s'aprecia cap retoc ni, a partir de l'observació macroscòpica, traces d'ús. Els senyals que hi ha en ambdós costats de la peça es deuen als processos postdeposicionals que ha patit la làmina en el transcurs del temps. Pel que fa a la cara inferior, el bulb és difús, el que ens pot indicar que la talla es va fer amb un percutor tou. L'angle de percussió, tot i que és difícil d'apreciar, està al voltant dels 90 graus. En aquesta cara inferior, i d'una manera gairebé inapreciable, es localitza una petita empremta que correspondria al punt d'impacte de l'aixecament anterior. No es pot apreciar, en canvi, el punt d'impacte de producció d'aquest fragment. El perfil de la làmina és pla, fet característic d'una etapa d'una cadena operativa on el nucli és en procés d'explotació. Quan el perfil és pla, el bulb és poc desenvolupat i les ones de xoc es presenten poc marcades, trets que aplega amb escreix aquesta làmina. Intentar determinar la seva cronologia a partir de les seves característiques morfo-tipològiques és gairebé impossible, ja que es tracta d'un tipus d'estri present en els conjunts lítics típics de diferents moments de la prehistòria recent. És per això que la seva classificació crono-cultural s'haurà de fer a partir de les dades que puguin aportar altres elements del mateix jaciment. De totes maneres, trobem exemplars similars en jaciments de la transició del III al II mil·lenni a.C., a vegades amb materials ceràmics que s'inscriuen a l'horitzó campaniforme pirinenc, com la galeria coberta de Puig-ses-Lloses (Folgueroles, Osona), la cova sepulcral de l'Avellana (Calonge, el Baix Empordà) o les coves funeràries de Malvet (Santa Cristina d'Aro, el Baix Empordà) [2].

Tant les característiques de la cavitat com el tipus de material localitzat, que podem trobar formant part de l'aixovar d'acompanyament en un gran nombre d'enterraments calcolítics, ens porten a pensar que ens trobem davant d'un possible enterrament calcolític, amb ceràmica campaniforme. Són prou abundants les coves i/o els abrics que foren utilitzats com a lloc d'enterrament durant la transició del III al II mil·lenni a.C. Entre les que es troben més a prop de la "Pedra Foradada" podem citar el Pasteral (la Cellera, la Selva), Reclau Viver (Serinyà, Pla de l'Estany), Avellana (Calonge, el Baix Empordà), Bauma del Serrat del Pont (Montagut, la Garrotxa), Pau (Serinyà, Pla de l'Estany), Malvet (Santa Cristina d'Aro, el Baix Empordà), abrics de Santa Coloma de Farners (la Selva), Cova de les Griuteres (Vilanova de Sau, Osona), etc.

La utilització de la cova de la "Pedra Foradada" com a lloc d'enterrament calcolític, però, tan sols podrà verificar-se després de realitzar treballs arqueològics sistemàtics, que permetin de confirmar aquesta primera hipòtesi cronocultural i funcional del jaciment, com també comprovar si aquest lloc havia estat utilitzat en períodes anteriors.

LA TRANSICIÓ DEL III AL II MIL·LENNI A.C. A LA ZONA DE LES GUILLERIES-MONTSENY

Fins ara, les minses troballes realitzades a les Guilleries corresponen a materials escassos i descontextualitzats, que ens aporten pocs indicis de les característiques de la possible ocupació humana durant la prehistòria recent (Rueda, J.M.; 1988) (figura 4):

- L'existència del menhir de Pedra Llarga, situat entre els termes de Sant Hilari i Arbúcies. El menhir és un monument megalític que sovint s'associa a funcions funeràries.
- Notícia escrita de la troballa de ceràmiques prehistòriques en els rocams de l'ermita del Nen Jesús de Praga, situada a 2 quilòmetres de Sant Hilari Sacalm, en una zona d'abrics granítics.
- Notícia escrita de la troballa de ceràmiques prehistòriques i de sagetes de sílex amb aletes i peduncle en un indret avui indeterminat del vessant montsenyenc de Viladrau, i que, per les descripcions realitzades pel seu descobridor, el doctor Ariet, podrien correspondre perfectament a l'aixovar funerari d'un enterrament.
- Làmina i punta de sageta amb aletes i peduncle trobades a la carretera de Romanyà de la Selva.

Tot aquest conjunt de troballes, quantitativament poc importants, no semblen suggerir en cap cas la presència de possibles llocs d'habitació. Més aviat estem davant d'evidències que podrien estar vinculades a diferents manifestacions funeràries de la transició del III al II mil·lenni a.C. (Rueda, J.M., 1988).

A aquestes troballes hem d'afegir l'estudi dels materials trobats a la Cova del Pasteral (la Cellera de Ter) (Bosch, A., 1985), ceràmiques, indústria lítica tallada i pulimentada, indústria sobre os i objectes d'ornament que s'han interpretat com a restes associades a la utilització d'aquesta cova com a sepulcre col·lectiu en aquest moment de transició del III al II mil·lenni a.C.

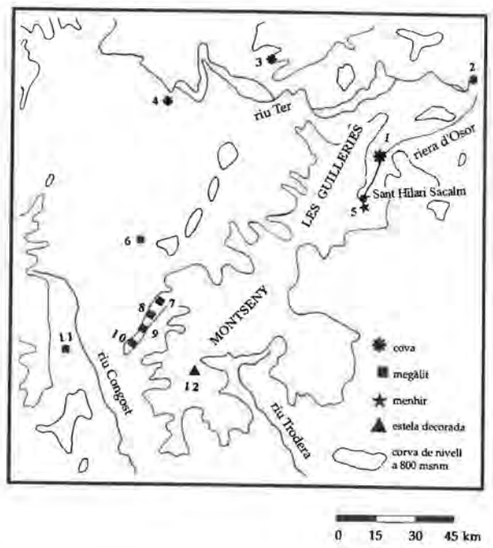

Figura 4. Situació d'alguns dels jaciments que s'esmenten en el text: 1.- Cova de la Pedra Foradada; 2.- Cova del Pasteral; 3.- Cova de les Pixarelles; 4.- Cova de les Griuteres; 5.- Menhir de Pedra Llarga; 6.-Dolmen de la Serra; 7.- Dolmen del pla del Boix; 8.- Dolmen de serra de l'Arca I; 9.- Dolmen de serra de l'Arca II; 10.-Dolmen de Cruilles; 11.- Dolmen del Duc; 12.- Estela decorada de la sitja del Llop.

Al Montseny, serà en aquest moment quan trobem les primeres restes segures d'utilització d'aquest massis per part d'alguns grups humans (Molist, M.; Clop, X.; 1992) (fig.4). En aquesta zona s'han localitzat fins ara diversos sepulcres megalítics amb aquesta cronologia. El fet que fossin excavats en la seva majoria a principi de segle, amb una metodologia no gaire precisa, ens dificulta enormement un bon coneixement de la seva utilització per part dels grups que els construïren. Hi trobem l'anomenat "grup del Congost", format per 4 megàlits situats a la serra de l'Arca, just a sobre del riu Congost. Aquest grup, format per la galeria coberta de Serra de l'Arca I (Aiguafreda) i les cambres simples de Serra de l'Arca II i Cruïlles (Aiguafreda) i pla del Boix (el Brull), està situat en una zona summament dominant al damunt de l'estreta via de pas formada pel Congost, a 800-850 m.s.n.m. Tots són sepulcres col·lectius amb túmul, i s'hi han pogut recollir diversos materials, inclòs algun vas campaniforme, que els situen en aquesta època.

A més d'aquests megàlits, se'n coneixen d'altres (Molist, M.; Clop, X.; 1992), com la cambra simple d'El Duc (Sant Martí de Centelles), situada a l'altre cantó del Congost i una mica més al sud del grup descrit anteriorment; el dolmen de Pedra Mirona (Sant Celoni), del qual avui dia no queda cap resta; el dolmen de la Serra (Taradell), situat al peu de les primeres estribacions del massís del Montseny i que tingué una llarga utilització en el temps; el megàlit del Trull (Vilalba Sasserra) i el dolmen de Pedra Arca, citats per J. Estrada (1955), però dels quals no es coneix cap altra dada.

Cal fer un comentari particular a l'estela decorada de la "Sitja del Llop", que es troba al pla de la Calma, a 1300 m.s.n.m. Es tracta d'un bloc de gres de grans dimensions (1,85 m x 1,30 m i un gruix de 0,40 m), presenta un conjunt de decoracions (cercles concèntrics i incisions en forma d'U) en una de les cares. La morfologia i la tipologia d'aquestes decoracions l'aproximen a les manifestacions d'art esquemàtic que es troben des del final del III mil·lenni i durant la primera meitat del II mil·lenni a.C.

LA TRANCISIÓ DEL III AL II MIL·LENNI A.C. A CATALUNYA

Les dades palinològiques semblen evidenciar una neta elevació de la humitat entre el 2800 i el 700 a.C. (sense calibrar) en tota la costa mediterrània. Estem davant d'una nova fase climàtica, anomenada subboreal, moment en què es produirà el màxim desenvolupament de l'alzinar, coincidint amb l'extensió del faig en altitud. Si bé el factor climàtic sembla tenir un paper important en els canvis mediambientals que s'observen, cal no deixar de banda el factor de la intervenció de l'home sobre el medi que ocupa i que explota, com indiquen les anàlisis realitzades en jaciments com el de l'Institut de Batxillerat de Manlleu (Osona) (Cruells, W.; Molist,M.; 1990) o la Cova del Toll (Collsuspina, Osona) (Guilaine, J.; et alii; 1982), jaciment on s'ha constatat una activitat agrícola i ramadera important, i on la forta representació del boix suggereix la presència d'una vegetació força esclarida per l'acció de l'home.

Les restes arqueològiques de final del III mil·lenni a.C. i dels inicis del II (Calcolític) ens indiquen unes transformacions importants respecte a les característiques sòcio-econòmiques dels grups que havien caracteritzat les darreres cultures neolítiques. Sabem que continuaven instal·lats a les planes, en hàbitats a l'aire lliure, però també utilitzaven les coves, tant com a lloc d'habitació com per enterrar els seus morts. Hi ha suficients dades per poder afirmar que tenien una economia mixta, caracteritzada pel conreu de diferents espècies de cereals, lleguminoses, etc, i per la intensificació de l'activitat ramadera, principalment d'ovinocàprids, que ara a més de l'explotació dels recursos càrnics sembla orientar-se també vers una explotació cada vegada major de productes com la llet, la llana, el formatge, etc., amb una estratègia d'intensificació de l'activitat ramadera a la qual s'ha donat el nom de "revolució dels productes secundaris".

En aquest context, s'observen canvis importants en determinats aspectes socials, com per exemple en els rituals funeraris. Ara trobarem sepulcres col·lectius, que poden ser bàsicament de dos tipus: sepulcres megalítics i enterraments en cova. L'escassedat de troballes de llocs d'habitació a l'aire lliure ens limita, però, la informació que tenim sobre les característiques sòcio-econòmiques d'aquests grups. A l'altra banda dels Pirineus, a la zona del Llenguadoc/Rosselló/Aude, en canvi, sí que es coneixen diferents poblats a l'aire lliure, amb un alt grau d'organització espacial, com per exemple en els grans assentaments a l'aire lliure d'Embusco (Aude), Muret (Haute-Garonne), etc.

Pel que fa a la cultura material, apareixen noves varietats d'eines i de recipients ceràmics, i es troben els primers objectes metàl·lics, bàsicament d'ornament, en coure, plata o plom. Un dels elements més significatius el constitueixen els anomenats vasos campaniformes que, encara que també es poden trobar en assentaments a l'aire lliure, a Catalunya pràcticament sempre han estat localitzats en enterraments, bé en megàlits bé en coves funeràries.

L'anomenada "qüestió campaniforme" és, sens dubte, una de les que més teories i contrateories ha inspirat en la recerca arqueològica durant aquest segle. Durant la segona meitat del III mil·lenni a.C. (sense calibrar) apareix a Europa un tipus de ceràmica que es caracteritza per la forma acampanada d'alguns vasos, que solen estar profusament decorats amb bandes fetes amb línies puntillades (estil marítim) o a partir de l'aplicació d'una cordeta impresa (estil cordat). La utilització d'aquest tipus de vasos i de decoracions s'estén ràpidament, de tal manera que els arribarem a trobar des del centre d'Europa fins al nord d'Àfrica. Hi ha un seguit d'objectes que apareixen en els mateixos contexts que els vasos campaniformes, com són els botons de perforació en V, les sagetes de sílex amb aletes i peduncle, els "braçalets d'arquer", o elements metàl·lics com els punyals de coure de fulla triangular.

Durant tot el segle XX s'ha generat una abundant bibliografia a l'entorn del lloc d'origen i les causes de la ràpida expansió dels vasos campaniformes i dels objectes que normalment hi són associats. Pel que fa a la primera qüestió, la recerca sembla haver pogut demostrar que el nucli originari d'aquest tipus de ceràmica cal situar-lo a Holanda, a la zona del Baix Rhin, hipòtesi que actualment té el suport de nombroses datacions de C-14. Pel que fa a la seva extensió, sembla que, vers el sud, seguirien el corredor Saona-Roine, fins arribar a la península Ibèrica.

L'impacte de la introducció d'aquestes ceràmiques sobre les poblacions autòctones del migdia de França i del nord de Catalunya (2200-1800 a.C., sense calibrar) és un tema objecte de discussió. No queda clar si s'instal·la un nou grup cultural, que viu de forma paral·lela als grups autòctons, o si aquests elements materials són assimilats, copiats i utilitzats, potser com a símbol d'estatus, pels grups locals. La manca de troballes d'assentaments a l'aire lliure i d'enterraments de prou qualitat dificulten, ara com ara, la clarificació d'aquestes qüestions. En tot cas, semba que a partir de la diferenciació entre els tipus de sepulcres que trobem en aquests moments, uns més monumentals que els altres, com també per les diferències en els tipus d'aixovars, pot establir-se la hipòtesi que la societat hauria sofert un procés de jerarquització interna.

La cova de la Roca d'en Pla.

En un moment lleugerament posterior (2000-1800 a.C., sense calibrar), es produeix un moviment de regionalització de les ceràmiques campaniformes. L'aparició d'un seguit de tècniques i/o motius decoratius característics, que marquen diferents estils o tipus ceràmics (Ciempozuelos, Carmona, Palmela, Salomó, grup del S.E. pirinenc), ens permeten diferenciar zones o "grups" particulars dins de la península Ibèrica.

El grup pirinenc el trobem a les dues vessants del Pirineu, des del Midi francès a la Catalunya vella. La ceràmica campaniforme de tipus pirinenc es caracteritza per una decoració de bandes horitzontals que alternen diferents motius incisos o pseudoexcisos. Normalment, els motius arriben fins més avall de la panxa, en el cas dels gobelets, i fins més avall de la meitat del vas en el cas dels bols, deixant sovint llisa la part inferior dels vasos. Les formes més característiques són els bols i els gobelets, que ja han evolucionat a formes més globulars que els vasos campaniformes clàssics, tot i que podem trobar vasos amb altres formes decorats amb aquest estil.

A Catalunya tenim diverses datacions de C-14 (sense calibrar) per nivells d'habitació amb ceràmica campaniforme pirinenca:

- Cova del Frare: 2.040 ± 100 BC (MC2296) i 1770 ± 100 BC (I-13052) (Martín, A.; Biosca, A.; Albareda Ma. J.; 1985).
- Institut de Batxillerat de Manlleu: 1810 ± 90 BC (UBAR-104), 2.70 ± 80 (UBAR-105), 1860 ± 90 (UBAR-106), 1750 ± 80 (UBAR-107), 1740 ± 120 (UBAR-126) (Cruells, W.; Molist, M.; 1990).

En conjunt, les dades arqueològiques sembla que ens permeten afirmar que durant la transició del III al II mil·lenni a.C., a Catalunya s'intensifica notablement el poblament de la muntanya, coincidint amb l'òptimum climàtic que es produeix al Mediterrani Occidental, amb un clima més calent i humit que proporcionarà extensos boscos i fauna abundant. La intensitat de poblament a la muntanya en aquesta època, com també les altures abastades (sovint per damunt dels 1.000 m) no es tornarà a veure fins a l'alta edat mitjana. A jutjar pel desplaçament relatiu de la població cap a la muntanya, podem pensar que les activitats ramaderes prendran una forta importància, i potser s'inicien ara els itineraris de transhumància vers els Pirineus i les serralades interiors de Catalunya, que perduraran fins als nostres dies (Tarrús, J.; 1985).

CONCLUSIONS

Pels escadussers indicis que tenim, ara com ara, la troballa de la "Pedra Foradada" pot encaixar perfectament en l'esquema que sembla dibuixar-se a partir del conjunt de troballes que es coneixen a la zona de les Guilleries i el Montseny i amb les tendències generals que presenten bona part dels jaciments de la transició del III al II mil·lenni a.C. a Catalunya. La possibilitat que es pugui tractar d'un lloc d'enterrament sembla que s'afirma amb el coneixement, en zones properes, de llocs de morfologia similar, mentre que la cronologia calcolítica ho fa per les característiques dels materials recuperats, amb la novetat que per primera vegada es documenta la presència d'elements campaniformes a les Guilleries.

L'explicació de la presència d'aquest jaciment calcolític en aquest punt de les Guilleries possiblement s'hagi de posar en relació amb la comprensió del paper que han jugat les zones de muntanya mitjana, com les Guilleries o el Montseny, al llarg de la història. Aquesta comprensió passa per determinar l'articulació que pot haver existit en cada moment entre aquestes zones i les zones més baixes que les envolten, ja que formen un conjunt global de recursos susceptibles de ser utilitzats o no en funció dels interessos i de les necessitats dels grups humans que hi poden haver viscut al llarg del temps. No hem d'oblidar la importància que les Guilleries i el Montseny han tingut, en èpoques no tan allunyades dels nostres dies, amb la instal·lació permanent d'explotacions agrícola-ramaderes i amb l'explotació de recursos com la fusta o els prats. En aquest sentit, Vilà i Valentí (1955) destaca les zones del Montseny i del Puigsacalm-Collsacabra com un dels centres, situats fora del nucli del Pirineu, que tenen més importància per la transhumància dels ramats de les zones properes. Cal remarcar que aquest parla de la pràctica d'una transhumància a petita escala, que afecta tan sols les àrees que envolten les muntanyes. En aquest sentit, les Guilleries i el Montseny serien llocs de pastura d'estiu dels ramats que utilitzarien durant l'hivern les pastures de la Selva, el Vallès i el Maresme.

L'increment de troballes corresponents a la transició del III al II mil·lenni a.C. a les muntanyes mitjanes pot encaixar perfectament amb uns plantejaments similars, sense haver de caure en projeccions vers el passat de situacions més o menys contemporànies. Si els assentaments permanents estaven a les planes, per aprofitar els recursos agrícoles, la muntanya es podria emprar per a l'adquisició de certs recursos (caça, recol·lecció de determinats vegetals, etc.), però sobretot com la zona on portar els ramats a pasturar durant l'estiu, en el marc d'una economia diversificada com el que sembla dibuixar-se cada vegada de forma més clara en aquests moments. Tindríem, doncs, una utilització estacional de la muntanya perfectament integrada en un cicle d'explotació dels ramats en règim de transhumància, forma d'aprofitament del medi que ha perdurat fins als nostres dies. La presència d'enterraments en aquestes zones més altes i a l'entorn de les àrees muntanyoses no seria sinó el reflex de la utilització de l'espai per uns grups concrets, que ara volen fer ben evident la seva presència.

Un futur estudi acurat del jaciment de la "Pedra Foradada" hauria de permetre aprofundir en tots aquests aspectes, des de les característiques específiques de l'ocupació de l'indret fins al paper que podrien jugar les zones de muntanya mitjana en el quadre de les característiques sòcio-econòmiques dels grups que protagonitzaren la transició del III al II mil·lenni a.C. a la zona de les Guilleries, passant per millorar el coneixement dels contexts en què apareixen materials campaniformes en aquesta zona, en particular, i a Catalunya, en general.

Xavier Clop i García
Mercè Gangonells i Rifà
J.M. Faura i Vendrell

NOTES

1. Volem agrair a en Joan Escolà i a en Ramon Guinart la seva amable col·laboració en haver-nos donat la notícia de la seva troballa i deixar-nos estudiar i publicar els materials que presentem aquí.

2. Agraïm a en Carles Navarro i Barberán la seva col·laboració en el dibuix del fragment de làmina i en l'estudi de les seves característiques morfotipològiques i tecnològiques.

BIBLIOGRAFIA

D.A. (1982): *El Neolític a Catalunya. Taula rodona de Montserrat. 1980-81*. Edicions de l'Abadia de Montserrat; 1a. ed.

ALBAREDA, J. (1984): *Història d'Osona*. Eumo Editorial; Vic; 1a. ed.

BATISTA I NOGUERA, R. (1963): *Sepulcros megalíticos de la comarca de Vic*. Corpus de Sepulcros Megalíticos, fascículo 2; Instituto de Prehistoria y Arqueología de la Diputación Provincial de Barcelona.

BOSCH, A. (1985): "La cova del Pasteral, un jaciment neolític a la vall mitjana del Ter" a "Quaderns 1985. Homenatge al Dr. Josep Maria Corominas"; Quaderns del Centre d'Estudis Comarcals de Banyoles.

BOVER I PAGESPETIT, A. (1988): *Arbúcies. Estudi del medi i formes de vida (1743-1940)*. Diputació de Girona; 1a. ed.; Arbúcies.

BREZILLON, M. (1977): *La denomination des objets de pierre taillée*. IV- Supplement à Gallia Préhistorique; C.N.R.S.

CABANILLES, J.J. (1984): "El utillaje neolitico en silex del litoral mediterráneo peninsular" a "Saguntum, 18"; Papeles del Laboratorio de Arqueología de Valencia.

CRUELLS, W.; MOLIST, M. (1990): *Un poblat a l'aire lliure de fa 4.000 anys. El jaciment de l'Institut de Batxillerat de Manlleu (Osona)*. Publicacions del Museu de Manlleu, núm. 4: 1a. ed.

ESTRADA GARRIGA, J. (1955): "Síntesis arqueológica de Granollers y sus alrededores". Publicaciones del Museo de Granollers.

GUILAINE, J.; LLONGUERAS, M.; MARCERT, R.; PETIT, Ma.; VAQUER, J. (1982): "La Cova del Toll (Moià, Barcelona)" a D.A. (1982); pàgs. 113-121.

LAPLACE, G. (1974): *La typologie analytique et structurale*. Colloque Nationaux C.N.R.S. n.° 932; Banques des données archéologiques.

MARTÍN, A.; BIOSCA, A.; ALBAREDA, Ma. J. (1985); "Excavacions a la Cova del Frare (Matadepera, Vallès Occidental). Dinàmica ecològica. Seqüència cultural i cronològica absoluta" a "Tribuna d'Arqueologia 1983-84"; Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya; 1a. ed.; pàgs. 91-104.

MOLIST I MONTAÑA, M. (1984): "Les primeres cultures" a ALBAREDA, J.; et alii; pàgs. 29-42.

MOLIST, M.; BUXÓ, D. (1981): "Noves troballes de vas campaniforme a la comarca d'Osona" a "Ausa, IX"; Vic; pàgs. 241-248.

MOLIST, M.; CLOP, X. (1992): "L'home i el medi a la prehistòria en el Massís del Montseny" a *Aixa*, 5; revista anual de La Gabella, Museu Etnològic del Montseny; Arbúcies.

RUEDA I TORRES, J.M. (1988): "Les primeres ocupacions humanes a la vall d'Arbúcies" a BOVER I PAGESPETIT, A. (1988).

TARRÚS, J. (1985): "Consideracions sobre el Neolític final-Calcolític a Catalunya (2500-1800 a.C.)" a *Cypsela*, V; pàgs. 47-57; Girona.

TIXIER, J. et alii (1980): *Préhistoire de la pierre taillé. I. Terminologie et technologie*. Centre de Recherches et Études Préhistoriques 2e; Antibes.

TOLEDO I MUR, A. (1990): *La utilització de les coves des del Calcolític fins al Bronze Final al N.E. de Catalunya*. Tesi Doctoral, inèdita; Universitat Autònoma de Barcelona.

VILÀ I VALENTÍ, J. (1950): "Una encuesta sobre la transhumancia en Cataluña".

VILARDELL, R.; CASTELL, J. (1976): "Hallazgo de una estela decorada en el Pla de la Calma" a *Pyrenae*.

Aquest treball ha estat publicat a "Monografies del Montseny" nº 10, editat per "Amics del Montseny", Edicions Cedel, Viladrau, 1995. Agraïm al director de la publicació, l'Antoni Pladevall, que ens n'hagi facilitat la publicació.

LA PESCA A SANT HILARI

Tal com anem fent des de fa uns anys, amb la finalitat d'ensenyar a la mainada a pescar, hem fet tres concursos infantils de pesca de ciprínids, al pantà de Susqueda.

El campionat de ciprínids de sèniors que està celebrant la Societat de Pesca La Gorga al pantà de Susqueda, quan encara queden dos concursos per acabar, manté aquesta classificació:

1r –	Àngel Colom	131.365 punts
2n –	Josep García	125.045 punts
3r –	Josep Masó	114.040 punts
4t –	Pere Osuna	101.190 punts
5è –	Lluís Garolera	91.540 punts
6è –	Hilari Miralpeix	89.980 punts
7è –	Eduard Gómez	84.185 punts
8è –	Francisco Gracia	82.095 punts
9è –	Enrique García	72.875 punts
10è –	Joaquim Páez	71.500 punts

Participants al Concurs de Pesca al pantà de Susqueda.

Enguany en aquest campionat s'ha agafat gran quantitat de peix; es pot veure per l'elevada puntuació que s'ha fet; cap any s'havien aconseguit tants punts.

El dia 3 de març ens visitaren els alumnes del curs "Seguretat i Medi Ambient" de l'Escola Superior de Tecnologia de Barcelona, per conèixer els treballs realitzats a la riera d'Osor i el seu procés de recuperació. Els acompanyava el delegat territorial del Medi Ambient de Barcelona, Enric Auli. Per desgràcia, moltes vegades les coses les valora més la gent de fora que els del poble mateix.

Ja hem construït la presa de la Comtessa a la riera de Mas Quintà, i a primers de juliol, hem començat les obres per la presa de l'antic llac de la font Picant. La finalitat d'aquestes preses és la retenció de sorra i perquè s'hi puguin criar bons reproductors de la nostra truita autòctona. Lluitem amb tots els mitjans per salvar la truita Mas Quintà. És la truita que més bé s'ha adaptat a les nostres rieres, i per això fem tot el que està al nostre abast per a salvar-la i evitar-ne la seva extinció.

Reconstrucció de la Presa del Llac de la Font Picant.

Fa quatre anys que vàrem començar a introduir-la a la riera d'Osor, concretament al refugi de la font Picant. Ja hi havia fressat i teníem bons resultats, però, malauradament, un abocament incontrolat, el passat 20 d'abril, ens ho va matar tot: reproductors, alevins, cucs, mosques, galàpats... En poques hores es va destruir el treball de quatre anys. Crec que la conclusió només és una: no desanimar-nos i continuar, tornant a començar. Són molt importants les construccions d'aquestes dues preses per poder protegir millor la truita autòctona, que és la nostra finalitat.

Voldria fer un breu comentari sobre la importància de preservar allò que és autòcton, tant per a les plantes com per als animals. El nostre entorn té un equilibri natural, i cada planta o animal que vingui d'altres indrets pot perjudicar aquest equilibri. En els animals, un dels greus problemes que ha ocasionat la introducció d'una altra espècie és que pot produir l'extinció de les autòctones del país.

Presa de la Comtessa des de l'interior.

Per exemple, la introducció del cranc roig ha estat una de les causes que ha ajudat a la quasi extinció del nostre cranc de riu (cranc Ibèric). El nostre cranc autòcton, que abans poblava totes les nostres rieres, ara està en vies d'extinció a causa d'una malaltia que s'anomena científicament "Afanomicosis", i que vulgarment és coneguda com la "pesta del cranc". És una malaltia que els paralitza les articulacions, i que la sofreixen principalmetn en època de muda.

La introducció inconscient del cranc roig, provinent del Estats Units, ha afavorit l'expansió d'aquesta malaltia, perquè n'és portador.

Un altre cas és el dels visons, que tants problemes ens porta, tant als pescadors com als caçadors.

Us he volgut fer aquest petit comentari perquè us fos més entenedora la importància que té el fet que nosaltres vulguem preservar la truita autòctona i que, si no vigilem, també podem perdre. Hem de mirar que això no passi, tal com ha passat en alguns països que han perdut la seva truita autòctona.

Josep Danés Bosch

Presa de la Comtessa, des de l'exterior.

L'ASSOCIACIÓ DE PARES DEL COL·LEGI PÚBLIC GUILLERIES

L'Associació de Pares d'Alumnes (APA) del Col·legi Públic Guilleries, tot aprofitant l'oferiment fet pels responsables del programa de la Festa Major, ens complaem d'explicar què és la nostra Associació i quines accions realitza.

L'APA és una entitat que està formada pels pares que tenen els seus fills al Col·legi Públic Guilleries. L'afiliació a l'APA no és obligatòria. Malgrat això, tenim la satisfacció de dir que tots els pares estan afiliats a l'entitat i que compta amb 254 socis.

UNA JUNTA ESCOLLIDA DEMOCRÀTICAMENT

L'òrgan gestor de l'APA és la Junta, que està integrada per 9 membres, escollits democràticament cada dos anys en l'Assemblea General de principi de curs. La Junta presenta, a començament de curs, el Pla d'Actuació davant l'Assemblea, i a finals de curs, en fa una valoració.

QUÈ PRETÉN L'APA

– *Fomentar* la participació dels pares en la formació de l'alumne.

– *Complementar* la formació docent dels fills a través d'activitats extraescolars.

– *Integrar* els pares en l'activitat del col·legi.

– *Aconseguir* amb l'esforç de tothom un nivell educatiu més alt.

Durant tot el curs escolar, l'APA organitza tot un seguit d'activitats extraescolars i lúdiques.

CADA DIA, ACTIVITATS EXTRAESCOLARS

Les extraescolars estan orientades a contemplar la formació dels nens i es realitzen cada dia de 5 a 6 de la tarda. Les activitats organitzades el passat curs varen ser: iniciació esportiva, atletisme, pintura, música, dansa, costura, confecció, anglès oral i informàtica. A més, es fan activitats per als alumnes de pre-escolar, que consten de danses, cançons i jocs.

Festival de fi de curs del Col·legi Públic Guilleries.

ACTIVITATS LÚDIQUES DURANT EL CURS

Les activitats lúdiques generalment coincideixen amb dates assenyalades dins el calendari de les festes populars. L'APA, conjuntament amb l'equip educatiu del col·legi, organitza diverses activitats entre les quals destaquen la Castanyada, el Festival de Nadal, Carnestoltes, la festa de fi de curs i el casal d'estiu.

Tota aquesta tasca de l'APA és possible gràcies a la participació activa del pares i de l'equip educatiu del Col·legi Públic Guilleries de Sant Hilari Sacalm.

La Junta de l'APA

Sant Hilari Sacalm, 29 de juliol de 1995

Estimada Laura,

Avui m'he anat a matricular al nou institut. Sí, a Sant Hilari ja tenim institut, encara no l'han començat a construir però ja tenen l'estructura muntada a l'actual Secció de Formació Professional. Saps? El curs que ve ja no es fa BUP ni FP a la Selva i ens toca fer el nou ensenyament, aquell que té el nom tan lleig i que sembla que no estigui gaire definit (mira que dir-li'n ESO, de tot plegat). El dia de Sant Pere al vespre ens van convidar, a tots els futurs alumnes, a una reunió amb alguns dels professors del centre, hi podíem anar tots: pares, mares, actuals alumnes de FP... Em va agradar moltíssim. Ens van passar trasparències i vam anar veient clares les assignatures que faríem el curs vinent i els crèdits variables que podríem escollir, una passada! El primer trimestre escolliré Informàtica de gestió, Francès i Dietètica; el segon, potser continuaré amb el Francès però tinc unes ganes boges d'escollir Alemany i Economia de l'empresa, perquè no sé si estudiar per traductora i intèrpret o bé econòmiques; i el tercer somiaré caus de bandolers mentre m'expliquen la història de les Guilleries... Tu no saps per què és tan famós en Serrallonga?

En Toni, aquell noi que m'agrada, l'any que ve el veuré cada dia, ja farà 5è de FP i diu que després vol anar a Girona, a la Universitat. T'imagines?

Ja no cal que canviem de centre ni de poble, anant amunt i avall tot el dia, ara de Sant Hilari a la Universitat.

Te'n recordes de la Marta? Sí dona, aquella noia que feia el mateix curs que jo i va venir a colònies a Joanet, doncs de moment no anirem a la mateixa escola, però si vol continuar estudiant d'aquí a dos anys haurà de

Dependències actuals de l'I.E.S.

matricular-se al meu institut perquè serà l'únic lloc de Sant Hilari on faran els cursos de batxillerat i també de mòduls. Jo m'he estimat més d'anar-hi de bon començament, així no hauré de canviar de centre i tindré la meva colla, ja coneixeré els professors (i les seves manies, sempre en tenen)... Saps? Estic desitjant que arribi el setembre: vull veure què carai hi havia en el munt de caixes que han estat descarregant tot el mes. I diu que encara no ha arribat tot. Quina canya, nena! Serem un institut de primera. Mira, ara arriba un altre camió, i ben ple! Et deixo, que vaig a tafanejar què hi ha... Ja t'ho explicaré.

Una abraçada,

Teia
Col·laboració de l'IES/SFP de Sant Hilari Sacalm

CORAL PETITS CANTAIRES DE SANT HILARI SACALM, UN ANY POSITIU

Aquest any no ha estat un any d'intercanvis com l'anterior, però continuem batent rècords d'experiències positives i enriquidores per als nens, monitors, professors i pares.

Les activitats públiques de la Coral Petits Cantaires s'inicien en el concert nadalenc; un luxe per a la població de Sant Hilari en aquestes festes tan assenyalades.

Potser l'experiència més important de l'any fou l'assistència d'un grup molt nombrós de pares i nens de la Coral a la segona jornada "Divertimusicofestiva" que es va fer a Barcelona el mes de febrer. Ens va permetre contemplar, a més d'un magnífic concert, el meravellós Palau de la Música.

Els reporters de TV3 van considerar que la Coral Petits Cantaires era un element digne de destacar dintre del reportatge que varen fer durant la Setmana Santa a Sant Hilari.

Els més petits, com cada any, es trobaren a Torelló. Pares i nens passaren una jornada molt alegre.

També cal destacar la Trobada-Taller-Concert que es va fer el mes de maig al barri de Gràcia, de Barcelona, on la Coral Petits Cantaires va participar amb corals d'altres indrets d'arreu de Catalunya. Un vailet de Sant

Escola de Música i Petits Cantaires, 2a Jornada Divertimusicofestiva. 180 persones al Palau de la Música, 11-2-95 Barcelona.

Hilari va explicar la història del nostre municipi, les festes més importants, els recursos, etc., i va ser molt aplaudit.

Com es veu pel recorregut de l'any, les activitats de la Coral Petits Cantaires no solament han estat un element educatiu i dinamitzador per als nens, sinó també per als pares i per a la resta del municipi de Sant Hilari.

El proper any se celebra la segona dècada de la constitució de la Coral Petits Cantaires de Sant Hilari. Tenim previstes moltes sorpreses.

Us hi apunteu?

Bona Festa Major!

Neus Seseña

ELS AMICS DE LA MÚSICA

Un altre any podem abocar-nos a aquesta finestra oberta, que és el programa de la Festa Major del nostre poble, per tal de donar fe de la bona salut de la nostra entitat i deixar constància de tot allò que, poc o molt, hem anat fent en favor de la música al nostre poble, i de tot allò en què tenim posades les nostres esperances per al futur més immediat.

En el moment d'escriure aquestes ratlles som a les portes d'iniciar el XVIII Festival Internacional de Música. Divuit anys ininterromputs de festival musical d'estiu són una xifra considerable, més en una petita comunitat com la hilarienca que ha tingut l'empenta d'encetar no pocs projectes culturals i n'ha pogut continuar ben pocs. Ens sembla, doncs, que podem enorgullir-nos ben lícitament d'aquests divuit anys de brega constant, d'esforços que més d'una vegada ens han semblat insuperables, i, al cap i a la fi, de tantes i tantes satisfaccions.

Qui som els que ens hem de sentir satisfets per la continuïtat d'aquesta feina? En contestar aquesta pregunta no hi ha el perill que ens deixem cap nom, perquè no ens caldrà donar-ne cap. És l'obra conjunta d'una il·lusió col·lectiva que comença en la fidelitat d'un grup de socis anònims que ens donen suport moral i econòmic; és el resultat de l'engrescament insubornable d'un grup de gent, que amb el seu esforç personal vetlla els detalls d'una organització més o menys complexa; és la presència dels qui estimen la música als concerts del nostre Festival; és la confiança que ens fan entitats públiques i privades quan, amb el seu inestimable suport econòmic, fan possible el finançament d'uns concerts que tenen un cost considerable; és, sobretot, la il·lusió que ens encomanen els nostres nens i nenes, tots els joves que han fet de l'activitat musical un dels seus principals divertiments, formant part de corals diverses, algunes d'elles, ara ja, d'un prestigi innegable. És en aquesta línia que volem continuar treballant, no solament perquè el Festival d'estiu tingui continuïtat, sinó també, i sobretot, per poder anar oferint, al llarg de tot el curs, diverses activitats musicals per tal que la presència de la música, com a manifestació lúdica i de formació, no s'estronqui mai. I, també, perquè el llenguatge de la música serveixi de diàleg entre els nostres escolars, els nostres nois i noies, i els qui vénen d'altres contrades amb la mateixa il·lusió pel fet musical. En aquest sentit volem destacar, per exemple, l'entranyable trobada dels nostres Petits Cantaires i la Jove Orquestra de Figueres el proppassat 7 de maig. O la que viurem, sens dubte, quan la nostra coral Amethysta participi a Cocentaina (Alacant) en el XV Certamen Coral que se celebrarà en aquesta població, com a única coral catalana entre les sis que han estat seleccionades per a participar-hi, a nivell de tot l'Estat. La coral Amethysta ha seguit una línia ascendent, feta de rigor i exigència, fins assolir un nivell de qualitat que li és manifestament reconeguda arreu on es pot admirar el seu treball.

En el Festival d'enguany gaudirem, una vegada més, de la seva presència, el dia de la cloenda, juntament amb la coral Nit de juny, acompanyades d'orquestra i solistes.

Altres anys ens manifestàvem en aquestes mateixes pàgines amb un to carregat d'un cert escepticisme. Avui,

Festival Internacional de Música.

Joves intèrprets.

en canvi, volem deixar constància de la nostra fe en el futur de la música a casa nostra si perseverem en aquesta feina que, si bé avança amb lentitud, ho fa amb pas ferm i ànim decidit.

LA MEVA FESTA DE FI DE CURS

La nostra festa de fi de curs.

Any rera any, dia rera dia, petits i grans, sembla que esperem amb la il·lusió que mereix la festa, l'arribada d'aquest gran dia; el dia en què tots junts celebrem el final d'un altre curs.

Es prepara una gran festa. Al matí tothom s'arriba a l'escola i a la tarda al cinema. Potser alguns viuen més intensament una situació que l'altra.

Però d'una cosa estic segura: com vivim els alumnes l'últim grau o, si més no, com visc jo aquest final de curs, no l'ha viscut, ni el viu, ni el viurà mai ningú igual. Sento una sensació estranya. Veig com aquest curs m'ha passat molt ràpid; em trobo a les portes d'un gran canvi i encara no acabo de reaccionar. I llavors penso: "però si tens l'intitut aquí mateix, saps; per sort, el que els dos anys següents has de fer i continuaràs amb els mateixos companys que fins ara. I em pregunto una vegada i una altra: per què? per què et sents així?

Potser és perquè creus que has de madurar de cop perquè saps que el proper curs seràs un alumne de secundària i que ha de ser el que això representa. Potser és que et fa por fer-te gran o pensar que aquells vuit anys que tant de temps havies esperat que s'acabessin s'acaben... i ara no ho vols.

Però malgrat aquest gran conjunt d'estranyes sensacions, has de continuar endavant. I... fer-ho tan bé com puguis!

Tot un cicle quedarà enrera, altres cursos aniran passant per on nosaltres hem passat, viuran experiències noves, nous finals de curs, però el que més espero de tot és que tothom ens recordi com nosaltres els recordarem a ells.

Com la graduació del 95. Una gran graduació. Una gran generació.

Maria Vilamala
8è d'EGB
Col·legi Públic Guilleries

DONAR SANG

Alguns diuen que tot és substituïble i que no hi ha res ni ningú imprescindible. I potser sí; un lloc de treball es pot reemplaçar, un cotxe canviar, un armari mudar o un arbre suplir; però, mentre la sang continuï essent indispensable, essencial, necessària i vital, encara quedarà gent disposada a donar-ne sense esperar res a canvi.

És el gest que mai no podrà tenir preu i que avui fa que us adrecem aquestes quatre ratlles per demanar un cop més, que dues vegades a l'any us decidiu a fer el gest solidari de donar sang.

Estem orgullosos de la nostra tasca i dels resultats obtinguts gràcies a les vostres aportacions i és per això que hem de continuar endavant i aconseguir que ningú no trobi un motiu per a no ser donant. Volem que les donacions siguin un fet habitual entre la població, que cada vegada comprèn més el veritable significat d'aquest gest tan senzill, solidari i humà.

Xerrada informàtica sobre el donant de sang.

Gràcies a tots aquells que ja cediu una part de la vostra sang desinteressadament i gràcies a aquells que a partir d'ara us apropareu a la Germandat de Donadors de Sang per ajudar-nos a fer créixer una societat que necessita millorar la seva sanitat i vol oferir un millor servei als ciutadans.

Josep Llopis
Maria Nicolau

Germandat de Donadors de Sang

VIATGE IMPOSSIBLE AL COR DE LES MISÈRIES

Xavier Pujol (*)

El proper 24 de setembre, diada de la Mercè, la ciutat de Barcelona celebrarà, com és costum, la seva Festa Major. Lògicament, i com està manat en ocasions com aquesta, no hi faltaran els actes festius, socials o de tota mena que caracteritzen qualsevol festa major d'arreu del país. No obstant això, un acte emotiu, arriscat i ple de simbolismes marcarà diferencialment l'edició d'enguany. Santa Mercè, princesa dels captius i símbol de la Barcelona solidària, es desplaçarà per un dia a Sarajevo. El motiu del viatge és que aquesta assetjada ciutat balcànica és, hores d'ara, l'onzè districte de Barcelona com a resultat de l'acte d'agermanament signat per les dues capitals. En bona lògica, doncs, Sarajevo no es podia quedar sense Festa Major.

L'acte, sota el patrocini d'UNESCO i amb la col.laboració del propi ajuntament barceloní i d'una cadena comercial que esponsoritzarà el transport, neix de la voluntat inequívocament solidària d'una organització no governamental que s'ha plantejat com a principal objectiu aconseguir, ni que sigui per un instant, la rialla de nens i grans de països sotmesos a conflictes socials, religiosos, ètnics o, com en el cas de Bòsnia, bèl·lics. Aquesta ONG tan particular és Pallassos sense Fronteres.

A hores d'ara ningú no sap encara ni com es materialitzarà el viatge ni si, finalment, l'expedició aconseguirà entrar a Sarajevo. La intenció inicial, explicava el president de Pallassos sense Fronteres, el pallasso Tortell Poltrona, era entrar a la ciutat per via aèria, "però l'aeroport porta més de quatre mesos tancat", deia. La solució plantejada per a salvar l'escull podria ser, segons UNESCO d'acord amb UNPROFOR, desplaçar-se fins a una ciutat propera com Split i, des d'allà, intentar la via terrestre a través del Mont Igman aprofitant l'entrada d'algun comboi humanitari protegit per les forces de l'ONU.

Un cop a dins l'acte a realitzar consistirà en "un bolo de 24 o 48 hores", diu Tortell. "Es tracta d'anar als hospitals i a aquells punts on sigui factible fer concentració de gent sense exposar-los al perill dels franctiradors o de les forces sèrbies", explica. "Això - conclou- si és que Sarajevo existeix el dia 24 de setembre".

La idea de viatjar a Sarajevo està molt vinculada al conjunt d'activitats solidàries que diverses ONG's estan duent a terme per tal d'activar la consciència ciutadana per un conflicte que representa molt més que l'enfrontament de dos bàndols oposats. Com s'ha dit reiteradament, a Bòsnia hom s'hi juga el dret a la convivència entre éssers humans amb independència de religió, sexe o creences. Tanmateix, la comunitat internacional s'hi juga el prestigi i la defensa de la llibertat del dret a escollir la pròpia identitat, un aspecte recollit amb la declaració internacional dels Drets Humans en l'article que fa referència al dret a l'autodeterminació dels pobles.

Vist des d'aquesta perspectiva, la presa de consciència ciutadana i la mobilització social estan jugant, en aquests moments, un paper cada vegada més determinant. Personatges com l'eurodiputat José María Mendiluce o d'altres de la talla del francès Daniel Cohn-Bendit (un dels històrics del maig francès del 68), reclamen des de diferents fòrums que sigui el ciutadà qui prengui la iniciativa i pressioni els dirigents polítics perquè a la fi, prenguin accions efectives destinades á deturar el genocidi i la neteja ètnica als Balcans.

Una bona manera de contribuir a exercir aquesta pressió és participar en una iniciativa nascuda fa unes poques setmanes, també de la mà de Pallassos sense Fronteres i l'entitat Europa per Bòsnia, consistent en promoure concentracions per a fer un minut de silenci davant de l'Ajuntament de cada municipi. Aquesta és una fórmula per a promoure la solidaritat en la que, actualment, ja hi estan adherits més de mig centenar de pobles d'arreu de Catalunya i que, per la seva senzillesa, i efectivitat, pot ajudar a deturar la Guerra als Balcans.

Tot i que aquest no és pas un acte que es pugui considerar festiu ni propi de diades de Festa Major, com les que es viu aquests dies a Sant Hilari, bo seria aprofitar l'ocasió per a mostrar el nostre grau de solidaritat i estendre la iniciativa a tants pobles i tants ciutadans com sigui possible. La convocatòria, recordem-ho, és cada dilluns a les vuit del vespre davant de l'Ajuntament, mentre no es deturi la Guerra, el genocidi i la neteja ètnica.

(*) Xavier Pujol és periodista

MATRIMONIS QUE ENGUANY HAN CELEBRAT LES NOCES D'OR I D'ARGENT

PER LA FESTA I PER LA PAU

La festa major ens ha arribat
amb gran goig i alegria
pau, amor i felicitat
que per tots desitjaria.

La pau que la festa ens porta
jo la voldria tot l'any
seria una pau tan forta
desitjada a tot instant.

Són festes d'alegria
són festes d'amistat
desitjant de nit i de dia
per la pau i llibertat.

La pau que vos desitjo
no sols per un instant
sinó per tota la vida
del més petit al més gran.

Que la pau sigui amb nosaltres
que amb goig tots esperem
i que sigui duradora
ja que bé ens ho mereixem.

Així doncs les mans unides
i estimem-nos de debò
no mirem colors ni races
per fer la pau i un món millor.

Jo voldria fer una crida
des d'aquest petit escrit
i és que regnés tota la vida
la pau en el nostre esperit.

Desitjant-vos felices festes
amb pau en vostra llar
que perduri l'alegria
i molts anys per disfrutar.

Joaquim Fàbregas i Parera

CORAL AMETHYSTA

Aquest any la Coral Amethysta també aprofita aquest programa per desitjar a tots els vilatans una molt bona Festa Major. Ens agradaria explicar-vos, però, d'on ha sortit aquesta formació i quina ha estat la seva trajectòria.

Cal cercar els seus precedents l'any 1983 a Sant Hilari quan, per iniciativa d'alguns joves del poble, es va formar un conjunt instrumental i/o vocal que, després d'haver-ho intentat diverses vegades i amb diferents noms –Junior's Musicals, Grup Iris, i Coral Jove de Sant Hilari– no acabava de consolidar-se.

Amb la creació de l'Escola de Música d'Arbúcies l'any 1988, alguns dels seus alumnes i professors s'incorporen a la coral i des d'aquell moment rebrà el nom de Coral Jove d'Arbúcies i Sant Hilari. La nova formació comença a aparèixer en públic. Tanmateix, és el Nadal de 1991 que la coral es presenta com una formació consolidada, amb una quinzena de components dirigits per la Dolors Vidal, actual directora. El nom de la coral ha estat canviat per la Coral Amethysta, ja que sembla que per aquestes contrades del Montseny s'hi trobaven aquestes pedres precioses. L'actual Coral Amethysta està formada per unes 35 persones, tant d'Arbúcies com de Sant Hilari, les edats de les quals oscil·len entre els 15 i els 45 anys.

Durant aquests últims anys hem realitzat diversos concerts en pobles de la comarca i els voltants. Hem actuat a Pamplona i a Roncesvalles durant l'intercanvi amb la Coral Irubide de Pamplona (1993). L'agost passat vam participar, juntament amb la coral Irubide de Pamplona, en el XVIIè Festival de Música de Sant Hilari Sacalm i guanyàrem el concurs de Joves intèrprets amb les obres *Gloria* de Vivaldi i *Nocturns* de Mozart.

Aquests darrers mesos hem estat preparant les obres *Missa Brevis St. Joeanis de Deo*, de Joseph Haydn, i *Der 98. Psalm*, de Felix Mendelssohn, també per a cor i orquestra, per tal d'oferir-los al concert de

Coral Amethysta. Any 94.

cloenda del XVIIIè Festival de Música de Sant Hilari, com també a algun altre poble dels voltants.

Tot i que la preparació del nostre repertori suposa un esforç per a una coral com aquesta, que tot just "comença a caminar", veiem que a poc a poc ens enriquim musicalment i que aprenem dia a dia. Som conscients que sempre cal millorar i no parar mai, que s'ha d'avançar i alhora també volem continuar passant-ho bé. Suposem que aquest octubre vinent aprendrem molt d'altres corals en haver estat seleccionats per a participar en el concurs de cant d'àmbit nacional a Cocentaina (Alacant), on ens trobarem amb cinc corals més de la resta d'Espanya.

Coral Amethysta

FIEL AMIGA

Ya se levanta el día
y el sol por mi ventana
me hace ver la alegría
de vivir otra mañana.
Una marioneta hay en mi pared
acompañando a mi soledad;
ni me habla, ni me puede ver,
pero, que sólo a mi es leal;
ella no sabe del engaño,
se siente feliz conmigo
y nunca me hará daño
pues, soy su mejor amigo.
No me canso de mirarte,
sentado junto a ti
siempre quieres imitarme
sin saber nada de mi;
el sonido del frío silencio
es tu mejor aliado,
aunque no hables yo entiendo
ese idioma tan callado
y siento con pena dejarte sin vida
cuando me voy de tu lado,
amiga fiel, querida amiga,
de este sueño dibujado.
El día está declinando,
ya no hay sol en mi ventana,
y mi sombra queda llorando,
sin consuelo, hasta mañana.

Luis Ruiz
Febrero, 1994

PER UN NOU CONCURS LITERARI LOCAL

El Consell Escolar del Col·legi Públic Guilleries ha pres enguany la deteminació que el Centre no participi en el XIX CONCURS LITERARI LOCAL ESCOLAR. Conseqüentment ha cregut convenient de posar en coneixement públic l'escrit que es va fer arribar a l'Ajuntament de la vila en data de 15 de maig de 1995, on s'exposen els motius de la decisió presa.

Davant la convocatòria del XIX Concurs Literari Local Escolar, feta per l'Ajuntament de la vila, el Consell Escolar del Col·legi Públic Guilleries, en reunió celebrada el dia 8 de maig, manifesta que:

• És molt important que les persones de la vila puguin presentar els seus treballs literaris a un Concurs Literari Local a títol individual.

• No veiem cap necessitat de potenciar la competitivitat entre escoles locals partint de la competició entre individus.

• Els professors del Col·legi Guilleries han manifestat repetides vegades la conveniència de variar les tècniques literàries valorades en el concurs (poesia, entrevista, reportatge, descripció, conte breu, auca, notícia, epístola,...), per tal de tenir en compte diferents gustos literaris.

• El jurat ha de ser totalment imparcial, competent, variat i independent de les persones concursants. No pot haver-hi interessos personals que en determinin el resultat.

• Com en qualsevol concurs literari, els escrits s'han de presentar mecanografiats a doble espai. S'han de lliurar en una determinada data. Els autors han de poder presentar un treball totalment acabat, polit i anònim (nom de l'autor en un sobre a part).

• Els premis que es concedeixin han d'atorgar-se als autors de manera individual i aquest hauria de ser en el moment de la concessió del premi quan es desvetllés realment el nom de l'autor.

• Pel que respecta al nostre Col·legi, en el Projecte Educatiu tenim establerts uns objectius culturals clars:

- Fomentar el gust i la pràctica de diverses aficions i activitats lúdiques i artístiques.
- Potenciar la constància i la confiança en el propi esforç per aconseguir el que hom pretén.
- Oferir espais i àmbits on desenvolupar i contrastar les capacitats individuals dels alumnes amb l'ajut de persones expertes, capaces d'ajudar i valorar adequadament l'esforç esmerçat.
- Ajudar en la integració i fomentar la responsabilitat social de les persones sòcio-culturalment marginades.
- En definitiva, ajudar les famílies dels nostres alumnes a formar de manera integral la personalitat dels seus fills. A partir d'uns fonaments de respecte, tolerància i responsabilitat, en l'àmbit social, i constància, esforç i autorealització en l'àmbit individual.

• Per a aconseguir aquest objectius l'escola porta a terme, sola o amb la col·laboració d'altres entitats, multitud d'activitats: tallers, activitats complementàries, sortides culturals, colònies, casals, jocs esportius, mostres d'art plàstiques, campanyes de sensibilització...

• Aquest Consell creu que ara és el moment de revisar les accions culturals que es proposen des de l'Ajuntament als escolars de la vila. Caldria definir quins són els objectius en qüestions culturals, en general, o literàries, en particular, de l'Ajuntament i la Casa de Cultura de Sant Hilari Sacalm.

• En els objectius de la nova Casa de Cultura creiem que es poden produir coincidències amb els que nosaltres proposem. Si és així, des d'aquesta entitat es podrien dinamitzar diverses activitats orientades cap a la sensibilització i difusió literària:

- Participació d'escolars en la futura publicació *A raig*.
- Organitzar mostres de diversos estils literaris (poesia, entrevista, reportatge, descripció, conte, auca, notícia...) i publicar-ne un recull anual.
- Establir un seminari de literatura per ensenyar les beceroles de l'ofici d'escriptor.
- Fer campanyes sobre l'obra d'un escriptor des de la biblioteca municipal.
- Convocar aquest escriptor per tal de poder respondre les preguntes dels escolars del poble.
- Realitzar programes de divulgació cultural per la ràdio i la TV. Sant Hilari amb la col·laboració activa dels escolars de la vila. (Cal tenir en compte que, a partir de l'any vinent, la majoria d'escolars adolescents de la vila hi cursaran l'ensenyament secundari).

De tot el que hem exposat més amunt, confiem de rebre una resposta a partir de la qual podem establir necessaris canals de col·laboració cultural entre el Col·legi Públic Guilleries i l'Ajuntament de la vila.

Ricard Madrià Garriga
President del Consell Escola del Col·legi Públic Guilleries

SOBRE EL CONCURS LITERARI ESCOLAR LOCAL

Davant l'escrit presentat pel Consell Escolar del Col·legi Públic Guilleries a l'Àrea de Cultura de l'Ajuntament i publicat en aquest programa, com a regidora de l'esmentada àrea, em trobo amb l'obligació de fer unes precisions.
L'escrit va entrar el 16 de maig, quan la convocatòria del concurs ja estava feta des de feia uns dies. Sobre el que allà es manifesta, vaig tenir un canvi d'impressions amb el director del centre, amb la finalitat de matisar que algunes de les coses que s'hi diuen no són del tot correctes. També que calia treballar per a seguir fent el concurs literari escolar que ha arribat a la dinovena edició, tot cercant solucions a les qüestions que es puguin plantejar. Finalment, el centre va optar per no assistir al concurs.
En veure que s'ha decidit publicar l'escrit al programa de festes i que s'hi mantenen certs punts que no són del tot exactes, he considerat oportú fer unes puntualitzacions. Crec, no obstant això, que la millor manera de solucionar les diferències de criteris, hauria de ser a través del diàleg i els acords i no amb escrits que inviten a la polèmica.
Com a regidora de cultura, i responsable del concurs literari, crec que s'han anat fent els canvis oportuns per a fer un concurs el més digne possible, tal i com considero que és actualment; ara bé, accepto que hi hagi gent que no ho pensi així.

Deixo estar les meves opinions sobre el que al text es diu perquè, com he dit abans, prefereixo la conversa, però no puc estar en cap manera d'acord amb el que es diu sobre els membres del jurat, persones a qui públicament dono les gràcies per la seva desinteressada col·laboració.
Pel que fa a la programació dels aspectes de la cultura a nivell municipal, vull de manifestar que l'àrea de la qual sóc responsable, té per norma programar activitats que atenguin la més àmplia demanda de les necessitats de la població i recull tots els suggeriments que es fan, vinguin d'on vinguin.
D'uns mesos ençà, i coincidint amb la inauguració de la Casa de Cultura, s'ha obert un ampli ventall de possibilitats, que s'han d'anar materialitzant amb l'ajuda i col·laboració de tots.
Em sap greu que no hagi estat el diàleg la fórmula escollida per a aclarir una qüestió que l'Àrea de Cultura de l'Ajuntament està fent amb molt d'interès.

Mª Àngels Nevado
Regidora de Cultura
de l'Ajuntament de Sant Hilari Sacalm

Al mes de maig va entrar a l'Ajuntament, a l'atenció de la regidora de Cultura, un escrit signat per en Ricard Madrià, com a director del Col·legi Públic Guilleries, que recollia un acord del Consell Escolar, en el qual s'exposaven uns punts sobre el Concurs Literari Escolar, que enguany ha aconseguit la convocatòria número dinou.
D'entrada convidava a la polèmica i com que veig que s'ha fet arribar al programa de festes -no crec, francament, que sigui el lloc més adequat- em veig obligat a fer-li una rèplica, perquè del contrari seria allò de qui calla atorga.
La puc fer des de diferents àmbits, com a iniciador de l'actual concurs literari, com a membre del jurat en ocasions, com a una de les persones responsables de la Casa de Cultura, com a membre del Consell de Cultura municipal i, finalment, com a mestre.
L'escrit es podria entendre com una declaració de principis si es tractés de posar en marxa un concurs -m'hi continuaria sobrant el punt del jurat, perquè seria de molt mal gust trobar-ho en unes bases-, però no és aquest el cas, ja que es parla de com hauria de ser basant-se en els que hi han hagut fins ara, amb la qual cosa es fan implicacions innecessàries.
Com a persona més o menys vinculada al concurs, haig de lamentar que en alguns punts es diuen coses que són veritat. Es pot estar d'acord o no en la manera de fer les coses i convé discutir els temes que calguin, però no s'ha de fer una diatriba contra persones que honestament fan una feina, de manera desinteressada, com és el cas dels membres del jurat.
Es parla de competitivitat. En aquest cas és fàcil fer demagògia perquè tota competició, sigui del tipus que sigui, suposa rivalitat. Aleshores cal ser coherent i no caure en contradiccions i no participar en cap cosa semblant a un concurs.
Un altre apartat fa referència a les "...tècniques literàries valorades en els concursos...", i el deixo perquè veig que s'ignoren els temes proposats en els darrers anys.
Es possible que l'any vinent tots els participants tinguin ordinador i impressora damunt la taula i els treballs es facin a doble espai... Fins ara s'han presentat força polits i sempre el nom de l'autor ha anat en sobre a part. Darrerament ni el lema de l'alumne es posava al treball i cada escrit tenia un número, que es posava per ordre de lliurament, i el jurat solament rebia el text a valorar i un simple llistat amb números. Els premis s'han concedit sempre de manera individual i hi ha alumnes que mai no han sabut el nom dels guanyadors fins el moment en què es fa públic el veredicte.
Si amb això es vol demanar que no es faci esment del centre escolar on va l'alumne, em sembla correcte.
Deixo per al final el tema del jurat. Aquí es poden sentir ofeses totes aquelles persones que al llarg dels anys i desinteressadament, n'han format part, perquè es posa en dubte la seva honorabilitat a través d'aquestes acusacions. Així m'ho han manifestat ja la Carme Timoneda, en Francesc Danés, que ho fan des de fa molts anys, la Carme Marín, la Montse Fauria i altres.
Ara deixo de cantó el tema del concurs literari. Com a persona amb un cert poder de decisió dintre l'organigrama de la Casa de Cultura, haig de dir que tenim el nostre programa de treball i agraïm tots els suggeriments; de mica en mica, es podran anar fent més coses, més variades i que complaguin més gent.
Com a persona vinculada al món de l'ensenyament em sembla que s'ha meditat poc el fet de publicar un text que en alguns punts ajuda a la polèmica. També em sorprèn i preocupa que hagi estat aprovat pel claustre de professors.
Continuo dient que el programa de festes no és un lloc idoni per a fer aquests tipus de manifestacions; i no ho és perquè suposa confrontació i els centres escolars de Sant Hilari i els seus membres haurïem de treballar per a trobar coses que ens unissin i no que ens separessin. Sovint algunes discrepàncies es poden solventar amb bona voluntat a través del diàleg.
Penso, no sé si encertadament, que el que potser molesta del Concurs Literari són els resultats. Sincerament, m'agradaria anar equivocat.

Àngel Serradesanferm i Valls

NOTA. Com a coordinador del programa de festes em va semblar oportú fer una trucada al director del centre per si era convenient posar l'escrit tal i com estava redactat; se'm va contestar afirmativament.

TRES DOSOS, UN TRES... I VISCA!!!

Els anys passen volant. Ja tornem a tenir la Festa Major al damunt. Ha arribat l'hora de dirigir-nos a tots els hilariencs i estiuejants i explicar-los quelcom del món de la Sardana en general i de la nostra població, en particular.

Si parlem del fet sardanístic en general hem d'esmentar dues activitats: el **Concert de Peralada**, amb les cobles Montgrins i Principal de la Bisbal i la Coral Polifònica de Puig-Reig. Una actuació genial amb un èxit esclatant. L'altra activitat és la celebració, per primera vegada, del que ja tothom anomena **"L'Aplec dels Aplecs"**, una trobada promoguda i recolzada per l'Agrupació d'Aplecs de les Comarques Gironines que enguany s'ha celebrat a Roses (Alt Empordà), i que s'anirà celebrant a les diverses poblacions que ho vagin sol·licitant, prèvia presentació un programa d'actes atractiu i popular. Esperem tenir l'ocasió de celebrar-lo a la nostra Vila.

Pel que fa al moviment sardanista de la nostra població, els socis han rebut, com cada any, un tríptic amb els actes programats per a l'any 1995. Ens agradaria destacar els següents:

FONT VELLA AMB LA DIADA DE SANT JORDI. Una Audició de Sardanes, a la tarda, a la Placeta i el "Xè Concert de Música Catalana" a la nit, al Cinema Catalunya. A part de l'acurada interpretació de diverses obres de música per a cobla, cal destacar l'estrena de l'Himne del Club Esportiu Sant Hilari-Font Vella, amb música de l'Antoni Miralpeix i lletra d'en Quico Danés, interpretat per la mezzo-soprano Gemma Coma i la Cobla Ciutat de Girona. Aquesta activitat va ser patrocinada íntegrament per l'empresa Font Vella, S.A.

CURSET DE SARDANES. Al voltant de les dues-centes persones han participat en el curset d'enguany. S'ha fet, com sempre, al Pavelló i al pati del Col.legi Sant Josep, tots els divendres i dissabtes dels mesos de maig i juny. El curset es va cloure amb una Audició de Sardanes a càrrec de la Cobla Flama de Farners, al Pavelló, i amb una degustació de coca, cava i refrescos per a tots els participants.

ACTUACIÓ DE LA COBLA LA PRINCIPAL D'AMSTERDAM. Aquest simpàtics holandesos que ens visiten cada dos anys han tornat a actuar a la nostra població. Com a afeccionats a la Sardana i com a catalans, ens sentim especialment orgullosos d'aquesta cobla que fa sonar les notes de la nostra dansa més enllà de les nostres terres. Esperem tenir-los entre nosaltres en propers anys.

3r APLEC DE LA SARDANA SANT HILARI-FONTDOR (VIIIè Aplec de Sant Hilari). El tercer diumenge d'agost, matí i tarda, a la Placeta, amb les cobles Genisenca, Cadaqués i Ciutat de Girona. Pensem, sincerament, que hem de considerar l'Aplec d'enguany com el de la consolidació. Tenim tots els ingredients per a aconseguir-ho. Hi haurà dues estrenes: ***"El nostre Vichy"*** del mestre Miquel Tudela i Benavent i ***"A Sant Hilari Sacalm"*** del mestre Martirià Font i Coll. Es lliurarà l'escut d'or del Grup Sardanista Sant Hilari al mestre Martirià Font, autor de nombroses sardanes i director durant molts anys de la Cobla Orquestra Montgrins. No volem deixar de recordar que durant l'Aplec de l'any passat es va lliurar per primera vegada l'escut d'or del nostre Grup al mestre Manel Saderra i Puigferrer, Creu de Sant Jordi de la Generalitat de Catalunya i un dels autors de Sardanes més celebrats i reconeguts arreu de les nostres contrades i que ens honrarà novament amb la seva presència. Com sempre l'Aplec estarà íntegrament patrocinat per Fontdor, S.A. Us hi esperem.

TRENCATS I SEGUITS. Un espectacle basat en la història de la Sardana, a càrrec de L'Esbart Dansaire del Montgrí i de la Cobla Foment de la Sardana. Aquest espectacle està recorrent tota la geografia catalana i està recollint unes crítiques realment magnífiques. Ara tindrem la sort de poder-lo presenciar aquí, a la nostra població.

Com sempre, aprofitem aquestes pàgines per a manifestar el nostre agraïment a totes les entitats i comissions que han inclòs Audicions de Sardanes entre els actes de la seva festa. Agraïm a tots els col·laboradors la seva aportació i, sobretot, a tots els nostres socis, el seu suport.

Tal com dèiem en els cartells anunciadors del Curset de Sardanes d'enguany, hem de ser conscients que ***"Una planta sense arrels no pot sobreviure. Un poble que oblida les seves arrels és un poble sense futur. Les arrels del nostre poble estan basades en la llengua, la història, la cultura i les tradicions, entre elles, la Sardana. Conservem-la".***

I, també com sempre, volem desitjar a tots els nostres convilatans i a tots aquells amics que ens visiten, una Festa Major plena d'alegria, música i diversió.

Tres dosos, un tres i..
VISCA LA FESTA MAJOR!

GRUP SARDANISTA SANT HILARI

MOSSÈN IGNASI ROVIRA I COLL, COL·LABORADOR DE POMPEU FABRA

SANT HILARI I LA LITERATURA: UNES APORTACIONS

En el decurs dels darrers tres anys he anat fent col·laboracions en aquests fulls de festa major i n'estic ben satisfet. És una publicació rica, bigarrada, plena de vida local, que demana, és cert, una tasca constant de millorament i de diversificació en els continguts i en les formes, que Sant Hilari té sortosament qui la fa i qui la paga i en la qual no es pot defallir. A més, representa, no pas Sant Hilari sol, sinó molts pobles d'aquesta comarca nostra de la Selva i en d'altres, una bona ocasió de posar en contacte la gent amb inquietuds literàries, associatives, culturals o artístiques i el conjunt de la població, alhora que assoleix també una notable projecció fora de la vila. Moltes de les col·laboracions que s'hi fan, a més de l'estricta informació cívica o municipal, s'eixamplen vers la recuperació i la valoració de fets i personatges del passat local, i la producció que se n'ha derivat fins ara, en general, dóna un balanç no gens menyspreable.

Les meves col·laboracions han anat sempre pel cantó de l'activitat literària, a causa de la meva dedicació diguem-ne professional i vocacional, i en això, val a dir-ho, Sant Hilari ha estat una població fecunda, que ha donat homes d'interès, plomes lleugeres, àgils, com ara els poetes mossèn Lluís G. Pons i Pujol (1888-1962),[1] de Villaret vell, antic beneficiat d'Arbúcies i rector que fou de Santa Eulàlia de Vallcanera, o més ençà mossèn Francesc Planas i Vilaró (1913-1994), el capellà de ca l'Hospitalet.[2] La capital guillera ha donat també personalitats amb decisió i empenta, capaces de crear, a més de pàgines de saborosa literatura, iniciatives periodístiques, culturals, religioses, etc. a casa i a fora de casa. Així podem destacar el periodista Josep Ximeno i Planas o el mestre, poeta i narrador, per dir-ne només alguna cosa, Antoni Busquets i Punset (1876-1934).[3] Hi ha encara, com a promotor d'accions que perduren, Mn. Joan Montalt, impulsor del Nen Jesús de Praga.[4]

D'altra banda, la dimensió termal i balneària de Sant Hilari va tenir en un moment determinat un auge importantíssim que tots desitgem que mantingui en el que encara li resta i que recuperi en molts aspectes –tot modificant el que calgui modificar d'acord amb els temps nous, ben entès– i projecti cap al futur. Això féu que molta gent de la burgesia barcelonina i de la seva àrea d'influència veiés en Sant Hilari un indret privilegiat per a passar els seus dies de lleure i per a refer-se de la salut per ventura un xic mancada. I també féu que alguns escriptors hi ambientessin les seves narracions, com assenyalàvem l'any passat en un deliciós conte de Pere Calders, que enguany teniu la possibilitat de llegir en aquestes mateixes pàgines.[5]

Però no són pas aquests els únics personatges. Ben segur que la colònia d'estiuejants que han restat fidels a Sant Hilari té en el seu si molts afeccionats a la poesia i la mateixa vila demostra tenir ambient literari, estimulat a través de l'escola i dels fulls de festa major. Aquestes mateixes pàgines en van plenes.

Així doncs, avui ens proposem de parlar d'una altra de les persones que han dedicat obra poètica a Sant Hilari, mossèn Ignasi Rovira i Coll, que signava, com sabeu, les seves peces com a *Ignasi de Sacalm*. Les composicions poètiques de mossèn Rovira es troben escampades per les pàgines de les publicacions que Sant Hilari generà en el passat: *L'Estiuada* (1901-1914) o *Lliroia* (1922), totes dues per iniciativa de Josep Ximeno. Desconeixem de moment si n'hi ha en altres bandes i si publicà en vida algun recull poètic o cap altra obra literària.

La tasca de recollir i difondre l'obra literària dels hilariencs o dels foranis dedicada a Sant Hilari, ja ho hem comentat altres cops, és una tasca positiva per a la vila que hauria de tenir un projecte ja en marxa amb el suport de les institucions públiques. El Centre d'Estudis Selvatans i les persones que hi estem interessades des de fa temps ens hi brindem de nou. No són pas gaires les poblacions de la Selva que puguin enorgullir-se com ho pot fer Sant Hilari d'una producció tan extensa i notable com la que ha generat o estimulat el paisatge i les vivències de la capital de les Guilleries.

Avui, però, volem parlar d'un altre aspecte de la tasca de mossèn Ignasi que el relaciona amb la gran empresa de restauració de la llengua catalana de la qual fou protagonista i capdavanter Pompeu Fabra a primeries del segle XX i que val la pena de tenir present. Vegem-ho.

L'Estiuada

PERIODICH D' INFORMACIO COMARCAL

Sortirá cada divendres durant l' estiu ✻ Redacció y Administració: CARRER DE VICH NUM. 9

Any I | Sant Hilari Sacalm, 25 Juliol de 1908 | Núm. 5

Publicació que s'editava a Sant Hilari durant les setmanes d'estiu i en la qual hi solia escriure Mn. Ignasi Rovira.

POMPEU FABRA I L'OBRA DE RESTAURACIÓ DE LA LLENGUA CATALANA

Seria absurd i quasi impossible de voler abastar en poques paraules la vida i l'obra de l'enginyer-gramàtic Pompeu Fabra i Poch (1868-1948) en tota la seva extensió. Hom ha anomenat sovint aquest investigador incansable i genial forjador de l'ortografia del català modern "seny ordenador de la nostra llengua" i l'historiador Rovira i Virgili en deia: "Pompeu Fabra és, per a nosaltres catalans, molt més que un gramàtic. És un dels reconstructors de la nostra nació, és un dels restauradors de la nostra pàtria".[6]

Ja de ben jove Fabra sentí la preocupació per adaptar als temps moderns i conjuminar amb les llengües de cultura més importants del nostre entorn cultural europeu les normes que regien la grafia del català. El seu nord fou eliminar el desordre i l'arbitrarietat amb què cada autor grafiava la llengua, depurar-ne les antigalles, restaurar-ne el vocabulari, estructurar sobre bases fermes la morfologia i la sintaxi i, tot entroncant amb la tradició antiga més genuïna, fer-la capaç per a l'expressió de tots els aspectes de l'activitat científica i literària, apta per a tots els usos que la modernitat obria (el periodisme, el teatre,...).

Encara no tenia 18 anys que ja havia enllestit el seu *Ensayo de gramática del catalán moderno*, que publicaria més endavant, el 1891, a la revista *L'Avenç*, dins de la campanya que, juntament amb Joaquim Casas Carbó, emprengué per a reclamar l'atenció general sobre les seves propostes. Aquesta fou la primera incursió en aspectes gramaticals d'aquest enginyer de carrera, no pas l'única ni de lluny, seguiren el *Tractat d'Ortografia Catalana* i el *Sil·labari català* (1904), redactats a Bilbao, on fou professor a l'Escola d'Enginyers Industrials de la capital basca. L'estada a Bilbao l'allunyà de Barcelona, on la premsa reclamà diverses vegades el seu retorn, però Fabra no deixà de col·laborar en els diaris barcelonins i també en revistes internacionals, com la francesa *Revue Hispanique*, sempre exposant les seves propostes gramaticals i polemitzant amb els que s'hi oposaven.

El 1906 participà amb una contribució innovadora i audaç en el Primer Congrés Internacional de la Llengua Catalana. El 1907 marcà l'inici del reconeixement públic de tota la seva tasca: és l'any del triomf de les candidatures de la Solidaritat Catalana als ajuntaments i diputacions del país. El catalanisme polític arribava de ple a les institucions i Prat de la Riba, president de la Diputació de Barcelona, creava, entre moltes altres eines útils per a la reconstrucció i el progrés nacional, l'Institut d'Estudis Catalans. Fabra havia iniciat també la publicació a les pàgines del diari *El Poble Català* de les seves "Qüestions gramaticals" i era, doncs, una persona de prestigi en aquest àmbit. L'any 1911, quan es crea més específicament la Secció Filològica de l'Institut, Fabra n'és designat membre i es posa a treballar. No serà, però, fins al 1912 que tornarà de Bilbao a Barcelona: la Diputació li adjudica una càtedra de Llengua Catalana i s'encarrega de la direcció de les Oficines Lexicogràfiques de l'Institut. L'any 1913 és un any important per recordar tots plegats: es publiquen les *Normes Ortogràfiques* de l'Institut, l'ortografia del català actual.

Entre moltes altres de les iniciatives que Pompeu Fabra promogué des del seu nou càrrec de responsabilitat hi té un paper molt important el *Butlletí de Dialectologia Catalana* que començà d'editar-se el 1914. Fabra exposa en el primer volum, en un pròleg inicial,

els objectius de la publicació i comencen a arribar a les Oficines les aportacions de molts col·laboradors, col·lectors de materials lingüístics recollits arreu del país per tal de contribuir al Diccionari. L'especialització de la revista era, com indica el seu nom, la dialectologia, és a dir, l'estudi i coneixement dels diversos parlars i varietats territorials del català, però també la lexicografia o el recull i estudi de mots sobre matèries específiques, l'etimologia o estudi de l'origen dels mots, i la toponímia o estudi i fixació de la forma correcta dels noms de lloc (com ara muntanyes, rius, pobles, ...).

Després vingueren el *Diccionari ortogràfic* (1917), la *Gramàtica Catalana* de l'Institut (1918) i moltes altres obres que seria llarg de detallar.[7] Fabra perdé la càtedra de català el 1924, passà a presidir l'Ateneu Barcelonès i el 1926 refusà de formar part, com corresponia a un patriota català, de la Real Academia de la Lengua Española. El 1932, un cop proclamada ja la República i instaurada la plena autonomia catalana, la Generalitat, és nomenat catedràtic de la Universitat de Barcelona i publica, finalment, el *Diccionari General de la Llengua Catalana*. El 1933 és nomenat president del Patronat de la Universitat Autònoma, creada per la Generalitat, però n'és destituït l'any següent, el 1934, en ésser empresonat amb motiu dels fets del *6 d'octubre*. El 1929 hagué d'encaminar-se, com tants altres catalans, vers l'exili que passà a França, primer a la Catalunya francesa (Illa del Riberal, al Rosselló) i després a Montpeller. El 1941 publicà a París la *Grammaire Catalane* i el 1942 s'instal·là de nou i definitivament a la Catalunya Nord, a Prada de Conflent, on morí el dia de Nadal de 1948.

EL BUTLLETÍ DE DIALECTOLOGIA CATALANA. MOSSÈN IGNASI ROVIRA ENTRE ELS COL·LABORADORS

Com ja hem dit, el Butlletí de Dialectologia Catalana fou una eina, iniciada el 1914, per a recopliar i estudiar el material que anaven remetent a les Oficines Lexicogràfiques de l'Institut d'Estudis Catalans els diversos i nombrosos col·lectors que hom tenia distribuïts per la geografia catalana i que, en nombre divers i canviant, anaren aportant la seva contribució a l'estudi i inventariació de lèxic català, de cara a les obres lingüístiques que l'Institut tenia en projecte. Tot plegat es feia sota les orientacions i directrius de Pompeu Fabra, tot i que en tingué cura principalment en una primera etapa (1914-1939) mossèn Antoni Griera, i en un segon període (1931-1936) l'avui eminent i nonagenari lingüista i llavors jove investigador Joan Coromines. Els col·laboradors de la revista no sols foren catalans, com ara Fabra, Pere Bernils, Manuel de Montoliu,... sinó també estrangers, com ara Leo Spitzer, Meyer-Lübke, Paul Aebischer, etc.

Una ullada als primers volums del *Butlletí* permet veure qui van ser els col·laboradors a comarques, sobre el terreny, a peu d'obra, de la tasca que Fabra i d'altres tenien entre mans. Diguem de passada que ara és de bon fer perquè aquests volums es troben a l'abast de la mà del lector a la secció de revistes de la recentment reinstal·lada i magníficament equipada biblioteca de la Facultat de Lletres de la Universitat de Girona (UdG), la nostra universitat.

M'he entretingut a recollir els col·laboradors selvatans d'aquest projecte i hi apareixen els següents: Jaume Torrents, d'Anglès, hi col·laborà en els volums I i II (1914), mossèn Narcís Nadal, de Caçà de la Selva, ho fou entre el volum I (1914) i el III (1915), quan el donaren de baixa per motius que mai no s'especifiquen. De Santa Coloma de Farners hi apareixen Jordi Iglesias d'Abadal, que també és donat de baixa de seguida (I i II, 1914), com se solia fer amb els qui no responien els qüestionaris que hom els trametia; i un Josep Fàbregas, del qual no hem sabut veure la data d'inici de la col·laboració però que hom donà de baixa en el volum V (1917). El substitut de mossèn Nadal a Caçà de la Selva és un personatge eminent, el poeta, traductor i estudiós, futur capellà mort prematurament, Xavier Carbó Maymí, que s'estrenà en el volum III (1915) i aturà el seu treball en el VI (1918), en el qual publicà encara el seu treball sobre el parlar salat a la costa empordanesa i selvatana i hom donà notícia del seu traspàs amb paraules d'elogi i de condol.[8] Pel que a articles d'autor selvatà hi trobem assenyaladament el d'Emerencià Roig, de Blanes, sobre els termes recollits en una terrisseria de Blanes (vol. XIII, 1925).

Si ens referim finalment a Sant Hilari, hem de dir que els col·lectors de materials que hi trobem són només dos. D'una banda, Frederic Culí, que apareix al volum primer i és donat de baixa ja al segon (I-II, 1914), com molts altres, i d'altra banda, mossèn Ignasi Rovira, que inicià la seva col·laboració el mateix 1914, en el volum primer i no va deixar-la, ja que no hem sabut veure'n la data de baixa. En els volums posteriors a 1918 hom deixà de consignar la llista de col·laboradors i, doncs, no es possible de seguir-los més. Així doncs, veiem com un capellà hilarienc, amarat dels sentiments d'amor al país i a la llengua que, una mica difús per tot arreu, té una especial incidència en un bisbat com el de Vic, on ja hem dit altres vegades que la figura de Verdaguer pesava encara amb força.

No ens allarguem més. Només acabem amb el suggeriment que algun estudiant de filologia –Sant Hilari en deu haver donat els darrers anys, és molt probable– es posi a regirar algun arxiu barceloní, per tal d'esbrinar si els papers remesos per mossèn Rovira a l'Institut d'Estudis Catalans existiren i, si és així, si es conserven en cap banda.

La tasca de refer el passat i fer-nos conscients de la història ens pertoca a tots i, partint dels estudis locals, amb interès i vocació local, però visió àmplia i general, com hem fet molts, s'avança vers la pràctica investigadora, necessària per a futures empreses, i es va preparant el terreny per a eventuals estudis més globals, que tinguin en compte tot el conjunt del país o de l'àmbit en qüestió. Animeu-vos, que de feina n'hi ha molta.

Narcís Figueras i Capdevila,
filòleg, professor de l'IB Salvador Espriu, de Salt (Gironès) i cap de publicacions del Centre d'Estudis Selvatans

1. A mossèn Pons vam dedicar la primera de les nostres aportacions hilarienques el 1992 gràcies a l'amable invitació del company i col·lega en la institució de recerca i cultura comarcal *Centre d'Estudis Selvatans*, amb seu a Santa Coloma de Farners, Àngel Serradesanferm. Ens hi lligava el fet d'haver-lo tingut a Vallcanera (Sils) i d'haver-hi deixat com a poeta un record encara viu. Així enllaçava Sils i Sant Hilari, dos pols d'una relació que en el meu cas és de parentiu, però també d'estiueig infantil, de simpatia i d'amistat. Vegeu Narcís Figueras Capdevila, **Mn. Lluís G. Pons (1888-1962), poeta hilarienc,** *Festa Major*, Sant Hilari Sacalm, Ajuntament 1993 p. [33-35].

2. Vegeu-ne un breu recull biogràfic en À[ngel] S[erradesanferm] V[alls], **Mn. Francesc Planas i Vilaró,** *Festa Major*, Sant Hilari Sacalm, Ajuntament, 1994, p. 19.

3. El nostre article de 1993 tractava alguns aspectes, no pas tots, de la versàtil personalitat i múltiple activitat d'Anton Busquets. Vegeu N. Figueras Capdevila, **Anton Busquets i Punset (1876-1934), lletraferit polifacètic,** *Festa Major*, Sant Hilari Sacalm, Ajuntament, 1993, p. 35-37.

No disposem de més informació biogràfica del personatge, tot el que en vam poder deduir a través de textos d'altres o relacionat amb les seves activitats ho vam deixar escrit en el nostre article sobre mossèn Pons, vegeu aquí mateix, nota 1. Caldria aprofundir en les diverses etapes de la seva acció de foment de la devoció a Jesús de Praga i la campanya per la construcció de la capella, a través del butlletí *El Mensajero del Niño Jesús de Praga*, que ell mateix fundà[1] i la revista hilarienca *Jesús de Praga i Sant Hilari*.

5. Vegeu N. Figueras Capdevila, **Sant Hilari en un conte de Pere Calders,** *Festa Major*, Sant Hilari Sacalm. Ajuntament, 1994, p. 62-64.

6. Paraules reproduïdes en la biografia succinta que escriguè Josep Miracle i Montserrat, *Fabra*, Gent Nostra, 27, Edicions de Nou Art Thor, Barcelona, 1983.

7. Podeu consultar, entre altres, una documentada biografia i alhora amena lectura, obra de la professora Mila Segarra, *Pompeu Fabra*, Editorial Empúries (Col. Biografies, 7), Barcelona, 1991.

8. Veg. Xavier Carbó, "Els pobles de la Costa de Llevant que usen els articles *es* i *sa*, *Butlletí de Dialectologia Catalana*, VI, 1918, p. 16-17. Veg. també Modest Prats i Domingo, "L'activitat filològica de Mossèn Xavier Carbó i Maymí", *Llum i Guia*, núm. 500, Cassà de la Selva, 1993, p. XXXIV-XXXV.

ELS COTXES DE LÍNIA

APROXIMACIÓ A LA HISTÒRIA DE LA HISPANO HILARIENCA

De quan el transport a la Font Picant es feia amb cavalls

Sant Hilari, un poble amagat i difícil de trobar al mig de les Guilleries, disposaria aviat de transport de viatgers a causa del prestigi de les seves aigües picants, conegudes des del final del segle XVIII. Les seves propietats curatives, famoses arreu del món, obligaran a enllaçar Sant Hilari amb les deus, ubicades a uns 5 quilòmetres amb les estacions de tren de Vic i d'Hostalric, les dues més properes. Aquest fet provocarà l'afluència massiva de gent a la població, la qual demandarà un adequat sistema de transport.

Era tanta la importància de les aigües que, per salvar les dificultats del precari transport de l'època, al 1881 s'inaugurà el famós balneari, edifici al peu de les fonts que en aquells moments oferia els millors serveis pel que fa a la comoditat de les seves estances i les prestacions que s'hi oferien.

Venia a ser una solució a les enormes molèsties que suposava desplaçar-se per carretera.

Es pot dir, per tant, que la font Picant va ser l'inici de tot el posterior desenvolupament dels mitjans de transport per poder-hi arribar a través de Sant Hilari.

DELS CAVALLS AL PROJECTE DE TREN

Els més grans encara han sentit explicar com en Jepa tenia cavalls i ases que amb sellons portaven la gent a la font Picant perquè només hi havia un caminet. Més tard s'obrirà la carretera i ja hi arribaran les tartanes i altres tipus de carruatges, amb el Tixaire, en Camprodon, en Torrent, en Massaneda, etc. Aquests mateixos faran arribar amb cavalleries la gent a Sant Hilari, des de les estacions de Vic i d'Hostalric.

Al segle passat Sant Hilari tenia una natural tendència cap a la plana de Vic i a primers de juny de 1877 s'inaugurà ja la carretera de Vic i hi passà el primer vehicle, amb gran admiració del veïnat.

Normalment s'anava amb tren de Barcelona a Vic i els 36 quilòmetres restants del trajecte fins a Sant Hilari es feien amb diligències amb unes 5 o 6 hores.

No és d'estranyar, per tant, que de l'any 1891 hi hagués un projecte de l'enginyer D. Vehils de fer arribar el tren a Sant Hilari. En aquest any la premsa es farà ressò d'un estudi de camp del ferrocarril econòmic de Vic a Sant Hilari. El traçat no arribaria als 40 quilòmetres, la pujada més grossa no excediria del 3% i s'enllaçaria amb la línia de Sant Joan de les Abadesses en direcció Manlleu. D'aquí aniria cap a Sant Julià de Vilatorta, creuaria la serra de Collsameda, cap a la riera Major, Sant Sadurní, Tortadès i pel Molí Roquer cap a Sant Hilari, passant prop de la font Picant. Els objectius eren econòmics, basats en la mineria, el turisme i la producció forestal. Tot va quedar en un projecte per les dificultats de tot tipus, però permet fer-nos una idea de la importància que el poble tenia com a centre d'estiueig.

Per aquests mateixos anys s'obrirà la via d'Arbúcies i així ja tindrem els dos eixos d'afluència de passatgers, el de Vic i el d'Hostalric.

Les altres carreteres es faran molt més tard, la de Santa Coloma al 1909 i la d'Osor al 1922.

Durant molts anys, i malgrat les dificultats –el trajecte des d'Hostalric es feia amb tres o quatre hores–, les diligències i les tartanes foren el mitjà de transport gairebé únic.

Al principi de segle és ja freqüent veure com alguns vehicles de les famílies de la burgesia barcelonina arriben a Sant Hilari i causen admiració, que ni de bon tros suposa cap servei regular. Malgrat tot, al 1902 tenim en Manuel Garcia i en Francesc Martorell, el primer amb dos òmnibus i el segon amb dos cotxes, que seran els pioners dels transport de viatgers a Sant Hilari i que competiran amb els carruatges de tracció animal, diligències o galeres. És possible que també en Tomàs Culí tingués algun vehicle de passatgers i hagués creat La Hispano Hilariena de Tomàs Culí, abans de 1909, perquè en un periòdic del mateix any hi ha un anunci

L'Hotel Martín: la diligència a punt de marxar. Any 1900

oferint participacions, de 50 pessetes per poder intervenir en el negoci; aquí es trenca una mica la competència d'abans.

EL PRIMER AUTOMÒBIL

El dia 5 de juliol de 1909 arribava a Sant Hilari el primer dels automòbils que la Hispano-Suiza havia de lliurar per fer el trajecte Hostalric-Sant Hilari; la seva benedicció va ser una gran festa, molt celebrada per tota la població. Aquest acte inaugurava de manera oficial la línia d'òmnibus de Sant Hilari a l'estació d'Hostalric per Arbúcies. Es feia amb dos òmnibus Hispano-Suiza, números GE-29 i GE-32, de 20 CV i 25/30 CV respectivament.

Des d'aquest moment hi haurà l'establiment d'un servei regular de passatgers i això suposa parlar de la Hispano Hilarienca. L'empresa neix de forma seriosa l'any 1909 i com d'altres d'aquest nom, la fàbrica Hispano-Suiza era accionista en l'establiment i la participació de les companyies de transport de viatgers –al 1909 només tenia sis línies i una era la d'Hostalric a Sant Hilari. En Tomàs Culí en serà l'ànima. Ell mateix, l'any 1913 consta en el registre industrial de Santa Coloma amb dos cotxes òmnibus; un de 16 seients i 9 km de recorregut –pot ser de Santa Coloma a Sils– i un altre també de 16 seients i 34 km.

A partir d'ara hi haurà més serveis i s'ampliarà el nombre de vehicles, uns "hispano-suïssa" pintats totalment de color groc que alegraven el paisatge de les tortuoses carreteres de les Guilleries, fet que no va pas suposar la desaparició dels carruatges, perquè els òmnibus no arribaven ni de bon tros a tots els indrets.

L'any 1918 la Hispano té diversos vehicles i en Josep Fuguet també en té un de 14 seients. En aquest mateix any, i no sé per quin motiu, en Culí crea una altra empresa "La Econòmica», amb un auto, però només durarà uns mesos. Aquest fet indica que en Culí devia tenir vehicles que explotava pel seu compte i d'aquesta manera anava ampliant la xarxa d'automòbils. És per això que el trobem fins l'any 1924 amb dos cotxes que treballen a la "zona de Santa Coloma".

L'any 1922 als autos grocs de la Hispano Hilarienca els surten uns rivals, uns cotxes pintats totalment de

vermell, són l'Empresa Soler, "la competència", que també farà la línia d'Hostalric a Sant Hilari, però la seva vida serà efímera. És en Pere Soler, que l'any 1922 va començar els serveis Arbúcies–Sant Hilari i que més tard faria també les estacions de Breda i Hostalric fins a Sant Hilari, en clara competència a la Hispano.

Es pot dir que no solament serà una rivalitat en el món del transport, sinó que hi havia unes connotacions polítiques. Resulta que la gent que es considerava d'esquerres, solia utilitzar els vehicles d'en Soler, "els vermells" i els més de dretes, acostumaven a utilitzar "els grocs", els de la Hispano, i d'aquesta manera es produïa una separació entre veïns de la mateixa població, que es vivia a nivell de carrer.

LA SOCIETAT ANÒNIMA

Aquesta moguda al món del transport, entre en Soler, en Fuguet, en Jou, en Culí i la Hispano, motivarà que, amb l'establiment definitiu de les exclusives, aquesta darrera es converteixi en societat anònima i es quedi com a concessionària. Es crea amb un capital de 501.000 pessetes i amb en Culí com a accionista principal, que hi aportarà 12 vehicles, en Ramon Rovira, en Ribot i altres. El consell d'administració el formaran en Damià Mateu, president en representació de la Hispano-Suiza; en Josep Ribot, vice-president, i els vocals, N. Tarrades i N. Poudevida. Amb el temps, encara que no des del punt de vista legal, l'administrador a l'ombra serà en Salvador Rovira, mossèn que dominava diferents àmbits laborals de la població.

La creació d'aquesta societat permetrà una enorme expansió de les activitats. Enlloc no s'ha parlat però de l'enllaç de Sant Hilari-Girona, perquè la carretera d'Osor no s'obrirà fins el 1922 i era normal anar a la capital agafant el tren a Breda o a Hostalric. Les dificultats del traçat seran un obstacle per als òmnibus grossos i en els anys anteriors al 1936, l'enllaç directe Sant Hilari-Osor es farà amb un òmnibus petit de la família Fuguet, mentre que per Santa Coloma el farà en Pep Torrent amb el seu Chevrolet. La Hispano Hilarienca, l'any 1930 fa gran nombre de trajectes, però cap no arriba a Girona directament.

EL DALTABAIX DE LA GUERRA

La Guerra Civil suposa un daltabaix per a la societat de transports en tots els aspectes. Sant Hilari no va pas

escapar de la radicalització de dretes i esquerres que en aquells moments es va viure, ni de les ànsies de municipalització d'empreses rendibles que es donaren en molts ajuntaments de l'època.

En els primers mesos del conflicte fou assassinat algun soci, també l'administrador Salvador Rovira i la confusió va dominar la situació.

Al desembre de 1936 l'Ajuntament acorda municipalitzar el servei públic de transport de passatgers i càrrega de Sant Hilari a Arbúcies, Hostalric i estació i Breda i estació, d'acord amb la Llei de municipalització de Catalunya. La col·lectivització es va fer entre els ajuntaments de Sant Hilari i Arbúcies a través d'una associació, que, fins i tot, tenia els seus estatuts.

Es requisaren tots els vehicles –dotze òmnibusos i dos turismes– i tot el parc automobilístic se centrà en el garatge Catalunya, requisat a la família Carbonell. La valoració de l'actiu que va fer l'Ajuntament de Fonts de Sacalm al gener de 1937 va ser de 184.160 pessetes.

De seguida hi hagueren problemes, fruit dels conflictes entre partits, sindicats i particulars, pel descontrol i desorganització que hi hagué en aquells moments, la qual cosa va repercutir en els serveis.

Durant el 1937 funcionaren els transports municipalitzats, però sense el consentiment de la Generalitat, que va exigir des del primer moment que s'acordés la indemnització als anteriors propietaris i la manera de fer-la. Després de molts estira i arronsa, la societat municipalitzadora al gener de 1938, que precisament aquest any va comprar un vehicle a Ll. Serras, d'Arbúcies, va considerar que el valor era de 116.783 pessetes, que s'anirien tornant amb un 4% d'interès en el termini de 10 anys i que la primera paga es faria a partir de 1940.

LA CASTELLANITZACIÓ

Acabada la incivil guerra, evidentment que la situació ja no era la mateixa ni tampoc els socis. L'antiga empresa recuperarà tot el que podrà, amb els conflictes que això suposà, i fins i tot la societat canviarà de nom. En una junta extraordinària del 14-5-39 es pren aquesta decisió: "...teniendo en cuenta las directrices del Movimiento Nacional tendentes a una unificación dentro de la Nueva Espanya, se acuerda substituir la denominación de Hispano Hilarienca SA por la de Hispano Hilariense SA...".

A la mateixa reunió es desginarà el nou consell d'administració, format per en Miquel Mateu, en Josep Ribot, en Joan Rovira i en Joaquim Fauria; la figura d'en Tomàs Culí havia de quedar molt en segon terme per qüestions de política.

Començarà una nova etapa que per alguns vindrà carregada de dificultats, com és el cas d'en Pep Torrent i el seu Chevrolet –els altres eren "hispano-suïssa"–, que anava a Girona per Santa Coloma; fou empresonat en acabar la guerra i va veure com tenia dificultats per mantenir la línia a causa de la influència que exercia la Hispano. L'obligaren a anar a Girona sense poder passar per Santa Coloma i hagué d'anar pel Sobirà, per una pista forestal.

Mentre era la presó, va haver de fer el servei la seva filla Pepita, perquè el seu germà Quimet encara era

Aquesta és la cruïlla de Can Torrent i l'Oficina de Turisme

petit. La Pepita Torrent, amb el seu carnet de segona, es va fer càrrec de la línia i potser va ser una de les primeres dones a portar un òmnibus i més tard haurà de fer el mateix amb el camió, quan la família es veurà obligada a abandonar el servei, per actuacions no sempre correctes ni justes, pròpies de la postguerra que es vivia.

En Fuguet durant uns anys anirà esquivant la competència com podrà i continuarà fent el trajecte de Sant Hilari a Girona per Osor, amb les dificultats que el traçat comportava. Al final dels anys quaranta entra com a soci de la Hispano amb l'aportació del vehicle i deixarà el transport regular de viatgers per dedicar-se als camions, encara que durant un temps anirà a Girona amb un turisme Fiat, de color negre, i farà de recader de mercaderies i de persones. Sense cap mena de rival la Hispano començarà una expansió que la portarà a ser de les primeres empreses de la província, ara sota la direcció d'en Joaquim Fauria. Només en Mamè, parent seu, mantindrà uns anys la línia setmanal a Vic, amb el seu flamant auto blanc amb franges vermelles.

La Pepita de Can Torrent i el seu "Chevrolet"

ELS ANYS CINQUANTA I SEIXANTA

No serà, però, fins l'any 1950 que la Hispano Hilariense S.A. presenti a la Direcció General de Ferrocarriles, Tranvías i Transporte por Carretera, la sol·licitud de la línia Sant Hilari-Girona per Osor i Anglès, que de moment farà interinament i sense servei diari. Mesos

més tard ja es demana el mateix trajecte als dissabtes, per qüestió dels mercats i com a servei discrecional. En aquests anys hi hagué una certa confusió, perquè com que no hi havia les concessions definitives, altres empreses volien fer la línia, com ho demostra el fet que en Joan Fuguet, al juny de 1950, també demana fer Sant Hilari-Girona, però la Hispano ho impugnarà i la iniciativa no prosperarà.

Amb les dècades dels cinquanta i seixanta la Hispano eixamplarà la xarxa de transport de viatgers de la següent manera:

1952: Viladrau-Girona, per Santa Coloma.

1958: Viladrau-Balenyà
Girona-Sant Feliu de Guíxols
Circuit urbà Girona-Palau

1963: Campins-Sant Celoni

En aquest any, a més de les ja esmentades, la Hispano Hilariense tindrà:
Arbúcies-Vic
Arbúcies-Sant Celoni
Sant Hilari-Vic
Sant Hilari-Girona (mercat)
Viladrau-Sant Hilari
Barcelona
Arbúcies-Girona
Anglès-estació de Sils
Arbúcies-Vic per Espinelves
i també va obtenir per transferència de J. Vila els mercats d'Olot, Figueres i la Bisbal. Posteriorment va obtenir la de Bàscara-Girona altres línies de pobles i fàbriques dels voltants de Vic.

1969: Anglès-Santa Coloma.

A més de les que enllaçaven Sant Hilari amb les estacions de Breda i Hostalric, bé per anar a Girona o a Barcelona i la línia la deu de la font Picant.

L'antic garatge de la Hispano

ELS TEMPS HAN CANVIAT

Com es pot veure, la trama és molt important, però la Hispano Hilariense va seguir un camí marcat per les noves situacions produïdes en els darrers anys i no cal dir que amb el temps sorgiren les dificultats. L'augment del parc automobilístic particular, la motorització rural i la pèrdua de la importància dels mercats van motivar un canvi substancial en el concepte del transport de viatgers per carretera. Per qüestions de nul·la rendibilitat s'hagueren de suprimir línies després de fortes pèrdues i es donà el cas que empreses com la Hispano, que s'havien dedicat a enllaçar nuclis rurals o amb poca població, es veieren obligades a tancar.

La Hispano Hilariense va passar per situacions molt delicades que fins i tot feien preveure la seva desaparició. S'hagueren de fer ampliacions de capital en diferents anys i després de moltes vicissituds i canvis, avui està centrada a Girona i presenta una realitat optimista.

Actualment la Hispano té una mínima part de les línies que havia arribat a tenir i fa poc temps se'n va vendre una de les més emblemàtiques, la de Sant Hilari a Barcelona per Sant Celoni, a l'empresa Barba. Ara conserva la línia regular Sant Hilari-Osor-Girona i Sant Hilari-Arbúcies-Breda-Hostalric-Girona, amb una perllongació fins a Vic els dissabtes. Darrerament ha demanat poder-la fer els dilluns al matí i els divendres a la tarda, concessió que espera aconseguir si es té en compte el tarannà i la trajectòria de la Hispano en aquestes terres de les Guilleries.

Fora dels serveis regulars, fa el transport escolar de la zona, el d'algunes empreses, participa en el transport urbà de Girona-ciutat i es dedica molt al servei discrecional, tot seguint les demandes del mercat actual.

És evident que els temps han canviat i que el transport de viatgers per carretera en trajectes regulars ja ha perdut molt la raó de ser i el seu particular encant, però a Sant Hilari per la seva situació, privilegiada per algunes coses però no per les bones comunicacions, el paper de la Hispano Hilariense és encara rellevant.

EL CORDÓ UMBILICAL

Pel jovent dels anys cinquanta i seixanta, la Hispano va ser com un cordó umbilical, perquè els que s'havien de desplaçar a Girona o a Barcelona per qüestions laborals o d'estudis, passaven moltes hores damunt els cotxes de línia. Era pesat aixecar-se al matí per arribar a l'hora a classe o a la feina. Per la finestreta d'una taquilla molt petita, sota un mapa de vidre molt bonic amb les principals línies de transport, un rellotge que sempre solia anar a la seva i la immensitat d'un garatge a les fosques amb les siluetes dels gegants de la carretera, anàvem desfilant amb cara de son tots els usuaris.

Quan arribava l'últim, el cobrador, amb una bossa de pell de color dubtós que contenia els diminuts bitllets, tancava la barraca i tornava a deixar els autos en tenebres. El conductor feia una mica que era al seu lloc escalfant motors. Mig morts de fred i sempre els mateixos, enfilàvem el camí cap a ciutat. Pocs comentaris, tots teníem son i fèiem cara de no-m'emprenyis-gaire. Et solia despertar una frenada brusca en algun dels molts revolts perquè n'havia sortit un altre vehicle.

Els dies de mercat eren altra cosa perquè els pagesos s'aixecaven molt eixerits, ja havien trencat el cuc i amb els seus cistells i embalums anaven a vendre el que podien i a comprar el necessari. Alguns aprofitaven el retorn per a portar tabac d'amagatotis... Altres homes hi anaven a negociar, a veure preus, a fer-la petar o senzillament, a esmorzar a can Nofre o a ca la Llarga; en aquests viatges dormir era més car perquè no paraven de xerrar en tota l'estona.

En ocasions en què anaves més despert et podies fixar en els viatgers que no eren habituals, els miraves les cares i endevinaves si es desplaçaven per anar al metge, a comprar, a renovar el carnet, o a la delegació de.

La tornada eren figues d'un altre paner. La gresca ja començava al bar "Los Barriles", lloc de sortida dels autos, on de mica en mica hi feia cap el grup, grup que s'anava esmicolant a mesura que ens apropàvem a Sant Hilari, fins a quedar els tres o quatre de sempre.

El paper que en aquests moments va jugar la Hispano en la vida de la gent de Sant Hilari i rodalies va ser molt important. Et permetia anar a la platja alguns diumenges a la tarda, a fires a Girona o a fer alguna sortida més grossa amb les excursions de la coral Els Nois Alegres, dels torners o dels paletes; també eren importants els desplaçaments que es feien amb el CE Sant Hilari.

La Hispano venia a ser el vehicle amb el qual es podia vèncer l'aïllament de les Guilleries en general envers centres de població com podien ser Vic, Girona o Barcelona.

Ara es recorden aquells temps amb nostàlgia perquè tot ha canviat, però fórem moltes les generacions que tinguérem els cotxes de línia de la Hispano com a nexe entre la casa, les aules, els mercats o la feina.

A. T. V. — 3618 - S. HILARI SACALM
Sortida del Automóvil

A. T. V. 2956 - S. HILARI SACALM, - Automóvils Hispano-Hilarienca
La sortida ! A reveurer... !!

UNA ANÈCDOTA PER MOSTRA

De totes les anècdotes que recordo i m'han explicat, em quedo amb una de curiosa. Resulta que fa uns anys, quan hi havia poc trànsit per la carretera d'Osor, en Ton pujava de Girona amb l'òmnibus i més amunt d'Osor va començar de veure que al mig de la carretera hi havia tot de peix escampat; ara un calamars, ara un llucet, gambes, etc. i l'anava esclafant. Es veu que un tros més endavant hi anava el recader Miralpeix amb el camió i portava dues caixes d'aquelles de fusta de peix; les havia col·locades a sota de la caixa del vehicle perquè amb el gel no mullés l'altra mercaderia, i com que ho havia lligat malament, l'anava perdent de mica en mica. La qüestió és que quan va arribar a la plaça es va estalviar de descarregar-lo.

Àngel Serradesanferm

NOTA. La major part d'aquest escrit es va publicar a la "Revista de Girona", nº 167, pàgs. 98-103, de desembre del 1994. Diputació de Girona.

«Es necessita molt poc per suscitar un somriure, i es necessita un somriure per a què tot sigui possible.»

SOMRIU I CELEBRARÀS MILLOR LA FESTA MAJOR

És suficient un petit somriure en els teus llavis:

- Per a aixecar el cor.
- Mantenir el bon humor.
- Embellir la cara.
- Conservar la pau de l'ànima.
- Ajudar la salut.
- Despertar bons pensaments.
- Crear sentiments nobles.
- Inspirar generoses obres.
- Fer més amable i agradable la vida dels altres.
- Celebrar millor la Festa Major.

Somriu-te fins que notis que la teva constant serietat i severitat s'hagin esvaït, desaparegut.

Somriu-te fins que hagis entebionat el teu propi cor amb aquest raig de sol que se'n diu somriure.

Somriu-te fins que hagi desaparegut el mal humor i l'actitud agre.

Irradia, comunica el teu somriure. Aquest somriure ha de fer molts treballs.

- Posa el teu somriure al servei d'una causa noble.
- Posa el teu somriure al servei de la teva família, dels amics.
- Posa el teu somriure per a donar una benvinguda.
- Posa el teu somriure al servei del poble i de la seva gent.

Tu pots ajudar algú i el somriure pot esdevenir l'instrument, -la canya de pescar-, un mitjà senzill per a mostrar cordialitat i apropar les persones; un signe d'educació, d'atenció, d'amabilitat, de cordialitat.

Si ho saps fer bé, afegiràs un encant especial als valors de les persones que habiten aquestes terres, així com al missatge que, tu i els teus, desitgeu transmetre a aquells/es que s'apropen, propis i estranys, en aquests dies de Festa Major.

- Somriu als que pateixen soledat.
- Somriu als tímids.
- Somriu als tristos.
- Somriu als nens i als infants.
- Somriu als joves.
- Somriu als ancians.
- Somriu en família.
- Somriu als amics.
- Somriu als qui s'apropen a tu.

Deixa que tots gaudeixin, s'alegrin amb la simpatia i bellesa de la teva cara somrient.

Compta si pots cada dia, el nombre de somriures que has distribuït entre els altres.

El seu nombre t'indicarà quantes vegades has promogut content, alegria, satisfacció, ànim, tendresa, confiança, i quantes vegades has fet bé en el cor dels altres.

Aquestes bones disposicions, sempre són el principi d'altres bones obres, d'altres accions més generoses i d'actes autènticament nobles i exemplars. Tot comença per les coses petites, per les coses més insignificants.

La influencia del teu somriure pot obrar meravelles que tu ignores. I és que el teu somriure pot portar esperances i obrir nous horitzons:

- als aclaparats,
- als deprimits,
- als tristos,
- als descoratjats,
- als tentats,
- als qui pateixen,
- als desesperats.

El teu somriure pot ser el primer pas que pugui fer que una persona distanciada faci les paus.

El teu somriure pot ser signe d'apropament.

El teu somriure pot ser l'inici d'una amistat.

El teu somriure pot ser com una carícia en una mirada trista.

El teu somriure pot oferir comprensió i ser com una mà amiga.

Que el nostre somriure, en aquesta Festa Major de 1995, sigui un camí, un signe per a portar les persones, que tractarem, per unes dreceres millors de convivència.

J.M. Alimbau i Argila

SANT HILARI SACALM
FESTA MAJOR 1995
Setmana del 23 al 27 d'agost

ACTES RELIGIOSOS

DIJOUS, dia 24
Tarda, a 2/4 de 7: Repic de campanes per a anunciar la Festa Major.

DIVENDRES, dia 25
Matí, a les 12: MISSA SOLEMNE CONCELEBRADA. Farà l'homilia Mn. Emili Montal, rector de Sant Esteve d'Olot. Els cants aniran a càrrec de la coral mixta "Els Nois Alegres".

DISSABTE, dia 26
Tarda, a les 8: Missa solemnitzada en sufragi dels difunts de la parròquia.

DIUMENGE, dia 27
Matí, a les 12: Missa solemne d'acció de gràcies aplicada a intenció del poble. Tindrà cura dels cants el Cor Parroquial. Les altres misses seran a les 10 del matí i a les 8 de la tarda, vespertina.

DIMARTS, dia 29
Matí, a les 8: Commemoració del martiri de Sant Joan Baptista, co-patró de la parròquia. Rés de laudes i missa de la festivitat.

ACTES POPULARS

DIMECRES, DIA 23

Nit a les 10: "TRENCATS I SEGUITS" un espectacle basat en la història de la sardana. Plaça Josep Moragues. Per l'Esbart **"Dansaires del Montgrí"** i la **Cobla Foment de la Sardana**. En acabar hi haurà mitja Audició de Sardanes. (Acte patrocinat pel Grup Sardanista Sant Hilari)

DIJOUS, DIA 24

Tarda a les 6'30: Actuació de la cantant **Núria Feliu** i el pianista **Luky Guri** al Cinema Catalunya (Acte patrocinat per Font Vella).
A la mitja part, **PREGÓ DE FESTES'95** per **Martí Anglada**, periodista, director de Producció del diari Avui i col·laborador de TV3.
Lliurament de premis del XIIIè Concurs de Cartells per a la portada del programa de la Festa Major.
Actuació de la **Coral Mixta "Els Nois Alegres"**.
Clouran l'acte, Núria Feliu i Luky Guri.

Nit a les 10'30: Correfoc amb el grup de **"Diables de l'Onyar"**, sortida de la Plaça de l'Ajuntament.

NOTA: Es prega no deixar cotxes aparcats i tapar les finestres dels habitatges amb cartrons en els següents carrers: St. Benet, Vic, Valls, Pl. Jacint Verdaguer, Pl. Església, Josep Ximeno, Pl. Gravalosa i Pl. Josep Moragues.

Ball amb el conjunt **Zeppelin**. Plaça Josep Moragues. (Acte patrocinat per Font Vella).

DIVENDRES, DIA 25

Matí a les 8: Cercavila per a anunciar la Festa Major amb el grup **"The Sanglans Band"**.

Matí a les 11'30: Cercavila amb el conjunt **"Xirriquiteula"**, amb l'espectacle **"Aigua"**, acompanyats pels Gegants, capgrossos i grallers. (Acte patrocinat per Font Vella).

A un quart de dues, després de la Missa Solemne, **inauguració** de les places i carrers que s'han remodelat, amb l'assistència del Sr. Francesc Xavier Ventura i Teixidor, Director General d'Arquitectura i Habitatge de la Generalitat de Catalunya i altres autoritats.

Tarda a les 4: Tirada local de **Tir al Plat**. Ctra. de Vilavecchia.

Tarda de 5 a 8: "Gargot de joc" amb el grup **"Guixot de 8"** a la Plaça Josep Moragues (Acte patrocinat per Font Vella).

Tarda a les 6: Concert de Festa Major amb l'Orquestra **"Janio Marti"**. Pavelló d'esports.

Tarda a les 8: Tirada de Festa Major **"Arquers Locals"**. Pista descoberta del Pavelló. (Patrocina Font Selva).

Vespre a les 9: Gran **partit de futbol** entre el C.E. Sant Hilari-Font Vella i C.E. Lloret.

Nit a les 11'30: Gran **Ball de Festa Major** amb l'Orquestra **"Janio Marti"** i el conjunt **"Trisònic"**. Pavelló Municipal d'Esports.

Nit a les 12: Concert de Rock als Campaments, amb els grups **"Afred to speak in public"**, **"Groove Crwe"** **"Super Buda" i "Trovadocs"**.

Durant els dies 26 i 27, hi haurà una **fira de mostres de tradicions populars catalanes** a la Plaça Gravalosa, organitzat pel Grup Divulgatiu de Tradicions Populars.

DISSABTE, DIA 26

Matí a les 12: "Tirnanoc", espectacle infantil amb el grup **"Trastobilis Teatre"**. Plaça Verdaguer. (Acte patrocinat per Font Vella).

Tarda a les 2: Tirada General de **Tir al Plat**. Ctra. de Vilavecchia.

Tarda a les 3: Baixada de Carretons. (Programes a part).

Nit a les 11'30: Gran **Ball de Festa Major** amb les Orquestres **Galana** i **Aquarel·la**. Pavelló Municipal d'Esports.

A la matinada, esmorzar per a tothom, acompanyats per les Xarangues. Lloc insòlit.

DIUMENGE, DIA 27

Matí a les 12: Ball d'escuma pel grup **Pep López i Sopars de Duro**. Plaça Josep Moragues. (Acte patrocinat per Font Selva).

Tarda a les 5: Al Cinema Catalunya, **actuació del Grup de Dansa Local**, sota la direcció de Sílvia Córdoba i Maria Molins, amb la col.laboració del Grup de Teatre "La Lluna".

Tarda a les 6: Audició de Sardanes per la Cobla Genisenca amb **Ball de Gegants** després de la segona sardana. Plaça Verdaguer. (Acte patrocinat per Fontdor).

Nit a les 10'30: Castell de Focs d'Artifici per la Pirotècnica Turis. Camp de futbol. (Acte patrocinat per Fontdor).

Nit a les 11'30: Fi de Festa amb Xarangues. Hi haurà coca i moscatell. Plaça Josep Moragues.

Les Xarangues passaran pels carrers i places de la vila durant tots els dies de Festa Major.

NOTES:
- A partir del dia 16, a les 9 del matí, es podran reservar taules per a les sessions de ball al pavelló. Caldrà anar a l'Ajuntament per a reservar-les.
- Enguany les atraccions s'instal.laran a l'esplanada de Can Burgada, abans d'arribar al Pavelló.

VENDA D'ENTRADES ANTICIPADA A L'OFICINA DE TURISME ..... 1.200 ptes
VENDA D'ENTRADES A LA TAQUILLA ..... 1.400 ptes
JUBILATS (Només anticipada a l'Oficina de Turisme) ..... 1.000 ptes

EXPOSICIONS A LA CASA DE CULTURA:
Exposició col.lectiva d'artistes hilariencs.
Exposició dels treballs presentats al XIIIè Concurs per a la portada del Programa de la Festa Major-95

Els organitzadors es reserven el dret de modificar el programa si causes imprevistes ho motivessin.

Organitza:
ÀREA DE CULTURA I FESTES DE L'AJUNTAMENT
Patrocina:
AJUNTAMENT DE SANT HILARI SACALM
amb la col.laboració de Fontdor, Font Selva i Font Vella.

RESUM DE L'ANY

Aquestes pàgines volen plasmar el que, al llarg de l'any, s'ha fet al nostre poble a través de les entitats i del mateix Ajuntament. Per a què fos molt més detallat caldria que les entitats ens fessin arribar les activitats portades a terme ja que, del contrari, sempre hi mancaran coses; això es pot aportar juntament amb l'escrit que fa cada entitat. El mateix podem dir de les fotografies, perquè se'n publica una selecció de les que es tenen.

Qualsevol hora i racó és bo per a tothom.

VI Trobada de Gegants.

Espectacle infantil a la Placeta.

Pintors locals que varen fer l'exposició col·lectiva.

1994

SETEMBRE

- S'obren dos nous trams de l'Eix: Riudellots-Santa Coloma.
- El "Carro de mam" va lliurar 200.000 ptes pro-Rwanda, que havia recollit en una festa a la Terrassa de la Granja Tívoli.
- Es va presentar l'obra guanyadora del "2n Premi Josep Moragues" de Recerca en Humanitats i Ciències Socials.
- Es tanca de manera no gaire clara el Paintball (Jocs de guerra).
- Presentació a la premsa de la "Va Mostra Franco-Catalana del Bosc i l'Aprofitament Forestal".
- Va Mostra Franco-Catalana, dies 30 de setembre i 1 i 2 d'octubre.
- Festa del Bosc a Sant Feliu de Buixalleu. Es fa el dinar de l'ADF a l'ermita de Santa Bàrbara, amb presència de gran nombre de voluntaris que havien col.laborat en l'extinció dels incendis.
- Aplec de Santa Margarida de Vallors.
- Comença el campionat de futbol del C.E. Sant Hilari a la 2a regional.
- Diada Nacional de Catalunya. Ofrena floral al monument a Josep Moragues i encesa de la Flama de la Resistència, de la secció 1714 de l'Omnium Cultural.
- Aplec a l'ermita de la Mare de Déu de Vallclara.
- Festa Major al Pla de les Arenes amb missa a la Talleda i lluïts actes festius a Mas Cullell i Els Cortals.
- Festa Major a Joanet.
- Participació de Sant Hilari a la fira de Sant Miquel d'Hostalric, amb un estand on hi havia trets i singularitats de Sant Hilari, així com productes del poble.

OCTUBRE

- 35a Tallada de Troncs amb demostració de pelar suro i esporgar pins. Ramon Recasens, va guanyar amb destral i Josep Llorens amb xerrac mecànic. També es va fer una exhibició de carboners, roders i altres activitats forestals.
- El propietari del Castell de Montsoriu, Josep Mª de Ribot, en cedeix l'edificació i unes hectàrees de terreny, al Consell Comarcal.
- Festa Major de Sant Miquel de Cladells.
- Inauguració de la Casa de Cultura, amb presència del Conseller Guitart i d'altres personalitats.
- S'inicien les classes de l'Aula de Formació Permanent d'Adults.
- Castanyada popular a la Plaça de l'Església, amb música a càrrec d'en Toni Miralpeix.
- Exposició col.lectiva de pintors locals amb motiu de la inauguració de la Casa de Cultura.
- S'inicia la campanya de cinema al Cinema Catalunya, amb pel.lícules orientades bàsicament a la mainada.
- L'Agrupament Escolta "Als Quatre Vents" de la població, inicia les seves activitats.
- Taller d'estels als campaments i volada d'estels al Pla de les Arenes.

NOVEMBRE

- Una esllavissada talla la carretera de Sant Hilari a Osor.
- Al Diari de Girona surt una fotografia aèria del poble de Sant Hilari.
- S'aproven els vials de circumval.lació.
- Troben a Osor, després de cercar-la durant moltes hores, l'àvia de 84 anys, Antònia Cornellà, que s'havia perdut.
- Pepeta Estragués i Miralpeix, veïna de Sant Hilari, guanya el concurs de ratafia de Santa Coloma de Farners.
- Inauguració del Punt d'Informació Juvenil de la Casa de Cultura, amb presència del Representant Territorial de Joventut a Girona, Josep Vila i Boix.

- Aplec a Sant Andreu de Bancells, amb missa i berenar amb botifarra i castanyes.
- Xerrades informatives a la Comarca de La Selva sobre "El turisme rural a Catalunya".
- Castanyada als diferents centres escolars de la vila, al Casal dels Avis i a Joanet.
- Marxa excursionista "Camins de les Guilleries" de 27 quilòmetres.

DESEMBRE

- Curset intensiu de cuina nadalenca a l'Hostal Brugués a càrrec del cuiner local, Salvador Brugués.
- Atracament al Supermercat Maxor.
- Xerrada informativa sobre "L'objecció de consciència", adreçada als nois en edat de ser quintos.
- El grup de teatre "La Lluna" estrena l'obra "Marieta Cistellera".
- Exposició escolar de felicitacions i treballs manuals sobre Nadal i exposició dels treballs dels alumnes de l'Aula d'Art.
- Exposició fotogràfica de vistes panoràmiques de Sant Hilari.
- Quina pro-futbol a la biblioteca vella.
- S'inaugura un nou tram de l'Eix, el que enllaça Calldetenes i Sant Sadurní d'Osormort.
- Edició dels butlletins informatius de la Parròquia i del Col.legi Sant Josep.
- Sant Hilari arriba a la xifra de 5.000 habitants al llarg del 94. La hilarienca 5.000 va ser la nena, Elisabet Fogueras i Figueras.
- Concurs de guarniment d'aparadors amb motius nadalencs; va guanyar l'establiment "Can Candi".
- Festival de Nadal dels alumnes del Col.legi Sant Josep al Cinema Catalunya.
- Il.luminació nadalenca de carrers i places de la vila i dels arbres de la Placeta.
- La coral mixta "Els Nois Alegres" canta la "Missa Pontificalis" a la Missa de Gall.
- Concert de Nadal amb "Els Petits Cantaires" i el Grup Instrumental de l'Escola de Música Sant Hilari-Arbúcies.
- Edició de "Pàgines d'Informació Municipal".
- Pujada del pessebre al cim de Sant Miquel de les Formigues, promoguda pel "Grup Excursionista Hilarienc", amb gran assistència de gent d'altres entitats.
- Campaments de Nadal de l'Agrupament Escolta "Als Quatre Vents" a la casa de colònies de La Comtessa.

1995

GENER

- Recollida de cartes per part del Carter dels Tres Reis, al Saló de Sessions de l'Ajuntament.
- Cavalcada dels Reis amb la cobla Genisenca i boniques carrosses.
- El camió d'escombraries patina i s'encasta en una casa del carrer de la Riera.
- Actuació de la Coral mixta "Els Nois Alegres" al Casal dels Avis, en el concert de Reis.
- Comencen les obres de remodelació de les places i carrers del nucli antic.
- Festa de Sant Hilari i Sant Antoni, amb diferents activitats.
- Surt publicat el mapa escolar de Catalunya amb la designació de dos centres d'ESO al poble, l'IES Sant Hilari i el Sant Josep.
- Es canvia el mercat a la plaça de l'Ajuntament.
- Es compra el solar on es vol edificar la residència d'avis.
- Són trobades, en una casa particular, dues granades de mà de la Guerra Civil, que foren explosionades per personal expert de la Guardia Civil.
- Celebració de les noces d'or i argent de vint-i-vuit matrimonis.
- Exposició de Fotografies sobre "Els incendis forestals a Catalunya. Estiu'94", del Col.legi de Periodistes de Catalunya i xerrada-col.loqui sobre "Prevenció, extinció i repoblació de boscos" a càrrec d'Emili Garolera, Josep Mª Pons i Josep Mª de Ribot.
- Xerrada de Josep Aliu i Castilla, sobre "La importància de l'esport en la formació integral de l'infant".

FEBRER

- L'Ajuntament destina la quantitat de 500.000 ptes a Rwanda.
- Es constitueix el comitè d'UDC a Sant Hilari.
- Festa de Carnestoltes, amb els grups The Sanglans Band, Xampú Blau i l'Orquestra Selvamar.
- Enterrament de la sardina el dimarts de Carnaval, amb ball al carrer d'en Rocosa i botifarrada general.

Inauguració de l'Exposició dels Alumnes de l'Aula d'Art.

Inauguració de la nova plaça de l'Ajuntament.

Festa de l'Escuma.

Alumnes de l'Escola d'Adults a la classe d'Anglès.

Xerrada sobre animals verinosos.

Festa Nacional de Catalunya, el dia 11 de setembre.

Presentació de l'Escola d'Adults.

Curset de Cuina de Nadal a Can Brugués.

- Els centres escolars celebren el "dijous llarder".
- Xerrada-col.loqui sobre la SIDA, a càrrec de Joaquim Albertí i Boada.
- Festa de la Mare de Déu de la Candelera, que aplega els batejats al llarg de l'any, els pares i padrins.
- L'Ester Elias, del Sant Josep, aconsegueix el títol de Campiona de Catalunya de cros escolar disputat a Tàrrega. L'equip aleví masculí del mateix Centre, també obté el títol de Catalunya per equips.
- Exposició de pintures i dibuixos de Pere Fauria i Joan Arteaga.

MARÇ

- L'Eduard Xandri pinta un retrat de Jacint Verdaguer per encàrrec de l'Ajuntament de Vic.
- El Delegat d'Ensenyament, Sr. Albert Vancells va fer una xerrada informativa sobre l'ESO.
- En Pep Permanyer guanya la tercera etapa de la Volta a Girona de BTT entre Sant Hilari i Amer. Finalment va quedar en tercer lloc.
- XIXa Setmana Esportivo-Cultural del Col.legi Sant Josep. Bicicletada popular, esports, gimkana, marxa, sardanes, etc.
- Xerrada-col.loqui sobre "L'educació dels fills en el canvi de valors", amb la pedagoga Teresa Planas.
- Xerrada-col.loqui sobre "Col.laboració agrària amb les comunitats camperoles de Bolívia", amb Ramon Xammart, s.j.
- Excursió de l'Aula d'Art al Centre de Cultura Contemporània de Barcelona.
- Exposició de dibuixos d'en JAP.
- Nova campanya de "Fem dissabte", amb voluntaris que anaren a netejar un tram de la riera i la carretera del Sobirà.
- Audició trimestral de l'Escola de Música de Sant Hilari. Actuacions i lliurament de diplomes. Classe magistral de violoncel amb Elizabeta Renzi.
- Inauguració del Centre de Rehabilitació al Centre d'Atenció Primària (CAP) de Sant Hilari.
- L'ex-jugador Julio Alberto presenta el llibre "Mi verdad", sobre la vivència personal dins la droga.
- Xerrada-col.loqui de la Germandat de Donadors de Sang de la Província de Girona encarat al jovent.
- Concurs de cant d'ocells, amb un total de 763 ocells participants. El veí de Sant Hilari Rafael Rojano es va classificar en un dels deu primers llocs. El concurs exclusiu per a gent local el va guanyar en Manel Roura.
- L'Hilari Miralpeix i en Jordi Rossell van rebre la medalla d'argent pels seus 25 anys de dedicació al cos de bombers voluntaris. Els la va lliurar el Conseller de Governació, Xavier Pomés, al Parc Central de Bombers de Bellaterra.

ABRIL

- Via Crucis Vivent, estrena de la instal.lació de sonorització a diferents carrers de la vila.
- Exposició monogràfica "El Via Crucis Vivent de Sant Hilari".
- VIa Mostra Fotogràfica d'Autors Hilariencs.
- Comencen les obres de restauració de l'antiga Cooperativa.
- Cantada de Caramelles amb els grups locals "Els Petits Cantaires" i "Els Nois Alegres", que van presentar el popurri "Actuality Magazine".
- A la Casa de Cultura, "Sessions de Jardineria" a càrrec de Pitu Clarasó, els dimecres.
- Cicle de conferències sobre Jacint Verdaguer, commemorant el 150è aniversari del seu naixement, amb el periodista Joan Carreres i Pera.
- IVa Fira d'artesania al Passeig de la Font Vella.
- Curset de Cuina. Elaboració de primers i segons plats i postres, amb en Salvador Brugués.
- Curset d'Alimentació, amb Joan Castells, Mar Salvador i Margarida Pelegrí, del CAP de Sant Hilari.
- Sant Jordi. Actuació d'Àngel Daban per a la mainada. Sardanes i Xè Concert de Música Catalana per la Cobla Ciutat de Girona, amb l'estrena de l'Himne del C.E. Sant Hilari. Parades de llibres i roses a la Placeta.
- IIIa Cursa de Bicicleta de Muntanya de 100 km, amb uns 80 participants.
- Edició de "Trencaclosques", revista del Col.legi Públic "Guilleries".
- Exposició d'olis de Mª Carme Claperols.
- Tómbola pro-Rwanda, organitzada pel Col.legi Sant Josep. Es van recollir 330.000 ptes.

MAIG

- En Ramon Masferrer i Crous va rebre la Medalla de l'Agricultura Catalana de la Generalitat.
- Festa de la Font Vella, amb aperitiu a l'empresa i dinar al Trull de Lloret.
- Eleccions municipals. Xavier Rossell alcalde de Sant Hilari Sacalm.
- Obertura al públic del jardí de Can Pere, amb el grup The Sanglans Band.
- Mostra de Teatre a les Escoles'95. Al Cinema Catalunya va ser representat "La lluna, la pruna" i "Oh la guerra, quin joc de disbarats!" pels alumnes de l'Escola Montseny de Breda, "Les petites comèdies" pels de l'Escola "El Bruc" de Riells i "Les Olives" pels del Col.legi Sant Josep de Sant Hilari.
- Diferents jornades del concurs de pesca al pantà de Susqueda.
- Edició d'unes noves "Pàgines d'Informació Municipal".
- Exposició de dibuixos d'en Perich del Col.legi de Periodistes de Catalunya.
- Exposició i xerrada-col.loqui sobre "Salvador Servià, 25 anys de competició".
- El Grup Sardanista Sant Hilari organitza un nou curset de sardanes.
- Sortida de fi de curs de l'Aula de Formació Permanent d'Adults. Visita al Palau de la Generalitat i a l'Ajuntament de Barcelona i assistència a l'obra "Germans de sang".
- Xerrada-col.loqui sobre "Les relacions familiars. Pares i fills" a càrrec d'Antònia Canudes i Serafí Sánchez, responsables dels Serveis d'Atenció Primària del CAP.
- Conte Musical "La Cançó del Mussol", amb "Els Petits Cantaires", la "Jove Orquestra de Figueres" i la Secció de vent "Tramuntana", de l'orquestra "Juncària".
- Els cadets i els veterans del C.E. Sant Hilari ocupen el segon lloc a les seves respectives lligues. El primer equip del C.E. Sant Hilari, quedarà en quart lloc.
- Sessió informativa sobre les carreres universitàries i la Universitat, per a estudiants de COU i estudiants universitaris del poble.
- 3r Descens de BTT, Copa Catalana, amb victòria dels germans Misser.

JUNY

- Inauguració de l'exposició de cloenda del curs, amb els treballs dels 35 alumnes de l'Aula d'Art.
- Una dotació del parc de bombers reforça la vigilància dels incendis forestals.
- Exposició "Joves i seguretat viària" en relació amb unes xerrades i activitats que s'havien portat a terme.
- Pep Permanyer guanya el campionat de descens en BTT que es va fer a la zona dels Àngels.
- Ier Rally Scalextric al recinte de la Piscina Villaret amb diferents categories.
- IVa Trobada Gegantera per a celebrar els 65 anys de la parella local, Blanca d'Olvan i Bernat de Gurb, amb la participació de 12 colles.
- Xerrada-col.loqui sobre "Amnistia Internacional, una organització no governamental" amb Lluís Tejeda.
- Lliurament de premis del XIX Concurs Literari Escolar Local per la ninotaire Pilarín Bayés.
- Recollida de la Flama del Canigó per a encendre els focs de Sant Joan. Revetlla amb el conjunt Chapó.
- Aplec a l'ermita de la Mare de Déu del Pedró, arrossada, missa, jocs de cucanya i sardanes amb la Flama de Farners.
- Xerrada-col.loqui sobre l'expedició muntanyenca al Cho Oyu i presentació d'Everest'96, amb en Joan Cardona de Sant Hilari i Carles Figueres de Santa Coloma de Farners.
- 49è Homenatge als Avis. Missa, cant coral, mostra literària i dinar de germanor. Van presentar l'acte "Els Amics de la Música".
- Torneig de futbol-7, amb equips de diferents pobles i homenatge a en Joan Miralpeix.
- XVIII Festival Internacional de Música. Coral "Els Petits Cantaires" de Sant Hilari. Directors: Antoni Miralpeix i Eva Codinach. Grups Instrumentals de les Escoles de Música de Sant Hilari i Arbúcies. Directora: Dolors Vidal.
- Edició del butlletí nº 35 del Col.legi Sant Josep.
- La Secció d'Atletisme de la Penya Barcelonista, organitza la Marxa a peu de Les Guilleries.
- Festes i festivals de fi de curs dels diferents centres escolars de la població. Festival del Col.legi Públic Guilleries al Cinema Catalunya.
- Jornada de cloenda de les activitats dels equips del C.B. Sant Hilari.
- Jornades Gastronòmiques, "Els guisats de muntanya", a diferents hostals de Sant Hilari.
- S'obren les piscines municipals.
- Surt el nº 13 de la publicació "El Flabiol" editada per l'empresa Font Vella.

L'equip de cadets que va aconseguir el segon lloc del seu grup.

L'Hilari Miralpeix i en Jordi Rossell, premiats pel cos de Bombers de la Generalitat pels seus 25 anys de dedicació

La Flama del Canigó.

Els Sanglans Band.

Veterans C.E. Sant Hilari, subcampions.

Campió del Torneig Fontdor de futbol sala.

Sortida de l'aula d'adults de la Generalitat

Ester Elias, campiona de Catalunya infantil de Cross Escolar.

JULIOL

- Carme Benages, regidora de Sant Hilari per UDC, elegida presidenta del Consell Comarcal de La Selva.
- Jordi Morera, nou entrenador del C.E. Sant Hilari-Font Vella.
- Roser Vidal, nova presidenta de la secció local d'ERC, en substitució de Josep Puig.
- Cinema al carrer amb "Corina, Corina" i "Stargate".
- Exposició d'olis de Tariq Mahmood i Pep Peracaula.
- Comencen les audicions de sardanes els dijous a la nit.
- Exposició a l'Hotel Ripoll de Victòria Maulini.
- Festa Major de Sant Jaume a Santa Creu d'Horta.
- Benvinguda als estiuejants, amb la presentació del vídeo sobre Sant Hilari, fet per l'Amadeu Duran.
- Festa del barri del Pla del Campaner. XVa cursa mundial d'ànecs i gran ball amb el grup Calipso.
- Ball-concert amb l'orquestra "La Salseta del Poble Sec".
- Festa de Sant Cristòfol, amb benedicció de tot tipus de vehicles i concurs d'ornamentació. Sardanes i ball amb l'orquestra Miramar.
- Festa de la Penya Barcelonista Sant Hilari. 24 hores de futbol sala, guanyades per Aquadiver. Dinar de germanor, cursa de bicicletes amb en Josep Vidal i Farrarons com a triomfador. Sardanes i ball popular amb en Toni Miralpeix.
- Audició de sardanes per la Cobla la Principal d'Amsterdam.
- 1r Descens de Carretons de coixinets, amb triomf de Josep Bayés.
- Exposició d'olis i aquarel.les d'Antoni Caselles.
- XVIII Festival de Música. Grups de cambra de l'Escola de Música i Coral Mixta "Els Nois Alegres". Director: Marià Brugués.
- Curset de natació a la piscina Villaret.
- Curset intensiu de dansa, aeròbic i manteniment amb Sílvia Córdoba.
- Exposició de pintures sobre tela, fetes per les àvies dels Casal, dirigides per la Sra. Russiñol.
- Convocatòria del Concurs de Cartells per a la portada del programa de Festes'95.
- Actuació dels grups locals "Jahisom pel tros" i "Santa Penjada" al local Ça-Rau.
- Es disputa el campionat de futbol sala d'estiu.
- Campaments d'estiu de l'Agrupament Escolta "Als Quatre Vents" a Oix.
- Colònies parroquials a Joanet.
- Casal d'estiu al C.P. "Guilleries".
- 1r Campionat de futbol-sala Fontdor-Torneig d'estiu, amb 24 equips participants. Va guanyar l'equip de Transports Moragas.

AGOST

- XVIII Festival Internacional de Música. Jordi Palomares, piano i Xavi Relats, flauta i Jordi Masó, piano. "Flautes d'Adri" i Elizabeta López-Bakerkina, soprano i Sandra Marsol, piano. Duo Kassner-Quer i Quartet de clarinets de Barcelona.
- Audicions de sardanes cada dijous a la nit.
- Festa dels Quintos. Sardanes i ball amb el conjunt Galants.
- Marató pro-Rwanda. Concert de rock-3a Festa de la Cervesa, amb els grups "Jahisom pel tros", "Tobadocs", "Santa Penjada" i "Lazy soundays". Seducció Musical. Firaventura'95.
- Festa de l'estiuejant a la Font Vella i al Casal dels Avis.
- Exposició d'Agustí Reverter i Joan Dalmau.
- El grup de teatre local "La Lluna" representa l'obra "Marieta Cistellera".
- 3r Aplec de la Sardana Sant Hilari-Fontdor, VIIIè Aplec de Sant Hilari, amb les cobles Genisenca, Cadaqués i Ciutat de Girona.
- Festa Popular a la plaça del Peix amb en Toni Miralpeix.
- Exposició de bodegons i racons de Sant Hilari de Catalina Casasayas.
- Exposició de paisatges de Les Guilleries de Joan Mir.
- 17a exposició de pintura realista de Marià Climent a Sant Hilari. Presentació del llibre "Marià Climent. Vida i obra".
- Exposició col.lectiva de pintors locals.
- Exposició dels cartells del XIIIè Concurs per a la portada del programa de la Festa Major '95.
- Actuació del grup local "Etern jovent" al Ça-Rau.
- Exposició de motos antigues.
- Festa popular del barri del Petrinxo amb el grup Kloset.
- 36a Tallada de Troncs al Camp de futbol.
- Festa popular del barri del Serrat amb en Pere Vila i el seu conjunt.
- Cursets intensius de dansa, aeròbic i manteniment. També ball de saló.
- Des de l'Aula d'art, Concurs de dibuix a l'aire lliure.

LA SECUNDÀRIA AL COL·LEGI SANT JOSEP

Nou edifici per a fer la secundària.

De fa temps només parlem de Secundària, etapa de l'ensenyament que en aquests moments més ens ocupa, ja que, si Déu ho vol, s'impartirà al nostre Col·legi al proper setembre.

Vol dir que durant el curs 95-96, la quantitat d'alumnes del centre augmentarà considerablement, perquè n'entraran 27 a primer curs i se'n quedaran una quarantena a fer 3r d'ESO. Val la pena destacar aquesta darrera xifra, perquè considero que ha estat una gran mostra de confiança dels pares envers el Col·legi. És evident que tots aquests canvis afectaran l'estructura docent del centre, perquè vindran nous professors per a secundària i també ho farà un professor de suport a Primària. Tot això implicarà una variació en l'organigrama, amb tutors nous, assignatures impartides per altres professors, etc. Es pot dir que serà una bona renovació, que servirà per agafar nova embranzida de cara al futur del nostre centre.

L'espai físic també variarà, ja que hi haurà edifici nou, laboratori, aules a l'actual sala de reunions, i altres modificacions. Ens estem preparant per assimilar aquests canvis.

Amb les innovacions, el Col·legi Sant Josep recuperarà una tasca que ja havia fet, la d'impartir ensenyament a nois i noies de quinze i setze anys, quan es feia el Batxillerat Superior i que per raons que no vénen al cas, es va deixar. Realment, allò va marcar una època a Sant Hilari, perquè en sortiren les primeres fornades de joves del poble que accediren a la universitat, cosa ben difícil en aquells moments. Dit això, voldria opinar sobre algunes crítiques que, des d'algun sector interessat, es fan respecte al tema que el Sant Josep vulgui impartir l'ESO fins als 16 anys. Realment no entenc gairebé cap on van els arguments en contra. Si no s'hagués optat per fer ESO, només hauríem pogut escolaritzar nens i nenes de 6 a 12 anys, que equivaldria a reduir el Col·legi Sant Josep a una situació testimonial, i això no convé de cap de les maneres a l'ensenyament de Sant Hilari. El fet que els pares puguin escollir el centre, sense que hi hagi cap impediment econòmic, perquè als dos centres només es paga tot el que surt de l'ensenyament reglat, és una opció que no tothom té, i és beneficiosa.

El Col·legi Sant Josep té un gran arrelament entre la població, hi és des de sempre i els pares procuraran mantenir el dret que tenen de portar els fills allà on creguin convenient.

A més de les raons històriques, que abans deia, l'article 27 de la Constitució garanteix la llibertat dels pares a escollir centre. Així de clar.

Bé, doncs, l'Associació de Pares, titular del Col·legi, conscient del que això suposa en un estat de dret, considera oportú ser una opció vàlida a Sant Hilari en el camp de l'ensenyament, per aquells pares que així ho desitgin. S'ha pres, per tant, la decisió que s'imparteixi l'Ensenyament Secundari Obligatori, la qual cosa vol dir que el Sant Josep serà l'únic centre del poble que tindrà els alumnes des dels 6 fins als 16 anys, amb els consegüents avantatges que el fet suposa. Hi haurà una unitat d'actuació, de criteris, amb professors que impartiran Primària i Secundària i, sobretot, els nens i nenes no hauran de canviar de col·legi. Als 16 anys, en acabar-se l'ESO, la situació serà molt diferent i els alumnes tindran ja format el criteri sobre el que els convé. Està previst

Els alumnes que començaran la Secundària.

que l'etapa 16-18 es pugui fer també a Sant Hilari, però la cosa encara està molt verda i caldria que els objectius previstos en el mapa escolar de Catalunya s'acomplissin. Esperem que amb el temps es vagin esvaint els dubtes que ara hi ha i que els nostres joves tinguin l'oportunitat de cursar aquesta nova etapa de l'ensenyament a Sant Hilari mateix.

Demano que se'ns deixi treballar com fins ara, perquè comencem una etapa amb molta il·lusió amb la pretensió de seguir prestant un servei a la població escolar de Sant Hilari, com fins ara, i preparar-la adequadament per a futures alternatives.

El Col·legi Sant Josep és necessari al poble, per l'oferta que suposa i perquè de no existir, l'administració n'hauria de construir un altre. La Generalitat n'és conscient i per això ha establert un concert-acord amb l'Associació (que actua en representació de tots els pares d'alumnes del centre) per pagar el professorat i una part del manteniment, la qual cosa és un implícit reconeixe-

ment a una tasca i a un centre com a tal. No paga, però, com si fos un col·legi públic, tal i com voldríem, i sabem que els costos són alts si es vol oferir un ensenyament de qualitat. No cal dir que considero aquesta situació injusta, perquè no deixa de ser una discriminació el fet que nosaltres haguem d'atendre més costos que un centre públic si fem la mateixa labor. Sovint hi ha actuacions dels estaments públics que costen d'entendre i una d'elles és aquesta.

Aquesta observació es pot fer també a l'administració municipal. Si som del mateix poble, oferim el mateix servei, paguem impostos com tothom, pot venir el nen o la nena que vulgui, per què no rebem el mateix tracte? Quina diferència hi ha entre un col·legi públic i un col·legi concertat, a pobles com el nostre? Trobo molt bé que l'Ajuntament es faci càrrec de les despeses que els nens i nenes del poble demandin pel que fa al servei d'ensenyament, però, per què no atén les de "tots" els del poble?

Què hi farem! Ja hi estem acostumats i espero que algun dia canviï la situació. El cas és que tenim ganes de seguir lluitant com fins ara i estem animats a tirar endavant el repte que suposa el nou sistema educatiu. Poder tenir els alumnes de 6 a 16 anys al centre, ha de ser un avantatge que cal saber aprofitar i és per això que veiem el futur amb un esperançat optimisme.

Em sembla que, si anem units estarem contents del nou pas que endegarem i que ha de repercutir favorablement en la formació dels nostres nois i noies.

Temps al temps.

Àngel Serradesanferm i Valls

COSES DEL SANT JOSEP

Marc Mayolas, guanyador del 3r premi provincial de redacció, organitzat per Coca Cola.

L'equip de minibàsquet

Tómbola Pro-Rwanda.

L'equip aleví, campió de Catalunya de Cross

ELS ESCOLTES DE SANT HILARI SACALM, AMB LA CAMPANYA DEL 0,7% I L'ANY INTERNACIONAL DE LA TOLERÀNCIA

Els membres de l'Agrupament Escolta a Foix.

L'Escoltisme és un moviment d'educació d'infants i joves que pretén desenvolupar les possibilitats d'aquests com a persones i com a membres de la comunitat, preparant-los per participar activament i de manera constructiva i transformadora en la societat.

En aquest sentit hem volgut passar un any, vivint, treballant i jugant una proposta d'educació en la diversitat, aprofitant dues situacions de ressò mundial: la campanya del 0,7% del Producte Interior Brut (PIB) i la designació de l'Any Internacional de la Tolerància.

El nostre Agrupament, davant l'allau d'informació que es va rebre dels mitjans de comunicació, que ens alertava, a través de la campanya del 0,7%, que existeix una ja sabuda, injusta distribució mundial de la riquesa, va voler aprofitar aquesta reivindicació per potenciar, en els nois i noies i a nosaltres mateixos, els valors i les actituds de solidaritat i cooperació, amb la finalitat d'arribar a desenvolupar-se com a ciutadans compromesos amb la realitat social que ens envolta.

La història del 0,7% va començar a la dècada dels seixanta, quan moltes de les antigues colònies finalment s'independitzaren de les metròpolis. Però no va ser fins el 1972, quan l'Estat espanyol es va comprometre, davant les Nacions Unides, a dedicar el 0,7% del seu PIB al "Tercer Món" o a fomentar la cooperaicó.

Cal dir, no obstant, que en un primer moment, les Nacions Unides van recomanar que aquesta ajuda fos d'1,1% del PIB dels països industrialitzats. Aquesta quantitat, però, va quedar perfilada, el 1968, per la Conferència de les Nacions Unides sobre el Comerç i el Desenvolupament, que la va fixar en un 0,7%. Així quedava entès que aquesta xifra constituiria l'ajuda oficial, complementada per la privada, epr aconseguir o superar, si fos possible, l'1,1% inicial. Durant la Conferència de Río, el 1992, es va tornar a reclamar l'assumpció de tal compromís.

Ja fa una colla de dies, el propassat mes d'octubre, començava a Madrid, i després a d'altres ciutats de Catalunya, com Barcelona o Girona, una protesta protagonitzada per les acampades en parcs i jardins públics, reclamant a l'Estat espanyol, que dugués a terme la promesa de destinar el 0,7% del PIB al Tercer Món, tal i com havia promès uns mesos abans a un grup de persones que havia iniciat una vaga de fam. El Govern espanyol es va comprometre a augmentar el 0,23% del PIB, que és el que es destina actualment, fins al 0,7% el 1996, "sempre i quan la realitat social del país ho permetés".

Aquest Nadal, a la façana de l'església parroquial, va aparèixer una pancarta reivindicativa, de conscienciació ciutadana, firmada pel nostre Agrupament Escolta, que només pretenia unir-se a la protesta, ja iniciada, per totes les Organitzacions No Governamentals (ONG). Minyons Escoltes/Guies Sant Jordi de Catalunya, com a ONG destina el 0,7% dels seus pressupostos a projectes de cooperació amb Diegonefla i Bognoa, a Costa d'Ivori, al continent africà. El nostre Agrupament també destina el seu 0,7% de tot el seu pressupost a la col·laboració d'aquests projectes.

Malgrat el reemplaçat i reivindicat "compromís" del Govern, creiem que aquest és relatiu, perquè d'aquí a un any, el Govern pot dir que la situació econòmica del país no permet augmentar l'ajuda fins al 0,7%. Per tant, cal que continuem pressionant, cadascú des del seu àmbit, perquè les institucions vegin que hi ha una sensibilitat social vers el tema, i que ja n'hi ha prou d'ignorar una realitat que ens afecta a tots, i de la que tots en som responsables.

La generalització del 0,7%, més que una manera d'obtenir recursos, és també una excusa per arribar a altres resultats: la sensibilització i l'acció ciutadana a favor dels països econòmicament menys desenvolupats, l'educació per la solidaritat i la igualtat, l'assistència a determinats projectes que les ONG porten a terme i la pressió política davant d'institucions públiques i empreses privades, per tal que modifiquin els seus comportaments respecte de països, pobles i ciutadans del Tercer Món.

Avui, el 0,7% és, més que cap altra cosa, un símbol; una fita a aconseguir. De tota manera, la tasca per un món més igual i solidari sols s'indica amb un 0,7%. En el futur cal autoexigir-nos una pujada del llistó.

Amb la pretensió de millorar la situació social del món i d'ajudar-nos en el nostre creixement com a persones, a través del joc i les activitats, vam aconseguir refermar els nostres valors i actituds d'interculturalitat, tolerància i diversitat, tot vivint la proposta de l'Any Internacional de la Tolerància.

Una proposta preocupada pels problemes que solen plantejar les diferències entre les persones i la diversitat entre els col·lectius socials. Una proposta que volia ser respectuosa amb totes les opinions, però que no amagava la voluntat de ser una petita contribució en favor de la llibertat, la fraternitat, la justícia i la democràcia.

El projecte educatiu, encaminat a fer conèixer i acceptar l'altre, pretenia descobrir els factors que ens fan diferents i els sectors socials més desfavorables, que la nostra societat rebutja. Diferències físiques, psíquiques, ideològiques, ètnico-culturals i sòcio-econòmiques, adaptades a les edats dels nois i les noies, van ser l'excusa per passar un cap de setmana, amb la finalitat de proposar una transformació social i d'opinió, respecte aquests col·lectius més desavantatjats.

Agrupament Escolta
Als Quatre Vents

L'AULA D'ART

Aquest curs l'Aula d'Art ha funcionat en un local de la Casa de Cultura. Les condicions en què ens hem trobat han estat molt bones, ja que hem gaudit de calefacció central i molts altres avantatges. La bona acollida que ha tingut la Casa de Cultura i l'Aula d'Art ha estat molt favorable des del començament.

Els monitors responsables hem estat en Joan Escolà, que s'hi incorpora per primer any i que hi ha aportat un nou impuls; també en Gregori Pareja, que ha contribuït al bon funcionament del curs, i jo mateix, en Joan Mir, que aporto l'experiència dels anys passats.

Cal dir que aquest curs hem tingut la sort de cara, ja que els alumnes inscrits a l'Aula d'Art, els quals superaven la trentena, han estat gent que venien amb interès i ganes de treballar i aprendre. Això ha donat el clima adequat per il·lusionar-nos. A diferència de l'Escola de Belles Arts, on es donava prioritat al dibuix i després es passava a tècniques mixtes i pintura, enguany s'han trencat motlles i hem passat, des d'un principi, a la pintura amb materials diversos: pintura acrílica, pastels, ceres, llapis plom, etc. i tècniques diverses com la pintura abstracta, la impressionista, el dibuix natural o clàssic, el collage, etc.

Sobre la base de la perspectiva s'ha iniciat l'alumne en temes paisatgístics i generals. També, pel que fa als colors, s'han treballat segons els tons freds o calents, a prop i lluny, i tot segons el cromatisme de l'arc de Sant Martí.

En acabar el curs, els alumnes que hi han assistit amb constància, han obtingut un certificat d'assistència que els permetrà passar al segon nivell.

El pròxim curs portarà moltes novetats. La primera és el canvi d'ubicació de l'Aula als locals de l'antiga cooperativa, amb molt més espai i amb les mateixes bones condicions del local anterior. Els cursos que s'impartiran són:

a) El curs bàsic abans mencionat.

b) El curs de segon nivell, que serà la continuïtat de l'anterior, en el qual es farà pintura a l'oli, entre d'altres.

c) Un curs especial per alumnes de l'Institut.

d) Els adults podran gaudir de les instal·lacions de l'Aula d'Art amb un règim més obert i també d'un curset d'anatomia artística, dibuix clàssic, pintura en diferents estils, etc. A més, podran formar part d'un grup de treball, el qual farà diferents activitats dins l'Aula, sortides a l'aire lliure, etc.

Alumnes a l'Aula d'Art.

L'Aula d'Art, a més, vol ampliar l'activitat amb nous cursos: tècniques de gravat, fotografia i revelat, etc. Per a fer aquests cursets és provable la incorporació de monitors nous.

Durant aquests cursos, juntament amb la Casa de Cultura, l'Aula d'Art preveu fer alguna conferència sobre temes artístics, una o dues sortides amb autocar i, en acabar els cursets, una exposició dels treballs dels alumnes.

Amb aquesta oferta esperem que la gent interessada en la plàstica sigui conscient de l'esforç que els dediquem, i esperem, doncs, una bona acollida per part seva.

Creiem que hem de fer de l'Aula d'Art un lloc en el qual càpiga la imaginació, el treball ben fet i que sigui, també, un lloc de trobada per a grups d'amics que tenim en comú la pintura i junts ens ho hem passat d'allò més bé.

Gràcies i fins sempre.

Joan Mir

ELS GANAPIES DE L'ESCOLA, LOCUTORS DE RÀDIO SANT HILARI

Un grup d'alumnes de vuitè del Col·legi Públic Guilleries vam anar, el dia 2 de juny, als estudis de Ràdio Sant Hilari per presentar en un programa de ràdio: "L'ofici de bosquerol".

Setmanes abans ja havíem començat a preparar-lo: buscant informació, fent entrevistes, escollint música, com veritables periodistes.

L'Àngel Bover i jo n'érem els locutors i, possiblement, els que estàvem més nerviosos. Dins l'estudi hi va haver nervis i enrenou. Activitat frenètica per uns minuts que ens van semblar llarguíssims. Una vegada finalitzat el programa vam sentir l'orgull de poder comprovar de nou que amb hores d'esforç, dedicació, i una bona dosi d'il·lusió s'obtenen resultats satisfactoris. Ens vam demostrar que som capaços d'afrontar qualsevol tipus de repte.

Els alumnes del Col·legi Públic en la confecció del programa de ràdio.

Mònica Borges
8è d'EGB
Col·legi Públic Guilleries

ESCOLA DE MÚSICA DE SANT HILARI

L'Escola de Música omple un buit en el panorama de l'ensenyament i acull les persones que valoren el gran potencial educatiu i creatiu que representa la pràctica de la música.

INSTRUMENTS ASSIGNATURES I PROFESSORS

Des de la seva creació, l'Escola de Música ha anat diversificant l'oferta de matèries, estils de música i instruments que es poden estudiar a Sant Hilari; tot això impartit per un bon equip de professors.

A la nostra escola tant hi pot practicar un nen de dos anys com un jubilat.

Hi ha un ampli ventall de possibilitats a l'hora d'escollir un instrument o matèria. Cada curs hem intentat ampliar: aquest curs hem incorporat el baix elèctric, la bateria i el curs de sensibilització per a mainada de 5 i 6 anys. El curs proper volem introduir la música de cambra, el cant i la trompeta, i potser la sensibilització a partir dels 4 anys i contrabaix.

Actualment, a la nostra escola es pot estudiar piano, violí, violoncel, guitarra clàssica, guitarra moderna, baix elèctric, bateria, flauta travessera, saxo, tenora i tible.

Es pot estudiar llenguatge musical, iniciació a la música per adults, harmonia, formes musicals, sensibilització musical, mètode Suzuki per a mainada a partir de 2 o 3 anys, cant coral, grups instrumentals, audició, història de la música...

També és important destacar una condició que reuneixen els nostres professors i que incideix directament en la formació dels nostres alumnes i és (a més de la qualitat com a músics) la qualitat com a persones. Penseu que els alumnes d'instrument reben una atenció individual setmanal, amb el que això comporta de relació infant-adult, amb incidència en l'adquisició d'hàbits i actituds, ja no només pel que fa a la música sinó també amb la resta d'estudis i afeccions.

Actuació dels alumnes de l'Escola de Música de Sant Hilari.

Alumnes de l'Escola de Música.

MÈTODES I ESTILS

A la nostra escola hi tenen cabuda els ensenyaments i els estils musicals més diversos i intentem trencar l'abisme que tradicionalment ha existit entre ells: clàssic, modern, tradicional... Els nostres alumnes tant poden tocar una sonata de Mozart com una bossa nova de Jobim, una peça de jazz com una de rock, i per damunt de tot, intentem que cada ú trobi el seu estil i composi música pròpia.

Pel que fa a llenguatge musical, sensibilització i iniciació a la música, apliquem el mètode Ireneu Segarra, creat pel director de l'Escolania de Montserrat, que, inspirat en els mètodes d'ensenyament musical més importants d'arreu, actualment desenvolupa tota una Escola de Pedagogia Musical en la qual té una importància cabdal la cançó tradicional catalana com a fil conductor de tot l'ensenyament. La música s'aprèn d'una manera activa i global, amb cançons i jocs musicals més que amb lliçons i exercicis, que permet formar bons músics i amants de la música.

Els instruments apliquen diverses metodologies que van des d'un ensenyament clàssic com al conservatori, fins a l'ensenyament que es fa a les escoles de música moderna. El professor pot orientar el repertori segons les preferències dels alumnes.

Destaca també el mètode Suzuki, que és el que utilitzen els professors de violí i que permet aprendre música des de molt aviat (2 o 3 anys) de la mateixa manera que aprenen a parlar la llengua materna. Val a dir que tenim un dels quatre o cinc professors titulats que existeixen a Catalunya d'aquest mètode. D'aquí a pocs anys ens arribaran els fruits de l'important treball fet segons aquest mètode i no serà estrany escoltar en un concert un nen o una nena molt petits tocant en violí.

PRESENT I FUTUR

Amb pocs anys s'han anat consolidant tot un seguit de grups que són el més bon reflex de l'activitat musical del poble, però la gran majoria dels nostres alumnes no seran professionals; no és pas aquest el nostre objectiu: volem formar gent que conegui i estimi la música.

Tot i això cal remarcar que alguns que varen començar com a alumnes, ara ja són professors: és el cas de la Montserrat Cufí, la Dolors Vidal i l'Eva Codinach. Alguns estan fent el magisteri musical per ser especialistes de música a les escoles... Hi ha un bon potencial de músics i amants de la música i esperem que en vagin sortint més.

El fet d'unir esforços amb l'Escola de Música d'Arbúcies, ha beneficiat ambdues, perquè ha permès portar més diversitat de professorat.

El panorama educatiu està canviant molt últimament amb la LOGSE. El que ha fet aquesta llei és implantar un sistema educatiu més actiu i pràctic del qual les escoles de música hem estat precursors enfront de l'immobilisme d'alguns conservatoris. Nosaltres, des de sempre hem cregut en el valor formatiu de les corals, orquestres, el concerts, etc. i encara hi ha conservatoris que amb molts més mitjans, no tenen res d'això. Pedagògicament és molt millor ara que abans.

Tot i així encara hi ha molts dubtes de com s'aplicarà la llei: hi ha moltes exigències legals i molt pocs ajuts institucionals per assumir-les. En un poble relativament petit com el nostre, si no rebem el suport necessari, en el millor dels casos acabarem sent un annex d'una altra escola de música després de tants anys d'esforços.

Cal que quedi clar que la nostra Escola de Música, tot i que és una entitat privada, fa una funció pública.

Antoni Miralpeix
Director de l'Escola de Música de Sant Hilari

Festival a l'Església.

MOTO CLUB SANT HILARI

El Moto Club Sant Hilari és una de les entitats esportives més antigues del poble, ja que es va fundar a finals dels anys setanta.

Aquest club ha passat per diverses etapes, unes de bones i altres de no tant. Des de fa uns anys estem en el bon camí, i això es nota en la quantitat i qualitat de les proves que s'organitzen. Una mostra és que no tan sols es fan competicions motociclistes, sinó que també se'n duen a terme de ciclisme, amb la nostra nova secció ciclista. Una altra prova és que cada any augmenta el nombre de socis, ja sigui per l'afició creixent o pels avantatges que això suposa.

Les proves celebrades aquest any, les podem qualificar d'èxit absolut, ja que, tot i que que en el motocross social del dia 2 d'abril la participació va ésser escassa, en la cronoescalada BTT del dia 29 del mateix mes vàrem podem comptar amb grans figures de les dues modalitats. Pel que fa referència al motocross, campionat provincial del dia 21 de maig i del campionat de Catalunya de trams celebrat el passat 11 de juny, l'èxit fou total, amb participants de la categoria de Josep Alonso, tres vegades campió d'Espanya de Motocross, Joan Roma i Marc Puigdemont, campions d'Europa d'Enduro,... i amb la difusió als diaris de la comarca i de les revistes especialitzades de tota Espanya. D'aquesta manera anem escampant el nom de Sant Hilari.

Practicant motocros al circuït dels Cortals.

Esperem continuar en aquesta línia i donem les gràcies a tots els socis i col·laboradors del moto club. Us anunciem les proves que enguany ens queden per efectuar:

El 7 d'octubre, 3r Raid BTT Sant HIlari-Font Vella.

El 29 d'octubre, 3 Hores de resistència TT Sant Hilari.

Ramon Valls
President

CERTAMEN LITERARI ESCOLAR DEL CASAL DELS AVIS

ELS NÉTS AMB ELS SEUS AVIS

Prop d'on jo sec
puc veure el meu avi
explicant-me una història;
que mai no s'acabi.

També hi puc veure
la iaia fent mitja
i que molt sovint
m'ensenya a conviure.

Un avi i una àvia
són molt importants
t'ensenyen, t'escolten
t'ajuden, si cal.

Aquesta és la vida
entre un avi i un nét
aprens a estimar-los
i a confiar molt en ells.

Moltes felicitats
en aquest dia.

Neus Andreu i Calventus
6è d'EGB
Col·legi Sant Josep

AVI

Avi, segons el diccionari ets el pare de la meva mare o del meu pare. Jo et considero alguna cosa més que això. Ets una persona que m'estima i ets estimada, una persona bona que entén els meus sentiments i les meves paraules per molt modernes que siguin.

Avi, ets un home baix i petit, amb la pell rugosa i amb l'alè inconfusible. Temorenc quan t'empipes, però carinyós pels altres. Tot això fa que jo t'estimi i t'aprecïi molt, i així et guardo sempre en un cofre gegant que se'n diu cor. D'aquí mai no t'escaparàs i deixaràs el teu record per allà on vagis.

Sé que sempre et puc fer preguntes i explicar-te els meus sentiments, perquè tu sempre estàs a punt per escoltar-me.

Avi, confio en tu plenament. Sé que no em deixaràs mai, perquè si algun dia això passa, aquest cofre es trencarà per la meitat.

T'ESTIMO, AVI!!!

Sílvia Sánchez Monfort
7è d'EGB
Col·legi Sant Josep

Festa dels Vells.

TOLERÀNCIA I INTERCOMUNICACIÓ GENERACIONAL

Que bé ens ho passarem els néts i besnéts de tots; avis, àvies, besavis i besàvies, acompanyant-vos el dia de Sant Joan!

Si per nosaltres és festa, per vosaltres serà festa gran!

Com gaudirem menjant tots plegats i passejant-nos pels carrers com si encara tinguéssiu vint anys. El 24 és un dia especial.

És el dia més alegre i tolerant de tot l'any.

Els alumnes de 8è, per agrair-vos tot el que heu fet per nosaltres, aquest any i tots els anteriors, cada un ha escrit un text, un poema, per celebrar aquest dia. Aquest és el meu, i per ser tan genials i tenir un esperit tan jove, us el dedico a vosaltres:

Per tots els avis, àvies,
besavis i besàvies
que ho lleguiu o ho escolteu,
us voldria dir que,
per molts anys tingueu
i molts més en visqueu!

Aquesta és la tercera vegada
que acompanyo la meva besàvia,
i cada any amb més il·lusió
espero repetir l'ocasió.

Encara tenim molta vida,
molta vida per davant,
mantenim l'esperança
i podrem continuar junts endavant
passejant del braç pel nostre poble
el dia de Sant Joan.

Anna Soler Turón
8è d'EGB
C.P. Guilleries

TOLERÀNCIA I INTERCOMUNICACIÓ GENERACIONAL

Un dia, mentre anava al camp amb el meu avi, em va explicar que ell sempre s'havia portat més bé amb els seus fills que no pas els seus pares amb ell. Vaig poder comprovar que de generació en generació l'enteniment augmenta cada vegada més.

Els meus avis sempre s'han portat molt bé amb mi, encara que els meus pares diuen que a vegades són massa tolerants, que el que no havien pogut fer per a ells ara ho fan per a nosaltres. Jo crec que les persones tenen dret a donar tot el que tenen dins, sigui a l'edat que sigui. Si els meus avis no ho van poder donar tot als meus pares per qualsevol raó, ara doncs, perquè ara poden, no ho poden donar als seus néts si és això el que ells volen? Jo crec que la tolerància, si no és excessiva pot ser bona.

Per una altra part, la gent jove també ha de ser comprensiva amb la gent gran ja que ells ens han donat tot el que tenim amb el fruit del seu treball.

Daniel Godayol Boix
7è d'EGB
Col·legi Públic Guilleries

Dinar de germanor.

REDACCIÓ DELS AVIS

Al llarg de la vida tots som fills, pares i avis. Molta gent assegura que la nostra infància és l'etapa més feliç de tota la vida. Però com deuria ser la infància dels avis?

Pel que tinc entès, tots dos ja treballaven als vuit anys tot el dia i part de la nit. L'avi treballava en una fàbrica de fusta i l'àvia en una casa de gent rica, rentava plats, escombrava i netejava el terra que empolsinaven de fang i sorra els nens de la casa, que tenien la seva mateixa edat, i tot això com una dona gran.

Quina infància tan dura la dels avis! Ara ningú no se'n nrecorda, ningú no els té en compte, els tracten com si no servissin per a res.

Com és que de vegades ignorem la gent que té més experiència, que han viscut més temps, que saben més de la vida que nosaltres? Com és això?

Em sembla que anem equivocats. Ens creiem moltes vegades que no necessitem per a res la veu de l'experiència, l'opinió d'aquests avis que estan entre nosaltres i que potser, escoltant-los, trobaríem més solucions.

És que cal que tothom s'equivoqui per aprendre? O val la pena tenir en compte la visió d'aquells que ja han passat per la vida i que han après un munt de coses?

Lorena La Rosa
6è d'EGB
Col·legi públic Guilleries

RELACIÓ AVIS-NÉTS: ENS COMPRENEM I ENS ENTENEM, ELS AVIS I JO?

Me'n recordo dels dolços dies
que amb els avis vam passar,
férem les mil i una trapelleries;
són moments difícils d'oblidar.

Me'n recordo del rostre envellit de l'avi
i de les mans de plata de la seva muller.
Com disfrutava jo amb el meu avi!
I com patia en la seva "història del bon bandoler".

Amb quin delit penso en aquell hort,
i en la casa, i en el gos, i en l'arbre fruiter.
Era l'ambient acollidor de l'avi i l'àvia:
un ambient que mai no oblidaré.

En aquests moments tan tristos
el que jo verdaderament voldria
seria gaudir un sol instant,
dels meus avis: en Ciset i la Maria.

I és que teníem una relació tan intensa..!
Ens compreníem tan bé tots tres plegats..!
Sembla mentida que ens hagi deixat per sempre;
ara ens sentim sols i desemparats...

Per això us dic a la quitxalla,
que dels avis podeu disposar;
no els falleu ni una sola vegada:
són un tresor que cal conservar.

Jordi Campeny i Pujol
8è d'EGB
Col·legi Sant Josep

ARQUERS SANT HILARI

Enguany tenim l'oportunitat de "sortir" per primera vegada al programa de la FESTA MAJOR, i aprofitarem l'ocasió d'arribar a tanta gent per a donar-nos a conèixer millor.

ARQUERS SANT HILARI: És una entitat esportiva, sense ànim de lucre, creada fa menys d'un any (novembre 1994) per a promocionar i practicar l'esport del tir amb arc en totes les seves modalitats, tant en competició com a esport de lleure.

Estem legalment constituïts i degudament reconeguts a la Generalitat de Catalunya (Societats Esportives), a la Federació de Tir amb Arc, i a l'Ajuntament de Sant Hilari.

El tir amb arc, allò que de petits en dèiem "tirar fletxes", és un esport d'habilitat i concentració que pot ser practicat gairebé per tothom, fins i tot hi ha invidents que ho estan fent.

És un esport que permet estar en contacte amb la natura, sobre tot el recorregut de bosc, modalitat on es practica la caça ecològica, ja que es "maten" fotografies d'animals a mida natural muntades sobre dianes.

Hi ha també la modalitat de tir de sala, que permet passar els dies freds i de mal temps dels nostres hiverns aixoplugats.

Si bé la nostra vida com a club és molt recent, l'activitat a nivell personal és un xic més experimentada, i l'esforç fet els dos darrers anys dedicant-hi moltes hores d'entrenament junt amb l'aprenentatge amb monitors d'alt nivell ens ha dut a obtenir uns resultats que fa molt poc no els imaginàven ni en somnis.

Una mostra d'aquesta activitat són les següents classificacions:

Campionat Provincial de sala:
Categoria infantil – 2n classificat MAGÍ SOSA
Categoria sènior – 4 arquers de Sant Hilari dins dels 8 primers classificats.

Campionat de Catalunya de sala:
Categoria aleví – 3r classificat JOSEP CANO
Categoria infantil – 2n classificat MAGÍ SOSA

Campionat Provincial modalitat olímpica:
Categoria novell fem. –1a classificada EVA RIPOLL.
Categoria novell masc. – 1r classificat ANTONI BRUGUÉS.
Categoria sènior masc. –2n classificat PERE TARRÉS.
Categoria veterans masc. –1r classificat PERE RIPOLL.

Campionat de Catalunya modalitat olímpica:
Categoria veterans masc. –1r classificat PERE RIPOLL.

Aquestes excel·lents classificacions donaran peu a què la Selecció Provincial estigui integrada per algun dels nostres tiradors. I el company PERE RIPOLL serà el nostre representant al CAMPIONAT D'ESPANYA DE VETERANS.

Els arquers en diferents actuacions al llarg de la temporada.

Algú pot pensar que és un esport fàcil, ja que fa poc que es practica i els resultats són molt bons. Bé, no és pas així ni de bon tros, perquè exigeix molta dedicació per aconseguir un nivell acceptable.

Actualment som una vintena els que practiquem el tir en arc en les diferents modalitats i creiem que és una xifra considerable si tenim en compte que sol ser un esport de minories. Al llarg de l'any anirem fent competicions d'exhibició per a donar a conèixer i despertar l'interès per aquest nou esport entre els hilariencs. S'estan fent gestions per a disposar d'un local on poder practicar durant el llarg hivern.

Si tot això ha servit d'al·licient per a que us interessi el nostre esport,

HI ESTEU CONVIDATS!

La Junta

ACTIVITATS DEL VOLUNTARIAT AMBIENTAL DE LA SELVA

Hola amics, ens tornem a trobar!

Aprofitant l'ocasió que ens dóna l'Ajuntament per escriure quatre ratlles en aquesta revista, volem fer-vos arribar la feina feta durant el darrer any.

Aquesta primavera s'ha portat a terme la Campanya de Detecció d'Abocadors Incontrolats a la nostra comarca, subvencionada per l'Àrea de Mediambient del Consell Comarcal. Cal destacar com a molt positiva la col·laboració dels agents forestals del Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca de la Generalitat de Catalunya (DARP) de Santa Coloma que, juntament amb el grup de voluntaris, han localitzat 85 abocadors incontrolats. En el quadre següent us detallem la informació dels que han estat trobats només al terme municipal de Sant Hilari.

Data	Imp. visual	Dispersió	Tipus residu	Risc	V. m³
8/03/95		concentrada	T, A	incendi	1
18/02/95		alta	R, I, F, T, E	PEINc. aigua	30
25/04/95	sí (vidre)	mitjana	V,T,V, M	incendi	10
11/02/95		concentrada	F		5
4/03/95	si	alta	A		5
11/03/95	sí (poble)	alta	R, E, A	incendi	4
11/03/95	si (poble)	alta	R,F,E,V,A	cont. sol	20
				TOTAL	75

En aquest gràfic podeu veure la relació quantitat amb composició dels abocadors trobats a Sant Hilari:

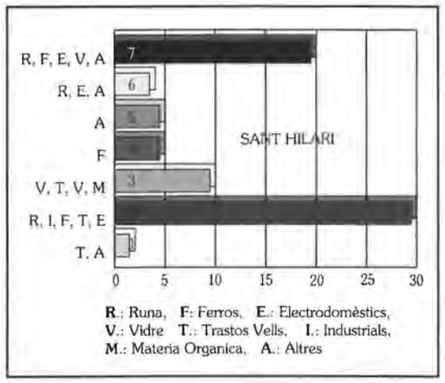

El darrer cap de setmana d'abril es va fer una sortida "Fem dissabte" per a la recollida de deixalles amb el suport de l'Ajuntament i de les escoles. Es van repartir els participants en diferents grups que van netejar diversos indrets de la rodalia del poble:

- Camí antic de la Font de la Corbadora.
- Riera d'Osor (Font Picant).
- Antic abocador municipal.

La sortida va finalitzar amb un esmorzar a la font del Sastre. Valorem positivament la tasca feta tant pel que fa a la neteja com la sensibilització, però trobem a faltar més participació de la gent adulta; cal dir que la data no

Els alumnes de 7è i 8è de les Escoles d'EGB de Sant Hilari Sacalm van participar activament en la campanya "Fem Dissabte".

era la més adequada ja que coincidia amb altres activitats.

Tot seguit us fem saber diverses activitats que hem pensat fer, algunes de les quals ja estan en marxa i altres en preparació:

- .Continuació de les campanyes "Fem dissabte" i "Detecció d'abocadors incontrolats".
- Inici de la campanya "Sensibilització pel reciclatge de llaunes" (en projecte).
- Promoció del voluntariat i captació de nous voluntaris a tota la comarca (venda de samarretes, articles a diversos mitjans de comunicació, contactes amb altres grups de voluntariat d'arreu de Catalunya mitjançant sortides d'intercanvi, tríptics, etc.).

Així doncs, si trobes interessant la feina que estem fent i t'agrada la natura, fes-te voluntari, posa't en contacte amb nosaltres o adreça't a l'Associació d'Educació Mediambiental les Guilleries (c/ Joan Serras, 21) on podràs trobar-nos.

També t'adjuntem una fitxa d'inscripció que pots fer-nos arribar a la mateixa adreça o a la Casa de Cultura.

Voluntaris Ambientals de Sant Hilari

FITXA DEL VOLUNTARI AMBIENTAL

NOM ..... COGNOMS .....

ADREÇA ..... POBLACIÓ .....

TELÈFON ..... PROFESSIÓ .....

ESTUDIS ..... EDAT .....

Les motivacions que m'han dut a interessar-me pel voluntariat són: .....

.....

Sóc membre del grup, associació, moviment: .....

.....

Altres observacions que crec necessàries són: .....

.....

La meva disponibilitat de temps lliure és: .....

.....

Data i signatura

EDUCACIÓ AMBIENTAL PER A TOTS

Aquests són els àmbits en els quals enguany l'Associació Guilleries ha desenvolupat la seva tasca d'educació ambiental:

• Educació ambiental per escoles

– Itineraris, tallers de natura i estades en escoles d'arreu de Catalunya.

– Itineraris i l'activitat de descoberta de la natura "El tresor d'En Serrallonga", amb les escoles del poble: Col·legi Públic 1j20

Guilleries i Col·legi Sant Josep. Val a dir que aquest curs el C. Sant Josep ha començat a participar d'una forma quasi majoritària en les nostres activitats, com ja fa temps que fa el col·legi públic.

– Col·laboració amb la setmana cultural del C. Públic Guilleries, que estava dedicada a la temàtica ambiental, tant en l'assessorament d'activitats i tallers diversos, com en la participació directa d'activitats de cicle superior, que van consistir en un treball de camp i de laboratori, durant tres dies, de la depuradora biològica de llacunatge, (activitat, per a la qual ens ha estat atorgada, recentment, una subvenció del Departament de Medi Ambient de la Generalitat, destinada a la dotació de més material didàctic, tant per treball de camp, com de laboratori). També vam realitzar, amb els mateixos alumnes, uns tallers de reciclatge, de plàstics tous i durs.

– Participació en les activitats complementàries organitzades per l'APA del C.P. Guilleries, realitzant tallers d'educació ambiental, setmanalment, amb alumnes de 4t, 5è i 6è de Primària.

• Voluntariat ambiental

Ja són 30 voluntaris ambientals a Sant Hilari. Aquest any els Voluntaris Ambientals de la Selva han realitzat dues campanyes coordinades per l'Associació Guilleries:

– "Fem dissabte", per segon any consecutiu.

– i la Detecció d'Abocadors Incontrolats, que ha comptat amb el suport del Consell Comarcal de la Selva, i que no només s'ha fet en el nostre terme municipal, sinó que els voluntaris ambientals de Sant Hilari, també han realitzat la detecció i informació dels punts d'abocament incotrolats dels termes municipals que ens rodegen, i entre tots els voluntaris ambientals i amb l'ajuda dels agents forestals s'ha cobert tota la comarca de la Selva, com es pot llegir en l'article escrit pels mateixos Voluntaris Ambientals.

• Turisme rural i públic en general

– Aquest estiu estem oferint per mitjà de l'Àrea de Medi Natural i Turisme de l'Ajuntament de Sant Hilari, que ha sol·licitat la nostra col·laboració, uns itineraris

Alumnes del Col·legi Públic en un taller sobre plàstic.

Deixalles a la Font Picant.

mediambientals, guiats i comentats per l'equip d'educadors ambientals de l'Associació Guilleries. Per a més informació i per a les inscripcions, cal adreçar-se a l'Oficina Municipal de Turisme.

– També hem realitzat de nou una Exposició d'Herbes Remeieres i Aromàtiques de les Guilleries, a Vilanova de Sau, el cap de setmana del 17 i 18 de juny, com ja fa anys havíem realitzat a Sant Hilari per Sant Joan, la Festa Major petita.

• Nous projectes

– Continuem lluitant per aconseguir el nostre propòsit, de trasllat forçós, a la nova seu de Mas Carbó, per ubicar-hi un ECOCENTRE DE LES GUILLERIES, amb serveis d'educació ambiental per escoles (Centre d'Educació Ambiental) i d'informació i activitats per a públic adult (Centre d'Informació i Interpretació de les Guilleries), a més de seu del Voluntariat Ambiental de la Selva.

– Estem a punt de començar a desenvolupar un projecte per a la remodelació i canvi d'ubicació del Museu Guilleries, per a l'Ajuntament de Sant Hilari.

– A la propera tardor, hi ha un altre projecte per a tornar a fer com en els darrers anys una Exposició de Bolets de les Guilleries, a Sant Hilari, junt amb un curset de bolets, a la Casa de Cultura i amb el suport de l'Ajuntament.

Associació de Promoció i Educació Medi-Ambiental

MOSSÈN CINTO A SANT HILARI SACALM. LA SEVA RECONCILIACIÓ AMB EL BISBE MORGADAS

RETRAT DE JACINT VERDAGUER. CA. 1886-1888. DE RAMON CASAS. DOC LA FOTOGRAFIA, MUSEU NACIONAL D'ART DE CATALUNYA (BARCELONA)

El gran poeta nacional de Catalunya demostrà un interès i simpatia especials per les comarques gironines, amb preferència les de muntanya, potser a causa de llur proximitat a la plana de Vic i de l'afició a pujar als cims més prominents. De ben jove, les excursions que podem dir-ne casolanes, a les Guilleries i al Montseny, que es troben a la mateixa capçalera de Folgueroles, el lloc natal, li permeteren de fer breus incursions a la comarca selvatana, ensems que la contemplació de vastos panorames més enllà.

En un recorregut al llarg de la biografia del poeta, podem assenyalar nombrosos sojorns en terres gironines, tema prou interessant que ens abelliria de tractar-lo amb amplitud, cosa que ací no ens és possible. Una relació així podria començar, cronològicament, amb el llarg recorregut que féu Jacint, essent minyó, a través de la Garrotxa i l'Empordà, fins a Figueres. Aquest episodi, poc sabut, de la vida del poeta, li serví de motiu per a la poesia *L'Empordà*,[1] on fa una meravellosa descripció de la plana empordanesa, i que comença: "Ja fa molts anys, els jocs de la infantesa / encara eren mes úniques passions, / jo visití la plana empordanesa, / com la de Vic voltada de turons...". Verdaguer, tothora parc en donar notícies que haurien pogut aclarir tants punts foscos de la seva existència, no féu al·lusió en cap altre text a aquella matinera visita a l'Empordà. Mentre ell visqué, els lectors de la poesia sens dubte cregueren que el minyó havia fet el viatge acompanyat dels pares. La cosa, però, no anà així. Segons sabem per unes declaracions fetes per la germana de Jacint, Francesca, poc després de la mort d'ell, l'excursió empordanesa fou, en realitat, una escapada de casa amb un altre noi company de Seminari, sense que els pares en sabessin res. L'absència de casa durà uns deu dies, de la vigília de Rams al dilluns de Pasqua, i els protagonistes contaren que havien anat a Figueres.[2] Hom ha dramatitzat sobre el motiu de l'escapada,[3] però estem convençuts que l'aventura obeí, més simplement, a un desig vehement d'eixamplar l'horitzó de la contrada nadiua i de conèixer el mar, cosa ben adient amb el temperament fortament imaginatiu i temerari de Cinto a aquella edat. Aquest hauria imitat, en certa manera, l'aventura de Juli Verne qui, a la mateixa edat, s'embarcà, al port de Nantes, en un vaixell que partí vers les Antilles.[4]

L'episodi que he elegit com a tema d'aquest treball esdevingué en un dels darrers sojorns del poeta en terres gironines, en un pintoresc lloc de la comarca selvatana que sens dubte ell havia atalaiat més d'una vegada des dels contraforts del Montseny. Es tracta d'un fet que passà gairebé desapercebut, del qual aporto referències inèdites, ensems que l'accés a fonts poc divulgades m'ha permès de fer-ne la relació detallada.

Ben diferent d'altres desplaçaments que el gloriós autor de *L'Atlàntida* féu, els seus darrers anys, a diverses localitats de Catalunya –recordem les caloroses demostracions amb què fou acollit a Berga, a Lleida, a la Bisbal quan hi anà a presidir els certàmens literaris–, el seu sojorn a Sant Hilari Sacalm, l'estiu de 1899, res no tingué de clamorós i apoteòsic; pot dir-se que pràcticament passà desapercebut pels hilariencs. I no obstant, pocs o cap dels desplaçaments de llavors haugeren de produir-li un goig íntim més intens.

Tan poc transcendí l'estada del poeta-sacerdot a Sant Hilari, que la premsa barcelonina, ni tan sols *La Creu del Montseny*, el setmanari fundat i dirigit per ell, res no en digué; i a Sant Hilari cap full públic no sortia aquells dies. Hagueren de passar prop de cinc lustres abans que mossèn Ignasi Rovira en donés la primera notícia circumstanciada a l'hebdomadari *hilarenc "Lliroia" (16 agost 1923), article Mossèn Cinto a la nostra vila*, signat "R.C."). Ignasi Rovira i Coll, nascut a Sant Hilari, era, l'any 1899, estudiant seminarista i col·laborava a l'esmentada revista amb poesies que tan aviat signava amb el seu nom com amb el pseudònim "Ignasi Sacalm". Bon amic seu fou Antoni Busquets i Punset, altre hilarenc poeta, ex-seminarista i mestre; defensor ardit de mossèn Cinto, el qual conegué a la Gleva, era redactor de "La Creu del Montseny", i l'any següent publicaria el llibre *Flors del Montseny*.

L'objecte de l'anada de Verdaguer a Sant Hilari, es veu que portada en secret per ell, no era altre que reconciliar-se amb el bisbe Morgadas, el qual prenia les aigües medicinals de què la vila té fama merescuda. Mossèn Cinto pogué justificar el viatge amb l'excusa que li venia de pas, fent certament marrada, per anar a Viladrau. En efecte, al cap de dos dies havia de trobar-se, a Viladrau, amb els joves companys de redacció de *La Creu del Montseny*, per tal de pujar al pic de Matagalls a retre homenatge devot a la creu, símbol del periòdic, que el bisbe de Vic hi havia fet aixecar sis anys abans.

Remarquem que quan mossèn Rovira revelà, en l'article esmentat, el motiu del sojorn hilarenc de mossèn Cinto, era l'únic testimoni sobrevivent del fet de la reconciliació del capellà i el bisbe.

Al fons la casa de Villavecchia, on residí per uns dies en Verdaguer

Rovira comença la relació dient que "una de les darreres vesprades del mes d'agost del 1900 –en realitat fou el dia 31 d'agost de l'any anterior–, acudí a l'arribada de la diligència procedent d'Hostalric, en la qual venia mossèn Cinto. La vinguda havia estat anunciada a Rovira en una nota manuscrita –probablement de Busquets i Punset, organitzador de l'excursió a Matagalls– que trobà dins l'exemplar de *La Creu del Montseny* que rebia com a subscriptor. Diu que mossèn Cinto baixà de la diligència "ple de pols i masegat de les sotragades", i féu aquesta observació: "Tot el seu equipatge venia contingut dintre un mocador de vires vermelles lligat pels seus quatre becs, en el qual, pels brussocs que feia, s'hi endevinava una mudada neta de bugada, un breviari que comptaria tants anys com eren els de sacerdoci de l'humil poeta, un devocionari de petites dimensions que li feia companyia, i amb el palp s'hi descobria un plec de papers que potser serien les llicències ministerials. En la seva butxaca, pel que poguí comprendre, ben segur que no hi portava més que la creu dels rosaris, per fer front a tot el que pogués esdevenir".

Aquesta manera sumària i fins indigent d'anar pel món, practicada per mossèn Cinto els darrers anys, formava part de la vida ascètica i de pobresa total que, seguint l'exemple de sant Francesc, havia abraçat; altrament, un sant català més proper, Claret, que Verdaguer conegué a Vic i del qual fou un gran devot adoptant-ne diverses regles i costums, quan encara no era arquebisbe anava també d'un poble a l'altre a fer missions, sempre a peu, portant el mateix pobre equipatge i sense cap diner.

De la relació deduïm que Rovira coneixia ja Verdaguer i que fou l'única persona que anà a rebre'l. Des d'aquell moment, es pot dir que l'amable seminarista no se separà del capellà poeta, el qual acompanyà tot el temps que romangué a Sant Hilari i encara en l'excursió a Matagalls. De la diligència ambdós anaren a la fonda d'Espanya, on Verdaguer "fou objecte de totes les atencions", i allí el deixà Rovira.

L'endemà, "a l'hora que tot just el sol començava a besar amb els seus llavis de foc la crestalluda muntanya de Solterra", el jove estudiant trucava la porta de l'habitació de mossèn Cinto, que "estava ja salmejant"; i al cap d'una estona l'ajudava, a l'església arxiprestal, en la missa que el capellà poeta digué amb el fervor que li era habitual i que Rovira encomia. Quan després ambdós tornaven a la fonda per esmorzar, diu que mossèn Cinto li explicà l'objecte de la seva estada allí, "que no era altre que fer una visita al Dr. Morgadas, resident aleshores a la torre de Sant Miquel, propietat de la cristiana i bondadosa senyora vídua de Villavechia"; els estius el bisbe de Vic prenia les aigües a Sant Hilari.[5]

Rovira continua així: "Serien les vuit del matí quan amb la tartana d'en Torrent ens dirigíem a la senyorial morada. El camí que hi guia gosa de tots els atractius d'un panorama dels més esplèndids. I mossèn Cinto, que no tenia pas d'esforçar-se per destriar els encantaments de la Natura, quedà embadalit davant d'aquella visió que des del pla d'en Serra es columbra". El cronista esmenta els pobles i cims del Montseny i les Guilleries que apareixen al lluny, els quals anomenava a mossèn Cinto. Cal creure, però, que aquest, poca atenció devia posar a l'explicació de l'entusiasta seminarista, ja fos perquè els cims li eren familiars, ja perquè estigués absort en tristos pensaments que la immediata visita al bisbe havia de desvetllar-li. De segur que Rovira interpretà com a embadaliment l'estat real de capficament del capellà poeta.

Com el rebria el doctor Morgadas? Havien succeït coses tan desagradables entre ells! La convicció d'haver estat tractat injustament pel superior i amb severitat inconcebible acompanyaria mossèn Cinto fins a la tomba. El bisbe li infligí la pena màxima de llevar-li el calze. Per què? per haver-lo desobeït negant-se a tornar al santuari de la Gleva, el lloc de "desterro" on romangué dos anys.

La desobediència és de llei quan esdevé justificada, argumentà el capellà en els articles *En defensa pròpia* apareguts en diaris barcelonins. Dos anys i mig privat de dir missa n'hi ha prou per amagar i destruir l'esperit sacerdotal més sencer. Què no féu mossèn Cinto, tothora capellà conscient i exemplar, que es delia per recobrar el calze? A la fi havia acotat el cap i es retractà públicament, com el bisbe exigia, de les ofenses contra ell estampades en els periòdics; però no havia retornat al "desterro" glevatà ni abandonà la família Duran. Satisfer la condició exigida pel doctor Morgadas fou una empresa laboriosa que els pares agustins de Madrid, fent de mitjancers, portaren a terme amb una gran abnegació. Mes després que Morgadas hagué concedit l'"exeat" al súbdit i aquest passà a la diòcesi de Barcelona, on el bisbe Jaume Català li oferí el càrrec de vicari de la parròquia de Betlem, l'enemistat i el recel entre el bisbe de Vic i mossèn Cinto palesament encara subsistien, i cap intent seriós d'acostament no s'havia fet d'una o altra part.

Ara que, d'un any i mig ençà, el capellà poeta tornava a celebrar missa, perdonava la injustícia feta a ell, i amb esperit humil i propòsit amistós anava a agenollar-se als peus del prelat. La iniciativa de la visita fou seva? Cal creure-ho, ja que era ell qui donava el pas. Hagué de pensar que la situació tibant entre ambdós havia durat prou. Altrament, un factor nou venia a agreujar aquella situació anòmala i aconsellava, per a tranquil·litat seva, de posar-hi terme. Era un fet el trasllat del doctor Morgadas a la seu barcelonina, vacant per defunció del bisbe Català –la notícia havia aparegut a *La Creu del Montseny* de 23 abril–, i en prendria possessió el mes d'octubre. Verdaguer tornaria, doncs, a estar subjecte a Mor-

gadas. D'antuvi, aquesta notícia esglaià mossèn Cinto, segons el doctor Turró: "La sola idea de que, al entrar de nuevo bajo su jurisdicción, le haría expiar cuantas humillaciones le ocasionara con su pleito, despertó sus antiguos terrores i perturbaba la serenidad de su juicio. Quien estas líneas escribe tuvo que bregar lo indecible para persuadirle de que nada malo le pasaría; que, antes bien, Morgadas seguiría el camino de los demás de la hueste, procurando atraérselo y distinguirle, como a lo óptimo y más granado de su grey".[6] L'atribolat capellà poeta volgué sortir de dubte i conèixer directament quina era la disposició del bisbe abans que aquest fes l'entrada a la diòcesi barcelonina.

Probablement havia convingut la seva visita amb el secretari de cambra, mossèn Ramon Corbella, com deixa entreveure l'expressió de Rovira: "Arribàrem a les portes de Villavechia, i avisat el Dr. Moragas de la vinguda de mossèn Cinto, el féu passar immediatament".

Com transcorregué l'entrevista? Mossèn Corbella res no en diu en el seu memorial sobre Verdaguer. L'única versió que en tenim, de portes enfora, és la publicada per mossèn Rovira i Coll, que fa així: "L'entrevista durà uns tres quarts d'hora, que jo aprofití per resseguir l'alzinar, encantadora joia que posseeix la torre de Sant Miquel i que amb tanta amor cuiden i respecten els seus propietaris. Torní al jardí que envolta la casa, i al cap de poc vegí que sortien per la porta forana el senyor bisbe, el canonge Corbella i mossèn Cinto, tots tres amb la joia pintada a la cara. Prova palesa de que l'entrevista havia estat coral, i que l'ànima del bisbe de Ripoll i la del cantor del Canigó, deposades totes les diferències que per un temps, si bé massa llarg, els havien tingut distanciats, batien de nou a l'unísson d'amor i de pau. –"Jo el beneesc amb tot el meu cor", foren les darreres paraules que oírem del Dr. Morgadas quan, ja muntats a la tartana, empreníem la devallada cap al poble. Durant el camí, em recalcà diferents vegades l'afectuositat amb què havia estat rebut, i per algunes llàgrimes d'alegria que li viu brollar dels seus ulls, conegui de sobres que el cor no li cabia al pit de content".

Acomplert el propòsit que el portà a Sant Hilari, el goig íntim de Verdaguer no pogué contenir-se i es traduí en una eufòria verbal. Si en anar a la visita el seminarista era qui portava la conversa mentre que mossèn Cinto semblava desinteressat del panorama, a la tornada el capellà volgué veure les fonts i lloà el paisatge, sense cessar d'enraonar. Escoltem altra vegada mossèn Rovira: "Visitàrem aquell mateix matí la Font Vella, i a la tarda, amb en Victorí i en Tiago férem una excursió a la Font Picant, per can Gambada. Sempre tingué la paraula mossèn Cinto, explicant-nos fil per randa la concepció de *L'Atlàntida* i una infinitat dels seus viatges. Durà qui sap el temps que quan passava per la serra de Saleta, em semblava sentir encara la seva veu exclamant: "Quin paradís per cantar-hi un rossinyol". Els dos companys al·ludits que s'afegiren a l'excursió de la tarda, eren altres seminaristes hilarencs, Victorí Codina Oliva i Santiago Ripoll Codina.

La relació de mossèn Rovira no s'estén més sobre l'estada de Verdaguer a Sant Hilari. "Al dia següent, cavalcant mossèn Cinto el burro de can Famadas, empreníem el camí de Viladrau per pujar a Matagalls amb tota la redacció de *La Creu del Montseny*, de quina expedició en donà compte detallat aquell periòdic". I com a corolari, Rovira afegeix: "S'ha escrit bastant, i s'escriurà més encara, sobre el Dr. Morgadas i mossèn Cinto, i com tal vegada hi podria haver alguna ploma que per ignorància presentés els dos personatges com dos enemics irreconciliables fins a la mort, hem cregut convenient donar compte d'aquest fet per esvanir certes suspicàcies i posar els dos sacerdots patricis en el lloc que els pertany. Eren dos cors cristians, i els cors cristians un dia o altre es troben dintre els braços oberts de la creu de Jesucrist".

Val a dir que les relacions entre el capellà i el bisbe es mantingueren en el to afectuós del dia de l'entrevista conciliadora de Sant Hilari, fins a la mort del prelat, esdevinguda el 8 de gener de 1901, quan feia quinze mesos que regia la diòcesi barcelonina. En tot aquest temps, no sols el doctor Morgadas no féu cap pressió perquè el capellà poeta es separés dels fills orfes dels Duran-Martínez, ans bé l'ajudà en els problemes econòmics que aquella càrrega li creava, lliurant-li quantitats de certa importància. A aquella actitud generosa Verdaguer correspongué palesant tothora un reconeixement i una adhesió total al prelat.[7]

Al senyor Miquel Gisbert i Vidal dec la notícia d'un document que es troba a l'arxiu municipal de Sant Hilari, referent també a l'estada de mossèn Cinto a aquesta població. És un plec de quatre pàgines manuscrit, signat per Lluís G. Pons, prevere i datat a Vallcanera el 21 d'agost de 1952. Va encapçalat amb el nom del destinatari i diu així: "Sr. Joan Vila, Secretari de l'Ajuntament de Sant Hilari. Per a justificar que Mn. Cinto Verdaguer estigué a la nostra vila de Sant Hilari i oferint-ho com a petita contribució afectuosa a l'afectuós homenatge que se li dedica, vagin aquests quatre mots d'història". L'homenatge al·ludit degué ésser una de les nombroses commemoracions que tingueren lloc aquell any amb motiu del cinquantenari de la mort del poeta.

Mossèn Pons, capellà hilarienc també, en els seus "quatre mots d'història", és més concís que el seu col·lega Rovira, l'article del qual es veu que no tingué present, dissentint-ne en algun punt; una de les seves fonts d'informació va ésser mossèn Santiago Ripoll, esmentat com a comunicant d'una anècdota.

Segons Pons, Verdaguer anà a visitar el doctor Morgadas acompanyat de "l'Ignasi Rovira, en Busquets i Punset i algun altre". Advertim que Busquets no el podia acompanyar en aquella ocasió, puix sabem que l'endemà es trobà amb mossèn Cinto a Viladrau, havent-hi

Postal del 1904

anat per Balenyà amb el grup de *La Creu del Montseny*. D'altra banda, si considerem el caràcter reservat de la visita al bisbe, és inversemblant que el capellà permetés que l'acompanyessin d'altres persones, ultra Rovira, que més bé li degué fer de guia. El dissentiment es repeteix quan Pons diu que Verdaguer "amb el seu esbart d'amics anaren a la Font Vella, mentre que, segons Rovira, hi haurien anat ells dos sols en sortir de la visita al bisbe.

Lluís Pons continua: "Allà a la font Vella li demanaren al poeta una improvisació poètica, i com a reflex de la seva situació d'esperit després de la visita al Sr. Bisbe Dr. Morgadas, improvisà *incontinenti* aqueixes dues estrofes en contemplar la bellesa de la seva aigua:

> Tenia set d'aigua pura
> el meu cor enfebrosit,
> i enyorava la dolçura
> de la deu de l'infinit.
>
> Com el raig d'eixa Font Vella,
> aboqueu vostra canella
> en mon cor que s'esbadella,
> i em veureu, Jesús, guarit".

Pons reporta també l'expressió del poeta: "Quin paradís per cantar-hi un rossinyol!", i la localitza "al visitar la Font Picant i el seu Gran Hotel Martín, en passar al volt del castell del marquès de Monsolís, endut i corprès de la magnificència que l'enrotllava". I diu que el poeta, "excel·lent botànic, aponcellà un ram de flors que pul·lulaven vora el camí".

Heus ací, encara, un passatge anecdòtic narrat per Pons: "Després, mossèn Cinto anà amb els seus amics admiradors, ell muntat en una somera de can "Famadas" dalt d'un sillló, que no sé si encara el guarden, i els demés a peu, cap a Viladrau i a Sant Segimon, on passaren la vetlla homenatjant-lo íntimament; després de sopar, donades "les gràcies" recità quelcom, primícies de lo que projectava recitar a dalt la creu de Matagalls. Recordo amb encís lo que deia d'ell Mn. Santiago: mossèn Cinto, peu dret sota la creu, recitava les estrofes de *La creu del Montseny*, i les alades l'enrotllaven molestant-lo a la cara i al clatell, i ell, amb el mocador de butxaca les esquivava suaument, i suaument els hi deia i els hi repetia: –Aneu, totxes!".[8]

Com a complement de l'estada de Jacint Verdaguer a Sant Hilari, vegem ara la seva excursió a Matagalls en companyia dels estudiants hilariencs i dels redactors de *La Creu del Montseny*, segons la crònica que en publicà aquest setmanari el 10 de setembre. Els redactors i algun subscriptor que se'ls afegí –tots plegats una dotzena–, els quals pujaren la muntanya per Balenyà, feia una estona que havien dinat a l'hostal de "l'Americano", a Viladrau, quan hi arribà el grup de Sant Hilari, compost de "l'ànima de la creuada", o sia, mossèn Cinto, "el distingit poeta Ignasi Rovira i Coll i els bons amics Jaume Ripoll i Victorí Codina". Tots plegats pujaren al santuari de Sant Segimon, on, havent resat el rosari i sopat, s'hi féu una vetllada literària. L'anònim cronista conta que "s'alçà en Busquets i Punset explicant l'objecte de la creuada, i digué frases encoratjadores que ens haurien animat a tots, a no haver pujat tots amb la fe i entusiasme que calia". Busquets "demanà a mossèn Cinto que ens digués quelcom, i aquest, després d'excursar-se amb la modèstia que el caracteritza, donà lectura d'una capdal poesia, *Dalt de l'ermita*,[9] que fou rebuda amb davassalls d'entusiasme". El cronista esmenta les intervencions dels altres poetes, i referent a Rovira, diu: "En Nasi Rovira, nuat el cor per l'emoció, nos féu present que ja de petit portava afecte al signe de la redempció que la Catalunya ensenya en son cor des de la serralada del Montseny".

El bisbe Morgades, de primer a Vic i més endavant a la seu de Barcelona, fou un personatge central de la tragèdia verdagueriana. (Foto Arxiu Mas)

L'endemà, diumenge, sota la creu de fusta feta aixecar pel bisbe Morgades al cim de Matagalls, mossèn Cinto llegí una nova poesia, *Des del Montseny*, i a continuació tots plegats entonaren els cants d'habitud, *La Creu* i *La barretina*, ambdós amb lletra de Verdaguer, i finalment *Els segadors*, en la recent versió musical de Fèlix Millet que començava a popularitzar-se, moment solemne que mossèn Montanyà, custodi del santuari de Sant Segimon, aprofità per disparar una trabucada "que retrunyí per tots els contorns". A Viladrau, havent dinat, els expedicionaris se separaren: els tres seminaristes se'n tornaren a Sant Hilari, i mossèn Cinto i la major part de la colla s'adreçaren a Sant Julià de Vilatorta; pernoctaren a Vic –el capellà poeta s'hostatjà a casa de mossèn Ramon Godayol, que participà a l'excursió– i l'endemà, dilluns, retornaven a Barcelona.

En el mateix número, *La Creu del Montseny* publicava les composicions llegides per llurs autors a Sant Segimon; dels participants hilarencs, inseria les poesies *Lo gorg Negre* de Busquets i Punset, *Dalt del Montseny* d'Ignasi Rovira, *Montseny amunt* signada "Ignasi de Sacalm", i dues proses breus, sense títol, de Jaume Ripoll i Victorí Codina. Una fotografia del grup d'excursionistes feta per un aficionat a Sant Segimon –publicada al mateix setmanari el 15 d'octubre– hauria estat un document del major interès si hagués sortit bé; malauradament resultà deficientíssima, sense que sigui possible distingir les fesomies. En una nota, *Lo nostre grabat*, Jordi d'Osor reconeix la imperfecció del clixé, pres amb escassa llum, i diu els noms dels que formen el grup; en esmentar el seminarista Ripoll i Codina, el qualifica de "bromista de primera".

Ja abans advertíem que la crònica de "La Creu del Montseny" no al·ludeix el sojorn de mossèn Cinto a Sant Hilari. Pregà el capellà poeta a Ignasi Rovira que no parlés a ningú de la visita al bisbe? Tan secret restà aquest episodi que ni el mateix Valeri Serra i Boldú, persona de tota confiança de Verdaguer, del qual escriuria la primera biografia documentada, i que havia participat a l'excursió a Matagalls, cap notícia no en tenia quan publicà el llibre *Mossèn Jacinto Verdaguer. Records dels set anys darrers de sa vida* (Bellpuig, 1915), on

En Domènech Fita va fer aquesta escultura on hi ha el text de la poesia de la Font Vella

conta l'excursió. Més endavant, en la *Biografia de Mossèn Cinto Verdaguer*, apareguda el 1924, recull literalment la versió d'Ignasi Rovira publicada l'any abans al setmanari "Lliroia"; en la relació que fa de l'excursió al Montseny (pàg. 185), introdueix l'episodi hilarienc així: "En Verdaguer va dinar amb nosaltres [notem que, segons "La Creu del Montseny", havien ja dinat quan el poeta arribà a Vilarau], però havia fet un altre camí. D'on venia? Ho he sabut més tard; després d'algun temps d'estar-ne allunyat, venia de fer una visita al Dr. Morgadas que passava uns dies a Sant Hilari a la torre de Sant Miquel, propietat de la senyora Villavechia. Mossèn Ignasi Rovira i Coll, que l'hi va acompanyar, diu que l'entrevista durà tres quarts d'hora", i reprodueix tot el passatge que reflecteix el resultat satisfactori de l'entrevista episcopal.

Serra transcriu també, abans que ho fes, doncs, mossèn Pons, les dues quartetes que mossèn Cinto improvisà a la Font Vella, tot dient "segons conta un fullet de propaganda de les aigües medicinals d'aquella vila". I reporta, encara, una expressió del capellà poeta d'aquells dies: "Allà a Sant Hilari, que com a tot arreu tenia amics, devots i admiradors, algú es va plànyer de les penes que havia passat. –Alabat sia Déu–, va respondre somrient. –Si hagués acceptat la canongia que m'oferien, no em trobaria com em trobo".

Al cap de dos anys –el 18 agost 1901–, Verdaguer féu una altra excursió al pic de Matagalls, aquesta vegada organitzada pels redactors de la revista *Joventut* en homenatge al poeta per la publicació del seu nou llibre *Aires del Montseny*. L'anada varen fer-la per Sant Celoni, i mossèn Cinto hi participà de tornada de La Bisbal, on tres dies abans havia presidit el certamen literari.[10]

Quatre mesos després, una vegada més travessà la província de Girona amb ferrocarril, en viatge d'anada i tornada a França per assistir al sepeli del seu gran amic Justí Pepratx, de Perpinyà. Aquesta vegada els aires freds del Canigó foren fatals per al poeta; del Rosselló torna mig malalt, i a mitjan mes de març es manifestaren clarament els símptomes de la congestió pulmonar, darrera etapa d'un procés turberculós que el portaria, el dia 10 de juny, a la tomba.

Joan Torrent i Fàbrega

1. Dedicada a Josep Pella i Forgas; inclosa en el volum *Pàtria*.

2. Heus ací les paraules de Francisca: "Quan en Cinto tenia quinze anys, estudiava gramàtica al Seminari de Vich, anant i venint cada dia d'aquella ciutat a Folgueroles, y un any, el dia abans del mercat del Ram, que és quan se comencen les vacacions de Pasqua, al vespre no va tornar a casa, y els nostres pares estaven molt disgustats, y jo recordo que també plorava molt y deya a les amigues que haviem perdut a n'en Cinto; l'endemà el pare, molt amohinat, se'n va anar a Vich pera veure si podia averiguar son parader, però no va poder saber altra cosa sinó que a casa d'un forner també havien perdut un noy. El dilluns o dimarts de Pasqua en Cinto va tornar a casa, dient que havia anat a Figueres, y el varen renyar molt" (Joan Güell, pvre., *Vida íntima de mossèn Jacinto Verdaguer*, pàg. 16). Respecte a l'edat de Cinto, aleshores, l'expressió de Francisca "tenia 15 anys" es contradiu amb l'afirmació que fa a continuació "estudiava gramàtica al Seminari"; en efecte, a 15 anys Cinto, que començà els estudis als 10 anys, havia deixat enrera la gramàtica, assignatura bàsica que s'estudiava d'entrada i constava de tres cursos, seguits de dos anys de Retòrica i Poètica. Aquesta raó i els versos que hem reproduït, i encara el següent, de la poesia *L'Empordà* que insisteixen en precisar la condició infantil del protagonista, fan creure que Cinto no tindria més de tretze anys quan s'escapà de casa per anar a Figueres.

3. Josep Miracle (*Verdaguer amb la lira i el calze*, 99) opina que l'escapada infantil fou "una avortada temptativa de passar la frontera, de fugir a França", en el fons un acte de rebel·lió contra l'ambient hostil de les aules del Seminari, a causa de la poca disposició de Cinto per als estudis.

4. Valeri Serra i Boldú apunta la possibilitat d'un origen empordanès dels ascendents del poeta: "Hem sentit dir que la família Verdaguer naix d'una població de la marina empordanesa (*Biografia de mossèn Jacinto Verdaguer*, 75). D'ésser així, ¿en un lloc de l'Empordà hi hauria per aquell temps algun parent més o menys pròxim que el petit Cinto potser volgué conèixer? Ningú no ha aportat, que jo sàpiga, proves d'aquest pretès origen patern del poeta. Segons Miquel S. Salarich i Torrents (*Narcís Verdaguer i Callís*, revista *Ausa* any 1963), la branca directa del pare de Jacint, la del mas Torrents, de Tabèrnoles, estigué vinculada per espai de vàries centúries amb aquell mas, del qual els Verdaguer foren propietaris.

5. El costum de Morgadas de prendre les aigües medicinals es veu que venia de lluny. Josep Roig i Pladevall, en l'article titulat *Lo doctor Morgadas. Recort*, publicat a *La Creu del Montseny* d'1 d'octubre de 1899, conta que fou propietari de "la millor fonda de Ripoll" i que Morgadas, aleshores canonge de Barcelona, hi posava quan anava als banys de la vall de Ribes; diu que sempre anaven plegats ell i el seu gran amic Josep Maria Serra amb la muller, Dorotea de Chopitea. Més endavant Roig obrí fonda a Sant Hilari, en la qual Morgadas i els Serra-Chopitea, havent canviat d'aigües, s'hostatjaven, fins que Roig retornà a Ripoll. Josep Maria Serra morí l'any 1882; la Chopitea ho féu el 1891, després d'una intensa dedicació a la caritat, havent-li estat obert procés de beatificació. Mossèn Cinto, l'octubre de 1881, féu un sojorn de vuit dies als banys de la Corba (Ribes) per prendre també les aigües (veg. *Epistolari de Jacint Verdaguer*, III, 151).

6. *Verdaguer vindicado*, 93.

7. Per aquell temps, Morgadas passà a mossèn Cinto, amb caràcter fix, cent pessetes mensuals, i el secretari de cambra tenia instruccions de donar-li, en absència seva, altres cent pessetes en cas de necessitat urgent. Hi ha referències d'altres auxilis episcopals d'aquells dies, concretament dos, de 1.200 i 1.500 pessetes.

8. Verdaguer s'inspirà en les formigues alades que l'importunaren, per a la poesia *Les alades de la creu del Montseny*, dedicada "A mos amichs de *La Creu del Montseny*, avui redactors de *Lo Pensament Català*, que inclogué en el volum *Ayres del Montseny*.

9. Aquesta poesia, referent al santuari de la Verge del Mont, fou escrita durant el llarg sojorn que el poeta hi féu l'estiu del 1884; publicada a *La Veu de Catalunya*, 18 gener 1890.

10. En el discurs llegit per Verdaguer (aplegat en el volum pòstum *Discursos, articles, pròlechs* amb el títol *L'Empordà*), diu d'entrada: "Fill de les terres alteroses de part del Montseny, d'on baixen les aigües del Ter a eixa plana empordanesa, la he tornada a veure, gràcies a Déu i a vostra afectuosa invitació. Com l'anyorava després de disset o divuit anys que no l'havia vista sinó des del tren, a volt d'aucell, anant i venint del Rosselló!"

NOTA. Article publicat a "Annals de l'Institut d'Estudis Gironins". Miscel·lània Històrica de Girona. Volum XXV. 1981.

Fa uns mesos, el grup musical local "Santa Penjada" va enregistrar el seu primer cassette. La gravació es va fer en directe el 29 d'abril del 1995 al Teatre Tívoli de Sant Hilari. Com que això no és un fet que passi gaire sovint, volem que en aquesta pàgina en quedi constància. Sort!

I MUST BE FUCKING !!!
(part 1)
You don't know
can't stop me now
i fell the call of love
you can not stop my heart
My mind it's crazy
and i feel my soul
born again...
Love... it's love...

UNA MÀ AMIGA
Molts cops ho penso
ho voldria fer també
canviar les coses
de les quals no entenc el
¿perquè?
Però no es tracta
d'una lluita independent
si fem pinya potser ho
aconseguirem
Un ajut, una mà amiga
el tercer món agonitza.
Amb un petit esforç
podriem aconseguir
estris, aliments per aquella bona
gent.
Potser algun dia sentirem de nou
el riure d'aquells nens
ara a les portes de la mort
(tornada)

QUI RIU DARRER
Qui riu darrer, riu millor,
Va ser el pitjor de l'escola
va ser la vergonya del carrer,
però era un mestre enganyant
un rei enmig de falsetats.
Tu també cauràs al forat
amb tu tot són desil.lusions
escolta això que et dic:
qui riu darrer riu millor...
Amb els anys es va fer gran
i en política es va introduir,
tot eren mentides arrogants
i un escàndol el va retirar.
(tornada)
Eix central de la corrupció
va pagar l'egoisme amb anys de
presó
ara ja no els ben res.
L'avarícia trenca el sac.

RES NO DURA ETERNAMENT
El vell campanar de l'església
local.
L'han aterrat al cap de molts
anys
Això demostra que encara que
estava ben fet
res no dura eternament.
Res no dura eternament
Aquell bar on agafavem els
"gats".
Ara es un gran magatzem de
paper.
(pre-cors)
(cors)
La nena maca sempre es mira
al mirall.
No s'adona que s'arreveeix com
un fregall.
(pre-cors)
(tornada)

WONDERFUL LAND
There's not my heart
singuin'free'n'wild
all it's so hard
i can't understand about it.
Nobody's perfect, i know it
nobody's perfect, but...
The rich is rich
the poor is poor
and nobody can't be same.
Cant be same
in the wonderful land
oh, oh, oh, yeah!
In my dreams the wold i perfect
there's no rich or poor.
It's just an illusion, i know it
it's just an illusion, i know it

AIXÍ DE SENZILL
Ja ho saps, soc jo mateix
res perfecte, ja és conèix
ja ho saps, no puc canviar
és el meu caràcter irregular
Però no em demanis
que sigui el teu home de fàbula,
l'heroi dels teus somnis,
doncs m'agrada ser així de senzill,
Dons m'agrada ser així de senzill,
Ja ho saps, res d'especial
gran com sóc, petit fingint
vols una bona raó per omplir-te
però jo no vull canviar.
(pre-cors)
(tornada)
Jo em faré d'aquesta merda
fingint ser el que no sóc
enganyant-te i enganyant-me
enganyant-te i enganyant-me també.

UN RIURE
Un riure podria ser una gran ajuda
l'alternativa amb més futur
per viure a gust la vida.
Un riure que aterri els problemes
que curi totes les penes
dins els nostres cors.
un riure deixar de banda
l'arrogància
trencar per fi la rutina
de cares bordes i ensopides.
Un riure...

EL CAMÍ
Moltes coses ja no recordo
de quan era petit
amb el temps les he anat deixant
El camí...
D'aquelles coses que feia abans
les recordo amb nostàlgia
coses bones i dolentes
i d'altres que s'han anat quedant
en el camí.
Coses que només pots fer quan ets
petit,
quan la innocència ens envolta com
abric,
coses que ara de grans no podem
fer per que amb el temps les hem
anat deixant en el camí.

I MUST BE FUCKING !!!
(part 2)
You don't know, can't stop me now
i fell de call of love
you can not stop my heart
My mind it's crazy
and i feel my soul
born again...
Love it's love...
(tornada)
I must be fucking !!!

Lletres: Les lletres són les paranoias mentals d'en Pere Toquillo.
Música: Santa Penjada

ESCORXADOR XXX HARD - CORT

Agraïments:

Pep Moragas, Pere Canaleta, Fernando, Quim, Ana & Olga, Pep Molist, Oscar Fernández, Pep Rotllant, Carme Codina, Esteve i Pau, Josep Castany & Iuli, Maria Esquis, Ramon & Montse (Bar Granja), família Vilardell, Marino & Maria (Eudald?), Xarxa, Xavier Pla, Jou, Comandante, Pere Vigatà, La colla del Llarg, Marc Faus, Pitu Villacrosa, Plani, Jota (por los platos), 6-Ket, La trup de l'escorxador, J. Abadal, germans Arboleas (Mijikis), Jordi & Xavi (Barna), Maria Molas, Arxas, "Cucut", ia ia d'en Pere, L'ajuntament de Sant Hilari, Font Picant, Carrer de l'Hospital, Johil, Trema.

FOTOS QUE FAN HISTÒRIA

Festa de la Pubilla fa 25 anys

Una colla d'alumnes d'excursió a Sau, fa més de trenta-dos anys

El bateig d'en Quim Serrano. 1955.

La primera foto del grup "Els Nois Alegres", de l'any 1946.
Aviat en farà 50.

GEGANTS, GEGANTERS, HILARIENCS

Ja fa quatre anys que varen proposar-me la idea de portar els gegants, els nostres Bernat i Blanca, aquells gegants que tan sols veia per Sant Joan i per la Festa Major, com molta gent, i de ben segur que ho donaven més importància i hi mostraven més interès els meus fills que no pas jo. La proposta em sembla bé, però no em podia imaginar, ni de bon tros, el que em suposaria, ni en quin món em posaria. Les primeres vegades que sortírem amb ells, els gegants, érem tres a portar-los, en Joan Dot, en Ton Roure i jo mateix, i a partir d'aquí es va començar a formar una petita colla. Havia de ser el primer pas per arribar a ser el que ara és la Colla Gegantera i Grallers de Sant Hilari.

Potser, i no crec que m'equivoqui, aquest nom és més conegut fora de la nostra vila, que no pas aquí, a casa nostra, i no crec pas que sigui per manca d'interès o per què el tema dels gegants sigui només cosa de mainada, com se sol dir; és perquè solem sortir unes 10 vegades amb els gegants a altres pobles, i en canvi a Sant Hilari ho fem un parell o tres de vegades l'any.

La colla, durant tot l'any, va realitzant una feina que per a tots els components, no ens sembla gens feixuga i la fem de manera totalment desinteressada, ja que no ens mou cap afany de lucre.

Us podria parlar de la nostra feina que no es veu, aquella que suposa tenir al dia els gegants, o sigui, la seva conservació i millora: netejar-los, mirar detalls, com les mans, mantenir adecentats els caparruts, pintar-los –se'ls va canviar el vestit fa tres anys– i moltes coses més. Aquest potser seria el treball brut, el no vistós i amb això no vull pas dir que abans no es fes, ans al contrari, el que passa és que ara som més colla i es poden atendre més detalls.

L'altra part de la feina, és la d'anar a les trobades de gegants, que darrerament sol ser en centres i pobles ben allunyats, i d'aquest manera coneixem altres gegants, noves colles i també una mica bells racons de Catalunya.

Aquestes trobades es concerten a principi de temporada, i juntament amb la que fem a Sant Hilari per Sant Joan, que cada vegada té més èxit de participació, formen el nostre periple geganter.

En aquesta darrera Festa Major petita de Sant Joan, hem celebrat el 65è aniversari dels nostres gegants, donació del senyor Gasch, i es va fer festa gran, perquè consideràrem que teníem motiu.

També haig de dir que últimament hem augmentat la colla, amb els components de la nova gralla, que precisament són els més petits i en són gairebé el 50%. És un grup de nen i nenes que, amb els seus instruments, les gralles, posen música a les trobades; són l'acompanyament musical dels gegants,amb les seves tonades, la parella de gegants es mostra més acompanyada, tant en les cercaviles, com en el mateix ball dels gegants. Era una cosa que necessitàvem i ara podem dir que tenim una colla completa.

Els gegants de Sant Hilari i els corresponents de la gralla.

Voldria des d'aquí, en nom propi i dels altres components de la colla, primer donar les gràcies als portadors que durant llargues temporades ens precediren, i també a tots aquells que ens recolzen, ens ajuden i ens animen a seguir endavant en aquesta nostra tasca de mantenir la cultura, l'animació i la tradició del nostre poble i de la nostra terra.

Només resta dir que el món del gegants és obert a tothom, que tothom en pot formar part i que acceptem qualsevol iniciativa i suggeriment; hi ha moltes coses a fer, però amb el temps, tot vindrà.

Visca la falera gegantera!

Bona Festa Major!

Toni Gálvez
Cap de Colla

PASTORAL PARROQUIAL I ELS GRUPS MUSICALS DE LA VILA

El cèlebre guitarrista espanyol, Narciso Yepes, preguntat si a Déu li agradava la música, va respondre, amb la senzillesa que el caracteritza: "Li encanta!".

És veritat, a Déu, creador de l'univers, de la vida, de la bellesa..., li encanta la música, puix que en si mateixa és art, joia i genera sensibilitat en les persones. Certament, la parròquia acull amb simpatia els grups musicals de la vila, perquè l'art de la música agermana, crea llaços d'amistat i de comunió fraterna, humanitza, ens fa més sensibles i, doncs, més capaços d'estimar Déu i els homes.

Els Nois Alegres, actualment coral mixta, estan a les portes de celebrar els 50 anys de vida coral (1945-1996). Déu vulgui que hi puguin arribar i celebrar-ho amb joia. No és estrany que hagin arrelat fortament a Sant Hilari, ja que sempre s'han prestat a col·laborar desinteressadament en esdeveniments públics i privats, cívics o religiosos.

La parròquia compta amb ells per cantar la "Missa Pontificalis" de Perossi a la Missa del Gall i l'Ofici de Festa Major, per solemnitzar la festa de l'Homenatge a la Vellesa i la Diada familiar de Noces d'Or i d'Argent, i també per animar el comiat dels misteris del Via Crucis Vivent i altres actes religioso-culturals.

La coral Els Petits Cantaires en diverses ocasions han acolorit l'ambient del poble en passar cantant pels carrers el dia de Pasqua, actuant a l'aplec parroquial, etc. I han solemnitzat les misses de les festes com Pasqua, Nadal, i sempre que ha convigut. A l'any 1977-78 va néixer al redòs de la parròquia, i sempre ha fet bon ús dels locals parroquials pels seus assaigs i actuacions. El cant i la música de les celebracions parroquials ha estat dirigit per nois i noies d'aquesta coral. Només Déu ho sap, però molt probablement hi ha famílies, jovent... als quals la coral Petits Cantaries els ha ajudat a conèixer i estimar la vida parroquial.

Amics de la Música. També era pels anys 1976-77 quan es van endegar els estatuts d'aquesta associació, i possiblement en alguna de les sales parroquials. En el programa de la Festa Major de l'any 1990 podem llegir-hi, de la ploma d'en Francesc Danés: "Som, doncs, encara aquí amb la dignitat de sempre i conscients, sobretot, que la nostra activitat és una mica com la punta de llança de tota una altra activitat musical al nostre poble...". Entre els objectius d'aconseguir que el fet musical sigui quelcom normal i generalitzat en la cultura dels vilatans podem subratllar la ininterrompuda organització dels XVIII festivals Internacionals de Música a la nostra vila. I com a signe d'acolliment pastoral d'aquest fet, podem afirmar que tots els concerts han tingut lloc a l'església parroquial.

Així mateix en aquest esplèndit i reeixit camp de la música i la presència pastoral de la parròquia, ens cal mencionar la iniciativa sorgida entre els joves de Sant Hilari dirigits per l'Antoni Miralpeix de formar un conjunt vocal i instrumental que durant el pas del temps s'ha donat a conèixer sota diferents noms: "Júniors Musicals", "Coral Jove de Sant Hilari", "Grup Iris", "Coral Jove d'Arbúcies i Sant Hilari", "Coral Amethysta"...,

Els Nois Alegres al concert d'estiu.

Caramelles 94, Petits Cantaires

tots ells, últimament, nutrits de l'Escola de Música de Sant Hilari i d'Arbúcies. El cert és que han assolit un alt nivell d'interpretació i de prestigi en les diferents actuacions culturals i religioses de casa i de fora.

El cant és un element de primer ordre en les celebracions litúrgiques: qui canta, participa, agermana la seva veu amb la dels altres, viu –i construeix– la comunitat de lloança. Qui canta expressa la seva fe i la seva esperança. I aquí podríem aduir la dita agustiniana: "que bene cantat bis cantat" (el qui canta bé, resa dues vegades).

No voldria, doncs, acabar aquestes ratlles de testimonial agraïment a les diferents corals de la vila que al llarg dels anys s'han brindat a solemnitzar les celebracions festives de la parròquia sense una cordial i pastoral felicitació. Que el vostre servei, aimants de la música, i l'agraïment de la resta de parroquians sigui esplendorós ferment de vida cristiana. Moltes gràcies!...

Joan Tuneu i Mir
Rector

CANÇÓ TRISTA D'AHIR I D'AVUI

Aquesta poesia, que darrerament he musicat, vol ser una reflexió a un problema que afecta moltes famílies, l'alcoholisme. He viscut experiències pròximes que m'han portat desagradables records i d'aquí encoratjo les persones que s'hi troben i en paguen les conseqüències, perquè l'afrontin amb serenor, voluntat i, sobretot, amor.

Va veure la nena
el llop una nit,
el llop tenia plena
la panxa de vi;
ai mare, mareta,
quina por que tinc!
No ploris nineta,
torna't a adormir.
Crida el caçador,
que el mati, que sí!
Si pogués, nineta,
ja el faria venir...
No hi ha caçador
ni per a tu ni per a mi,
no n'hi ha, vida meva!
Torna't a adormir.
Anem-nos-en, mare,
lluny d'ell, lluny d'aquí,
on no hi hagi bèsties,
mareta, fugim...!
Ai nina nineta!
no podem sortir,
que el bosc de la vida
és llarg, sense fi...
però escolta nena,
escolta el que et dic,
al bosc de la vida
no tot és així.
També hi ha floretes
com ara... els teus dits,
i ocells que refilen,
que jo els he sentit;
l'amor és arreu
malgrat que és petit
i sovint s'amaga
com un ratolí.
La mare amb tendresa
li mossega un dit,
ella fa un somriure
enmig d'un sospir.
Au, vinga, reineta
amaga't al llit
i dorm vida meva
que el llop s'ha adormit.
Vora la finestra
és fosca la nit,
fosca com la pena
que li estreny el pit.
La bèstia insaciable,
és el seu marit
un home insensible,
borratxo i ... en fi!!
Llàgrimes de ràbia
tornen a sortir
mullant silencioses
sa galta infeliç,
i una altra esperança
tornarà a lluir
com sol de tempesta
sobre el camp humit.

M. Ruiz

A LA POETESSA ROSA HUGUET EN EL SEU RETORN A SANT HILARI

Ja has retornat a llar d'estiu
açí sempre Rosa trobaràs caliu.
De la sotragada del noranta-tres,
i de la caiguda, i d'aquell desvari,
ara amiga Rosa, ja no en queda res,
ja estàs altra volta, en el teu Sant Hilari.

Aquest Sant Hilari, tan teu i tan meu,
per dir-ho millor, direm tan, tan nostre
aquest Sant Hilari, que és talment el sostre,
des d'El Nen Jesús de Praga, fins al cel de Déu.

Tu que has fet un cant a la nostra Miranda
i has lloat els arbres, i aquest cel tan blau
bé et mereixes ara una bona tanda
de repòs de dins, i repòs de pau.

Aquella vida, tan dolça i tan mansa
i aquell cant a l'avi, tan ben construït,
segur que és el tríptic, que et fa recordança
d'aquell Sant Hilari, del teu bon marit.

No voldria fer-te recordar més coses
entristint ton rostre d'un passat llunyà
i viu d'alegries, d'hortènsies i roses,
d'aquest Sant Hilari, tan bell i tan sà.

Joan Lluís Granados

UNA PROPOSTA DE L'ASSOCIACIÓ DE PARES

L'Associació de Pares no abasta exclusivament la perspectiva del Col·legi Sant Josep, sinó que és una entitat d'àmbit local i té ganes de materialitzar-ho a través d'unes actuacions concretes.

Ens trobem que a Sant Hilari s'incrementarà l'edat d'escolarització dels nostres alumnes, romandran més temps al poble i es farà necessària una més àmplia previsió i implicació dels pares en tots els aspectes que, de manera global, afecten la joventut. L'Associació de Pares de Sant Hilari pot ser una eina important per a portar a terme aquesta tasca.

Es poden desenvolupar diferents activitats:

– Participar en la creació d'espais i activitats adequats als joves que, entre altres coses, consolidin la seva formació com a persones.

– Manifestar solidaritat amb famílies que visquin conflictes i problemes derivats de les relacions amb els seus fills i cercar solucions col·lectives allà on les propostes individuals siguin complexes i difícils.

– Possibilitar ajuda econòmica a famílies que ho necessitin per atendre els estudis dels seus fills; creació de beques.

– Col·laborar en l'orientació professional dels joves, per ajudar-los a obtenir llocs de treball.

– Participar en qualsevol assumpte que tingui a veure amb la relació pares-fills.

Com es pot veure, això és una declaració de principis i ara caldria que les persones que estiguessin interessades en aquesta problemàtica, es posessin en contacte amb qualsevol membre de la junta de l'Associació de Pares, per tal de donar forma a aquestes intencions i procurar que siguin una realitat.

Són moltes les inquietuds dels nostres joves que no tenen respostes apropiades i seria hora que entre tots plegats procuréssim estendre vies de diàleg, col·laboració i ajuda.

Aquesta és una oferta que fem a tothom, ja que no és necessari que es tingui una relació amb el Col·legi Sant Josep, perquè l'Associació és oberta a tot el poble.

Junta de l'Associació de Pares de Sant Hilari

CASAL MUNICIPAL DELS AVIS "CAN BLAT"

Enguany tenim una nova que volem comunicar als nostres socis i és que el passat dia 16 de març d'aquest any 1995, va passar plàcidament a la vida eterna la Sra. Josefina Ros i Campañà, de 93 anys, mare del nostre amic En Frederic Bayer. La família Bayer Ros va ser la que, com tots sabeu, va cedir la seva casa pairal de "Can Blat", del carrer Montsolís, per aixoplugar els avis de Sant Hilari, per a què tinguessin un lloc de reunió i esbarjo les persones d'edat. La donació es va fer amb caire municipal i per això es va fer la Fundació Pública Municipal i l'edifici es designà com a Casal dels Avis Can Blat. L'aprovació es va fer al ple de l'Ajuntament del dia 24 d'abril de 1980. El Patronat del Casal, creu que el poble de Sant Hilari pot restar profundament agraït a la família Bayer per tan desinteressada cessió.

En un altre ordre de coses, el dia 29 de juliol es va inaugurar una exposició sobre treballs fets sobre roba per les àvies del Casal. Hi assistiren, l'alcalde Xavier Rossell, el Sr. Josep Carreras, la presidenta del Patronat Sra. Isabel Masó, vocals del Patronat, la professora Sra. Montserrat Rusiñol, alumnes i públic en general. Després d'un breu pica-pica varen recórrer les sales de l'exposició i es feren grans elogis dels molts i bonics treballs exposats. És una activitat digna del Casal i que compta amb el suport de "Fundació la Caixa".

Exposició de tapissos al Casal.

Us desitgem una feliç Festa Major i que per a molts anys pugueu continuar totes les activitats que es van portant a terme: excursions, dinars, balls, jocs, etc. i que sigui un lloc d'agermanament i d'ajuda mútua entre els socis.

El Patronat del Casal dels Avis "Can Blat"

DE CARA A LES NOCES D'OR

Enguany, la nostra intenció era diferent del títol que encapçala aquest escrit. Voliem comentar quelcom de la gestió administrativa nacional que tots estem patint, tant en l'aspecte social, com en general de la vida actual al nostre país. Preferim que altres ho facin, que ho faran millor o pitjor, que cadascú es quedi amb la seva opinió.

Per tant, ens centrarem en el fet que, si Déu ho vol, l'any vinent farà *cinquanta* (50) *anys*, que Els Nois Alegres, vàrem començar a caminar com a grup coral. La sorpresa que va suposar la iniciativa, semblava que no havia de tenir ni gaire ressò ni gaire durada a Sant Hilari. Les opinions i les mirades sobre muscle, de despit, eren palpables i, sobretot inamistoses. Se'ns veia com una protesta a la voluntat d'alguns elements, que es pensaven que tenien la paella pel mànec en el món coral i maldaven, directament o indirecte, en la pretensió que no teníem lloc per fer el que vàrem començar; que no els plaïa.

Ben aviat es va veure que dintre el poble llis i senzill de Sant Hilari, se'ns rebia com a renovadors de les imposicions corals artístiques que hi havia hagut fins llavors. Tot va ser presentar-nos amb els barrets, llacets, clavells i bastons, com palpar que quelcom hi havia al darrera. I al darrera no hi havia res més que unes ganes enormes de demostrar que, encara que joves i força eixelebrats, teníem més ganes de cantar i tirar endavant del que s'estava ja marcint, i caducava, i quequejava.

I així va ser. Així naixia la coral. Reconeixem que no sempre hem estat un model en la marxa del grup coral, però sí que sempre hi hem posat la nostra millor intenció, ganes i interès. ¿Com s'explica, si no, el fet de poder arribar a celebrar mig segle d'existència, amb alçades i baixades, amb contrarietats i gaubances, amb discussions i aprovacions i altres vicissituds, si no hi hagués hagut una ferma voluntat de tirar endavant?

I fins al dia d'avui hem arribat, amb les ganes del primer dia i, per cert, amb pocs elements fundacionals, però sempre amb ganes de portar i deixar alt el nostre pendó i el nostre bon tarannà. Sabem que no som res de l'altre món, cantant; però que hi posem sempre tot allò que tenim de persones, d'hilariencs i de catalans.

De fet, aquí a Sant Hilari som sols, encara que hi hagi, amb tot el respecte per a ells, qui s'ha ajuntat amb elements de població veïna; han estat molt lliures en fer-ho i ens congratulem que hi siguin. Però, allò que es diu "hilariencs, tan sols hilariencs", només en som nosaltres, i amb el benentès que des de l'últim cantaire, si és que algú és l'últim, fins al director inclòs, no n'hi ha cap que sàpiga tocar cap instrument musical. En fi, arribats aquí, potser divagaríem massa i és millor deixar-ho com està.

Hilariencs, simpatitzants forasters de la coral "Els Nois Alegres", des d'aquí us convoquem ja per l'any vinent, perquè ens recolzeu, ens ajudeu i participeu en el que ha de ser una gran festa. Us demanem, sobretot, que aporteu idees per veure com ha de ser la celebració de les nostres noces d'or. Molt agraïts per endavant. Bona Festa Major!

Els Nois Alegres

Festa del lliurament de la Senyera.

LA CARAVANA D'ELS NOIS ALEGRES

Cantem "Els Nois Alegres"
cançons de la nostra terra
cantem la pau, no la guerra
cantem al poble que estimem tant.

Aquesta coral l'ha fet gran
"El Pirineu", "La font del gat"
"Les flors de maig". o "L'emigrant"
"l'Ofici Pontificalis", "El cavaller enamorat".

I cent d'altres que n'anomenaria
ensenyades totes amb paciència, dedicació,
amor propi, i la gran sabiduria
d'en Marià, l'estimat i magnífic director.

Com l'emblemàtica de la senyera
a molts companys tampoc no oblida
amics d'infància, de tota la vida
moriren ja, aquells cantors de primera.

De les Guilleries som la veu,
encara cantem les populars caramelles
malauradament perdudes quasi arreu
de les tradicions catalanes més velles.

Perquè nostres cants porten alegries
o l'enyorança de temps passat
igual que aquelles belles melodies
que junts ballàvem a l'envelat.

Així anem fent història
aquest grup de companys
nostra coral d'or, ja toca glòria
"Els Nois Alegres" tenim cinquanta anys.

Josep Brugués

UNA QÜESTIÓ DE CAP

El cap és la part més alta del cos humà, és aquella capseta rodona que tots duem damunt les espatlles i que, sovint, la fem servir només per a portar els cabells. De vegades, però, també hi ha algú que la fa servir per a coses més importants (pensar, estudiar, rematar de cap...). El diccionari ens diu:

CAP. Part superior del cos de l'home, separada del tronc pel coll. També vol significar el començament d'una cosa.

Nosaltres hem buscat moltes dites i frases fetes en les quals la paraula **CAP** té diversos significats que no tenen res a veure amb les definicions que ens donen els diccionaris. Esperem que us distreguin una mica. Entre altres hem triat:

ABAIXAR EL CAP. Obeir, resignar-se, cedir el voler d'un altre, ...

AL CAP I A LA FI. Després de tot

ALÇAR EL CAP. Sortir de la pobresa, recobrar l'ànim, millorar un malalt, ...

ANAR AMB EL CAP ALT. Anar amb dignitat, sense avergonyir-se.

ANAR AMB EL CAP SOTA L'ALA. Trobar-se sense força, sense ànim.

ANAR CAP PER AVALL. Anar una cosa malament, a l'inrevés.

ANAR CAPBAIX, CAPCOT. Estar trist, capficat.

ANAR EL CAP ENFORA. Rodar el cap.

ANAR-HI EL CAP. Anar-hi la vida.

ANAR-SE'N AMB LES MANS AL CAP. Resultar perjudicat.

ANAR-SE'N DEL CAP. Oblidar.

BALLAR PEL CAP. Recordar vagament una cosa.

BUIDAR-SE EL CAP. Esforçar-se molt en l'estudi.

CAP BOIG, CAP DE PARDALS, CAP DE TRONS. Eixelebrat, lleuger, sense seny.

CAP BUIT. Ignorant.

CAP D'ESTAT. Persona que representa o exerceix la suprema autoritat de l'estat.

CAP DE FERRO. Infatigable per al treball mental.

CAP DE SETMANA. Darrers dies de la setmana, dedicats al descans.

DE CAP A CAP. D'un extrem a l'altre, totalment,...

DE CAP I DE NOU. Una altra vegada, des del començament,...

DONAR UN COP DE CAP. Dormir una estona, adormir-se...

DUR DE CAP. Tenir ferma intenció de fer una cosa, ser tossut.

ESCALFAR-SE EL CAP. Fatigar-se mentalment, encaparrar-se molt en alguna cosa.

FER EL CAP VIU. Estar alerta.

FER UN COP DE CAP. Decidir-se.

FER UN CAP NOU. Pegar a algú, donar-li una bona pallissa.

HAVER-SE'N D'ESTRÈNYER EL CAP. Haver-se de resignar.

INFLAR EL CAP. Incitar amb explicacions.

NO MIRAR CAP NI CARA. No observar respecte a ningú.

NO TENIR NI CAP NI PEUS. Ser un disbarat, no tenir ordre ni concert.

NO TENIR RES AL CAP. Ser un neci, un ignorant.

OMPLIR EL CAP. Contar, explicar a algú un piló de coses.

PASSAR PEL CAP. Acudir-se-li a algú alguna cosa.

PEL CAP ALT. A tot estirar, no pas més que,...

PEL CAP BAIX. Almenys, si no més,...

POSAR EL CAP COM UN TIMBAL. Marejar algú a força de parlar o fer soroll.

PUJAR AL CAP. Fer sentir els seus efectes alguna cosa.

PUJAR ELS FUMS AL CAP. Envanir-se, presumir.

RODAR EL CAP. Sentir vertigen, marejar-se.

SER UN CAP QUADRAT. No admetre les idees dels altres, ser tossut,...

SER UN CAP VERD. No tenir gaire seny, ser immadur, ...

TANTS CAPS TANTS BARRETS. Tants parers o opinions com persones hi ha.

TENIR EL CAP A TRES QUARTS DE QUINZE. Estar distrets d'allò que fa el cas.

TENIR EL CAP DUR. Tenir dificultat en aprendre les coses.

TENIR EL CAP ESPÈS. Tenir el cap adolorit, poc clar.

TENIR EL CAP PLE DE FUM. Ésser lleuger, eixelebrat.

TENIR ENTRE CAP I COLL. Tenir l'atenció fixada.

TIRAR-SE DE CAP. Llançar-se sense por.

TREURE EL CAP. Començar a sortir, deixar-se veure.

També hi ha infinitat de paraules compostes amb el mot cap i que són tant populars que no calen explicacions: capgros, capbussó, capçalera, capbuit, capcigrany, cap d'any, cap de setmana, cap de mes, caparrassa, caparrut, capet, cap-pelat, capvespre, capbaix, capficar, capdamunt, maldecaps, mal de cap,...

Nosaltres voldríem que, a partir d'ara, tots féssim les coses amb el cap, que no ens deixéssim omplir el cap amb bestieses i que no ens pugessin els fums al cap i així se'ns acabarien els maldecaps i no hauríem de prendre aspirines per culpa del mal de cap.

XAVIER COLON I AUGUET

(Amb la inestimable col.laboració dels alumnes de Quart del curs 90-91. Els que enguany han fet Vuitè.)

Agraïm profundament
la col·laboració
de totes aquelles firmes
industrials i comercials
que ajuden a
fer possible
l'edició d'aquest
programa.

NOTA: Aquesta llista de COL.LABORADORS està feta amb tota bona voluntat. Acceptem que hi hagi errors però són totalment involuntaris i demanaríem que aquests es comuniquessin a l'Ajuntament per tal d'esmenar-ho en propers programes de festes. S'entén per col.laborador aquell que paga una quota i, per tant, surt al programa de Festa Major.

AGÈNCIES DE VIATGES
Hispano Hilariense 20 15 40
Rossell 86 80 79

ARQUITECTES
Isabel Font 87 20 41

ARQUITECTES TÈCNICS
Josep Mª Labara 86 93 06
Maria Cerver 86 93 06

ASSEGURANCES - AGÈNCIA
A. Glòria Sala 87 21 66
A. Miquel Suy 86 88 33
Francesc Vilabella Güell 86 81 82
Gestoria A.C.A. J. González 87 21 75
Mapfre - G. Assegurador 86 90 15

BARS
Bar "El Grèvol" 86 80 58
Bar "El Toc" Franckfurt 86 80 11
Bar Aquari 86 93 69
Bar Boada 86 83 38
Bar Club 86 80 43
Bar Cristo 86 91 52
Bar Chapete 87 22 19
Bar del Serrat 86 81 74
Bar Èlix 86 88 18
Bar Florida 87 21 48
Bar Granja Tivoli 86 80 42
Bar Juani 86 83 69
Bar La Selva 86 87 76
Bar Montseny 86 80 70
Bar Pacheco 86 80 87
Bar Torrent
Ca Rau 86 80 79
Cafè Centre 86 84 84
El Cau 86 91 76
Pub L'Espelma
Taverna d'en Mallol 86 83 25

BÀSCULA
Ll. Juanhuix Juanhuix 86 88 14

CAIXES DE CARTRÓ
Embalatges Salvador 86 87 75
Manipulats La Selva 86 80 51

CARNISSERIES I CANSALADERIES
Àngels Homs Valls 86 82 92
Can Barnet 86 87 47
Can Micalic 86 83 38
Cansaladeria Porta 86 80 29
Enriqueta Collbatallé Gros "Can Cisquet" 86 82 67
Jaume Masó Rosquellas 86 88 37
Joaquim Valls Bonet 86 42 11
Jordi Puig Boada 86 81 41
Marià Casas Clopés 86 90 47

CENTRES D'ENSENYANÇA
C. Rdes. M. Immaculada Concepció 86 81 15
Col.legi Públic Guilleries 86 87 29
Col.legi Sant Josep 86 81 46
Escola de Formació Professional 86 93 58
Escola de Música de Sant Hilari 87 22 22
Escola Natura Guilleries 86 91 27
Llar infantil "Les Cent Fonts" 86 80 61

COMESTIBLES
Àngels Homs Valls 86 82 92
Autoservei "Tandy" 86 80 49
Ca la Noemí, fruits 86 87 90
Can Boiró 86 81 33
Casa Mimó 86 80 82
Dalmau Boada 86 83 38
Joan Torres, Dietètica 86 89 42
Joan Valls Juvanteny 86 82 02
Joaquim Valls Bonet 86 82 11
Josep Andreu Clopés - Bodega 86 87 10
Maxor 87 22 37
Pernils Lafuente 86 85 87
Ramon Molas Mollfulleda 86 83 12
Rotllant 86 82 47
Supermercat Dia .....

COMPRA-VENDA DE COTXES
Garatge Guilleries - Citroën 86 88 73
Taller Antoni Fauria - Renault 86 82 35
Taller Casas Güell - Opel 86 80 95
Taller Montseny 86 84 64
Taller Trima - Seat 86 83 28

CONFITERIES
Fornés 86 80 85
Pastisseria Duran 86 81 14
Pastisseria Fuguet 86 80 21
Pastisseria Malet-Torrent 86 93 08

CONSTRUCTORS D'OBRES I PROMOTORS
Antoni Brugué 86 87 48
Antoni Juvanteny 86 91 08
Busquets Bosch, S.L. 86 89 17
Cèsar Lahoz 86 87 92
Construccions "La Selva" 86 93 15
Construccions Àngel Toro 86 92 43
Construccions Germans Miralpeix, S.L. 86 85 07
Construccions Joan Carrillo 86 92 93
Construccions Sant Hilari, S.A. 86 83 19
Francesc Rojas Escobar 86 90 16
Germans Prat ..... 86 85 50 - 86 92 25
Immobles Sant Hilari 86 93 41
Jaume Collbatallé S.L. 86 90 12
Josep Vilà 86 92 56
Ll. Verdaguer 86 91 18
Malvi - Pujol, S.A. 86 89 29
Obres Molist Muntalt 86 87 18
Promotora Hilarienca 86 80 70
Promotora Sant Hilari 2000, S.L.

CONSULTORIS DE BELLESA
Àngels Suy 86 86 87
Carme Dalmau 86 84 70
Elvira Carrasco
Matilde Soler Tarrats 86 82 65

ELECTRODOMÈSTICS
Botigues Rossell - Expert 86 80 79
J. Vilamala 86 93 14
Porcel (Reparacions) 86 87 42
R. Fauria Miralpeix (Watt's) 86 81 24
Ramon Planiol 86 88 93

ENTITATS BANCÀRIES
Banco Popular Español 86 81 75

Banesto 86 82 25
Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona 86 80 23
Caixa de Girona 86 89 00
Caixa Penedès 86 93 50

ESPECTACLES
Cinema Catalunya 86 81 46
Club Villaret 86 80 89

ESTANCS
Can Castellà 86 80 05
Ramon Mimó Planas 86 80 52

FABRIQUES D'EMBOTITS
Disbonporc 86 80 63
Embotits Guilleries, S.A. 86 81 08

FARMACIES
Ramon Broto Twose 86 80 98
Xavier Muntalt Brugués 86 90 49

FERRETERIA
Camó-Ridorsa "Can Jombo" 86 83 08

FINQUES
Diseny de llars, S.A. 86 80 41
Finques Sant Jordi, S.A.
Fuari 86 82 75
Immobiliaria i construccions Sant Hilari 86 83 19
Immobles Sant Hilari 86 93 41
Noves llars, S.A.
Promotora Hilarienca, S.A. 86 80 70
Sant Hilari Futur 86 80 70

FERROS FORJATS I ALTRES
Art Català 86 82 91
Ganiveteria La Forja - Vila 86 83 44
Joan Cerver Coll 86 80 62
Miquel Soler Tornabells 86 82 99
Serralleria d'alumini A. Sanz
Serralleria d'alumini Pujol 86 87 28
Serralleria Solà, S.L. 87 21 57
Taller Nou, C.B. 86 81 98

FLEQUES
Cal Forner Nou 87 21 07
Can Castellà 86 80 52
Forner Nou, S.L. 86 80 39
Panificadora

FOTÒGRAFS
Amadeu 86 81 14
Fina 86 90 70
Rossell 86 80 79

FUSTERIES I MOBLES
Andreu, S.L. ..... 86 90 29 - 86 83 49
Bellmoble, S.A. 86 81 86
Cuines "Eilin" 86 87 28
Fusteria Pujol 86 87 28
Idea 86 90 99
Joan Jumbert Solé 86 87 66
Joan Masó Pla 86 86 75
Joan Muntalt 86 90 99
Miquel i Rovira 86 82 48
Moblandreu, S.L. ..... 86 90 29 - 86 83 49
Vidal Llopis

FUSTES
Fustacalm 86 83 50
Fustes Sant Hilari, S.A. 86 87 89
Sara Corren 86 84 81

GARATGES
Hospitalet 86 81 40
Parquing 100xhora 86 81 60

HOTELS, HOSTALS, FONDES I RESTAURANTS
Cal Sastre 86 81 63
Can Cames "La Brasa" ..... 86 80 46 - 86 91 39
Els Cortals 86 87 95
Fonda Rita 86 80 09
Hostal Brugués 86 80 18
Hostal Canals 86 82 36
Hostal del Grèvol 86 80 58
Hostal Fugarolas 86 80 38
Hostal Isidre 86 80 48
Hostal Mª Verdolet 86 81 06
Hostal París 86 80 19
Hostal Torras 86 80 96
Hotel Suizo 86 80 00
Residència Roma 86 80 09
Restaurant "Ca la Marta" 86 89 19
Restaurant "L'Isard" 87 22 33
Restaurant "La Bàscula" 86 88 14
Restaurant "La Pedra Llarga" 86 87 16

GRAFIQUES
Gràfiques Offser, S.C.P. 86 87 75
Impremta Johil 86 80 15

JARDINERS
Jardineria Masferrer-Aguilera 86 80 68

LAMPISTES I MANYANS
Instal.lacions Carreras 86 81 43
Jaume Pallarols Bruguera 86 81 64
Joan Campeny 86 88 65
Joan Moner 86 88 93
Josep Vilamala 86 83 07
Lampisteria Inseny, S.L. 86 81 04

LLENYA
Jaume Valls 86 87 16
Lluis Juanhuix 86 88 14
S. Cornellà 86 82 65

LLIBRERIES
Esports Joan 86 80 10
Rossell 86 80 79

MANANTIALS EN EXPLOTACIÓ
Font Selva 17 80 15
Font Vella 86 82 50
Fontdor 86 86 91

MATERIALS DE CONSTRUCCIÓ
Guilleries 86 81 44

MECÀNICS
Antoni Fauria - Renault 86 82 35
Cayo, S.L. 86 82 66
Garatge Trima 86 83 28
Josep Malet Torrent - Motos 86 90 38
P. Vilardell - Radiadors 87 21 56
R. Fauria (Electricitat automòbils) 86 81 24
Ramon Fauria - Motos 86 61 19
Taller Casas-Güell - Opel 86 80 95
Taller Guilleries - Citroën 86 88 73
Taller Moca 86 80 84
Taller Montseny - Peugeot 86 84 64

MERCERIES I CONFECCIÓ
Can Joan Ridaura 86 87 52
Confeccions Artola 86 81 77
Confeccions Masnou 86 81 53
Dolors Rotllant
Goriot
Merceria "Nova" 87 21 91
Temari 86 82 08

METGES
Òptiques Sant Hilari 86 93 23

OBJECTES DE REGAL
Botigues Rossell 86 80 79
Cardona-Moriscot 86 91 45
Esports Joan 86 80 10
Jordi Roura
Objectes de regal Mercader 86 90 85
Watt's 86 81 24

PERRUQUERIES
Carme Cullell 86 84 34
Carme Ramon 86 89 51
Cecília Rosquellas 86 81 43
Conxita Rosquellas 86 89 24
Elvira 86 83 20
Isabel Sorroche 86 89 92
Josep Mª Rovira 86 87 55
Louan 87 21 50
Mª Àngels Suy 86 86 87
Maria Estragués 86 87 99
Mensus 86 80 20
Montserrat Mas 86 89 97
Perruqueria Josmay 86 93 48
Rosa Maria 86 89 49
Rovira 86 85 08
Styl 86 82 70

PEIXATERIES
Congelats i pesca salada Alcira 86 80 64
Peixateria Esperança 86 81 47
Peixateria Mª Teresa 86 83 35
Peixos "Pere" 86 83 11

PINTORS
C. Juvanteny 86 91 25
J. Jiménez 86 91 82
Miquel Cullell 86 83 73
Pintors "La Selva" 86 93 20
Teodoro Arteaga, S.L. 86 88 04

POLLERIES
Autoservei Centra 86 80 49
Joaquim Valls 86 82 11
Rotllant 86 82 47

SABATERIES
Calçats Comas 86 89 80
Calçats Masó 86 87 93
Calçats Pilar 86 87 88

SERRADORES
Salvador Fontané Plenacosta 86 87 98

TAXIS
Taxis Guilleries 86 84 57
Taxis la Selva 86 86 64

TÈXTIL
Tèxtil Sacalm 86 91 36

TORNERIES
Àngel Ripoll, S.A. 86 82 75
Antoni Moner 86 83 25
Art Roura 86 83 16
Artesania Danès, C.B. 86 87 97
Artesania Teixeira 87 23 03
Artidisma, S.L. 86 82 14
B.R. Producció 86 87 25
Debric Sant Hilari, S.L. 86 81 12
Fiam, S.C. 86 81 72
Francesc Gol Busquets 86 88 39

Fustorn, C.B. 86 92 86
Indústries Joaquim Ripoll 86 88 00
Indústries Puigderrajols, C.B. 86 82 84
Indústries Solà 86 88 55
Intermoble, S.A. 86 88 75
Lindenart, S.L. 86 81 00
M.D.C., S.A. 86 87 25
Manufactures Sacalm 86 90 41
Salvador Auger 86 81 55
Torneria Batlle, S.L. 86 81 45

TRANSPORTISTES
Autocars Jordi Barba 875 10 38
Fontmaràpit, S.A. 87 21 27
La Hispano Hilariense, S.A. 20 15 40
Miralpeix 86 83 40
Transports Arborueda, S.L. 86 90 83
Transports Corominas 86 88 27
Transports Floriach 86 81 44
Transports Hospitalet 86 81 40
Transports Josep Elias 86 83 75
Transports Maria Moragas
Transports Ricard Moragas i fills 86 90 94
Transports Ros 86 80 27
Transports Ruíz-Ruano 86 92 94
Transports Solà 86 87 93
Transports Soler 86 83 74

VARIS
Adm. de Finques Francesc Vilabella 86 81 82
Alimentació J. Mollfulleda 86 84 64
Ambulàncies Guilleries 86 84 57
Autoscola Sant Hilari 87 20 68
Autoscola Vial-2 ..... 86 88 38
Comercial Màiquez 86 91 28
Electrònica i informàtica Sant Hilari
Estació Servei Faca, S.L. 86 81 68
Excavacions Germans Pagès, S.L. 86 90 06
Floristeria "Sant Hilari" 86 80 64
Floristeria Glòria Sala 87 21 66
Fusteria Jumbert 86 87 66
Gimnàs Km-26 ..... 42 04 98
J. Estragués (compra-venda de patates) 86 80 69
J. Valls Juvanteny (patates i cereals) 86 82 02
Joieria Gràcia 87 21 76
Joieria i rellotgeria J. Breix 86 80 57
Montse Vila (serres) 86 89 99
Palmes i palmons Canals 86 89 81
Parcosa, S.L. 86 89 85
Perfumeria i drogueria Can Torrent 86 82 88
Pinzells Guinart 86 85 88
Plantes Masó 86 87 93
Quim Busquets "Envernissador" 86 82 70
Rostisseria "La Teca" 86 89 08
Rostisseria Rosa 86 87 45
Sant Hilari Futur (Activitats turístiques) 86 80 79
Tapisseria Cuberta 86 83 33
Tintoreria Angelina Garrofa 86 82 54
Tintoreria Joan Serra Pagès 86 82 01
Vivers Tortadès 86 87 30

VINS I BEGUDES
Bernabé Hernández 86 84 71
Bodega Andreu Roig 86 87 10
Carbòniques Masó 86 82 67
Joan Valls Juvanteny 86 82 02
Representacions Donadeu 86 81 88

BUTLLETÍ D'INFORMACIÓ MUNICIPAL

En aquestes pàgines pretenem informar de les realitzacions que s'han portat a terme al llarg de l'any per iniciativa municipal.

Des de l'Ajuntament es considera molt important que, davant les moltes interpretacions que es donen a vegades sobre temes que afecten els hilariencs, aquests acudeixin a les oficines de la Casa de la Vila per a recaptar tota aquella informació que creguin oportuna.

Sovint la informació no fidedigna i inexacta acaba tornant-se en desinformació i, d'aquesta manera, es crea confusió.

Acabem aquestes pàgines amb una documentació gràfica sobre l'Eix Transversal de Catalunya, via de comunicació que ha de marcar l'inici d'una nova etapa per a Sant Hilari.

TELÈFONS D'URGÈNCIES

Oficines de l'Ajuntament: **86 81 01** i **86 89 76**
Fax de l'Ajuntament: **86 89 76**
Caserna de la Guàrdia Civil: **86 80 32**
Servei d'ambulàncies municipal: **86 81 23.** També podeu trucar al **86 84 57,** que és un servei privat d'ambulàncies (Ambulàncies Guilleries).
Ambulàncies de la Creu Roja: **86 04 04** (Arbúcies)
Farmàcies: R. Broto: **86 80 93**
X. Montalt: **86 90 49**
Pavelló d'esports: **86 89 89**
Parròquia: **86 82 22**
Oficina de Turisme: **86 88 26**
Dispensari municipal: **87 22 02** i **87 22 03**
Ràdio Sant Hilari: **87 23 00**
En cas d'incendi, cal trucar als números de l'Ajuntament, al **085**.
Serveis de grua: Trima: **86 83 28**
Montseny: **86 84 64**
A. Fauria: **86 82 31**
Guilleries: **86 88 73**
El Turó: **86 81 44**
Policia Municipal: **86 81 23**
Casa de Cultura: **86 86 56**
Jutjat de Pau: **87 21 62**

NOUS SOLARS MUNICIPALS

Seguint la política de concretar actuacions urbanistiques municipals de caràcter global, l'Ajuntament ha anat adquirint petits solars de sol urbà que consoliden una determinada programació.

Plaça del Dr. Robert, s'ha adquirit un solar de 80 m² a l'antiga plaça del Peix o del Dr. Robert. D'aquesta manera s'amplia la plaça en un espai que tindrà una renovació considerable.

Prop de la font del Cirerer, l'Ajuntament ha comprat un tros de prop de 400 m² que inclou el lloc on era l'antiga font del Cirerer i el que enllaça amb les finques d'en Mimó i d'en Massaneda. S'hi farà una zona verda pública.

Patrimoni Municipal, a prop de la font del Cirerer.

LA CASA DE CULTURA

En el programa de l'any passat es feia una presentació de l'edifici, amb una descripció física i de la possible funcionalitat. La gent que heu utilitzat la Casa de Cultura, sigui per anar a la biblioteca, a alguna exposició, curset o conferència, o simplement perquè éreu alumnes de l'Escola d'Adults, haureu constatat les grans possibilitats que ofereix o pot oferir aquesta edificació.

Al llarg d'aquest curs s'ha procurat donar cabuda a les iniciatives públiques o privades, de tal manera que tothom, d'una manera o altra es trobés implicat i convidat a utilitzar aquests espais municipals.

La consolidació de l'Aula de Formació Permanent d'Adults de Sant Hilari, ha arribat, gràcies a la inauguració d'aquesta Casa de Cultura. Tot i ser un edifici de nova planta, s'hi desenvolupen uns serveis de llarga tradició dins de les activitats que es duen a terme a l'hivern a Sant Hilari i que, per diferents motius, es trobaven ubicats en diferents dependències de l'Ajuntament.

El proper curs 1995-96, l'Escola d'Adults passarà de ser Aula a Centre de Formació Permanent. Això suposarà, pels ensenyaments reglats, poder fer una avaluació continuada del graduat i alfabetització, sense haver de desplaçar-se ni dependre d'altres poblacions. Amb aquest canvi, l'Escola d'Adults guanyarà en independència i llibertat respecte als exàmens finals d'avaluació.

Un dels serveis que està oferint la Casa de Cultura, és el Punt d'Informació Juvenil. Es tracta d'una petita oficina que procura atendre les demandes que preocupen el jovent de Sant Hilari, o bé es dóna informació i orientació referent a temes que els toca de ben a prop.

A través d'aquest (P.I.J.) de Sant Hilari, s'ha posat en funcionament, des del mes de maig, el Servei Català de Col·locació. Ha estat creat com un servei per a totes aquelles persones ocupades o en situació d'atur que busquen feina o volen canviar-la, atenent-les d'una manera personalitzada, professional i efectiva.

Properament, es traslladarà l'Arxiu Municipal a les dependències que hi ha condicionades a la planta soterrani de la Casa de Cultura. Amb aquest trasllat, la consulta als fons arxivístics de la població serà de més fàcil accés i utilitat.

La majoria de les entitats que hi ha a la població ja utilitzen les sales de reunions i l'arxiu que tenen a disposició, com també la sala polivalent del primer pis per a celebrar-hi assemblees.

ACTIVITATS QUE S'HAN FET DES DE LA INAUGURACIÓ

EXPOSICIONS

- EXPOSICIÓ COL·LECTIVA DE PINTURA D'AUTORS HILARIENCS.
- MOSTRA DE POSTALS I FELICITACIONS DE NADAL.
- TREBALLS DE L'AULA D'ART.
- VISTES PANORÀMIQUES DE SANT HILARI.
- FOTOGRAFIES DELS INCENDIS FORESTALS. ESTIU'95.
- PINTURES I DIBUIXOS D'EN PERE FAURIA I EN JOAN ARTEAGA.
- DIBUIXOS D'EN JAP.
- EXPOSICIÓ MONOGRÀFICA DEL VIA CRUCIS VIVENT.
- VI MOSTRA FOTOGRÀFICA D'AUTORS HILARIENCS.
- OLIS DE M. CARME CLAPEROLS.
- DIBUIXOS D'EN PERICH.
- SALVADOR SERVIÀ, 25 ANYS DE COMPETICIÓ.
- EXPOSICIÓ FINAL DE CURS DE L'AULA D'ART.
- JOVES I EDUCACIÓ VIÀRIA.
- OLIS DE TARIQ MAHMOOD I PEP PERACAULA.
- OLIS I AQUAREL·LES D'ANTONI CASELLAS.
- QUADRES AMB RELLEU D'AGUSTÍ REVERTER I OLIS DE JOAN DALMAU.
- FLORS, BODEGONS I RACONS DE SANT HILARI DE CATALINA CASASAYAS.
- EXPOSICIÓ DE MOTOS ANTIGUES.
- PAISATGES DE LES GUILLERIES DE JOAN MIR.
- 17A EXPOSIXIÓ DE PINTURA REALISTA DE MARIA CLIMENT.
- EXPOSICIÓ COL·LECTIVA DE PINTURES I DIBUIXOS D'AUTORS HILARIENCS.

Exposició dels alumnes de l'Aula d'Art.

La Biblioteca municipal en la planta sòtan.

XERRADES-COL·LOQUI

– PRESENTACIÓ CURS ESCOLA D'ADULTS 1994-95.

– PRESENTACIÓ PUNT D'INFORMACIÓ JUVENIL, Josep Vila i Boix.

– TURISME RURAL.

– OBJECCIÓ DE CONSCIÈNCIA, Joan Quer i Martí Terés.

– ELS INCENCIS FORESTALS: PREVENCIÓ, EXTINCIÓ I REPOBLACIÓ, Emili Garolera, Josep Ma. Pons i Josep Ma. de Ribot.

– IMPORTÀNCIA DE L'ESPORT BASE EN LA FORMACIÓ INTEGRAL DE L'INFANT, Josep Aliu.

– LA SIDA. NO ÉS EL MEU PROBLEMA? Joaquim Albertí.

– L'EDUCACIÓ DELS FILLS EN EL CANVI DE VALORS, Teresa Planas.

– GERMANDAT DE DONADORS DE SANG DE LA PROVÍNCIA DE GIRONA, Marc Ybars.

– COL·LABORACIONS AGRÀRIES AMB LES COMUNITATS CAMPEROLES DE BOLÍVIA, Ramon Xammart.

– EL NOU SISTEMA EDUCATIU A SANT HILARI, Albert Vancells.

– LES RELACIONS FAMILIARS. PARES I FILLS, Antònia Canudas i Serafí Sánchez.

– SALVADOR SERVIÀ, 25 DE COMPETICIÓ, Josep Casanovas, Agustí Boix i Paco Artigas.

– LES CARRERES UNIVERSITÀRIES I LA UNIVERSITAT.

– AMNISTIA INTERNACIONAL, UNA ORGANITZACIÓ NO GUVERNAMENTAL SOLIDÀRIA, Lluís Tejeda.

– UN 8.000 AMB ESQUIS I PRESENTACIÓ EVEREST'96, Joan Cardona i Carles Figueras.

Una xerrada sobre muntanyisme amb en Joan Cardona.

CURSET-CICLE-SESSIONS

– LABES.

– CURSET INTENSIU DE CUINA NADALENCA, Salvador Brugués.

– MANIPULADOR D'ALIMENTS.

– SESSIONS DE JARDINERIA, Pitu Clarasó.

– ALIMENTACIÓ, Joan Castells, Mar Salvador i Margarida Pelegrí.

– CURSET DE CUINA, Salvador Brugués.

– CICLE SOBRE VERDAGUER, Joan Carreres i Péra.

CONCURSOS

– CONCURS DE GUARNIMENT D'APARADORS.

– XIX CONCURS LITERARI ESCOLAR LOCAL.

– XIII CONCURS DE CARTELLS PER LA PORTADA DEL PROGRAMA DE LA FESTA MAJOR'95.

SORTIDES

– VISITA A L'EXPOSICIÓ "EL NOUCENTISME" AL CENTRE DE CULTURA CONTEMPORÀNIA DE BARCELONA, DE L'AULA D'ART.

– VISITA DEL PALAU DE LA GENERALITAT I L'AJUNTAMENT DE BARCELONA, I A LA REPRESENTACIÓ DE L'OBRA "GERMANS DE SANG" DE L'ESCOLA D'ADULTS.

EDIFICI DE L'ANTIGA COOPERATIVA

La remodelació del que havia estat l'antiga Cooperativa permet veure un edifici important, que millorarà en gran manera l'oferta cultural del poble de Sant Hilari.

Juntament amb el de la Casa de Cultura formen un complex que moltes localitats voldrien tenir, i amb l'avantatge que estan al bell mig del poble.

De mica en mica s'han anat superant dificultats sorgides en el transcurs de les obres de rehabilitació, ja que la construcció tenia part d'obra molt vella i deficient.

De moment està previst que s'hi ubiqui ben aviat el museu de fauna i flora de les Guilleries, que de moment encara és als baixos de la Casa de la Vila, ja que es preveu una redistribució de les oficines municipals a l'edifici de l'actual Ajuntament.

De cara al proper curs, també s'hi instal·larà l'Aula d'Art.

El consistori encara no ha decidit de manera exacta quines seran les activitats que s'hi portaran a terme, ja que es plantegen diferents alternatives a les demandes de les entitats locals i del poble en general.

Obres de remodelació de l'antiga Cooperativa.

VEREDICTE DEL CONCURS PER A LA PORTADA DEL PROGRAMA DE FESTES-94

S'hi varen presentar un total de 22 obres de 19 autors i cal destacar que hi hagué força qualitat. El jurat el formaven la Isabel Font, la Isabel Serrano, en Joan Escolà, en Josep Ma. Xandri i l'A. Serradesanferm.

El guanyador va ser en Joaquim Vila Belmonte, de Sant Hilari, que s'emportà el premi de 25.000 pessetes i en segon lloc hi quedà en Ferran Franco Caballé, de Salt, que n'obtingué 15.000.

CONCURS PEL PROGRAMA DE L'ANY 1995

Els membres del jurat han estat els mateixos i s'hi han presentat 21 treballs.

El primer premi ha estat per Anna Miralpeix i Pujol i el segon per en Pere Fauria i Capdevila.

Els guanyadors rebran els premis a la mitja part del pregó de les festes del dia 24 d'agost al local del Cinema Catalunya.

PLA PARCIAL DE LA BÒBILA

Urbanisme ha aprovat definitivament el Pla Parcial de la nova zona industrial de la Bòbila. El Pla afecta una àrea de 56.890 m², dels quals 21.951 m², o sigui el 38% del total, ha anat per cessions, i es reparteixen en 11.211 m² per zones verdes, 2.278 m² per equipaments i 8.426 m² per vials i equipaments.

Per enllaçar la zona amb la xarxa viària, s'ha aprovat un vial que l'ha de connectar, pel cantó de Villaret, amb el trencall de la carretera d'Arbúcies, prop de la Pedra Llarga. El vial servirà de circumval·lació i de límit de l'actual àrea d'actuació programada.

D'aquest Pla Parcial, se n'ha aprovat ja definitivament el projecte de reparcel·lació i l'Ajuntament ja és propietari de les cessions respectives.

Pla parcial de la bòbila.

ZONA INDUSTRIAL ELS CORTALS

La revisió del Pla General ha previst la creació de la zona industrial d'Els Cortals, propietat de l'empresa Fontdor.

Hi ha hagut una qualificació dels terrenys que l'esmentada empresa té davant la masia d'Els Cortals. Aquí s'hi farà una nau, de la mateixa altura que l'actual, i amb la possibilitat que se'n faci una altra de subterrània.

Com a contrapartida a les exigències urbanístiques de la zona, Fontdor ha fet les cessions corresponents en sòl del nucli urbà de la població. Una cessió de 6.300 m² de terreny que serà d'ús públic, a la zona de Can Burgada, prop del polisportiu. L'empresa també ha cedit una nau industrial de dues plantes situada al carrer Verge de Montserrat.

Finalment, donarà una quantitat que supera els vuit milions de pessetes, en concepte del que havia de deixar com a solars del 10% de cessió d'aprofitament mitjà.

REVISIÓ DEL PLA GENERAL

El dia 26 d'octubre de 1994, la Comissió d'Urbanisme de la Generalitat va aprovar la revisió del Pla General d'Urbanisme de Sant Hilari i posteriorment fou publicat al DOC del 16-12-94.

S'ha repetit en altres publicacions quins són els principals objectius d'aquesta revisió. El primer objectiu és la construcció de vials de circumval·lació per el trànsit pesat, i el segon, la creació de noves zones industrials.

Aquests vials són dos, un que ha d'unir la nova zona industrial de la Bòbila amb la carretera d'Arbúcies, i l'altre, l'entrada al poble per la carretera de Vic, fins a la carretera comarcal que va a Arbúcies, prop del pont d'en Permanyer. Aquest darrer vial és més llarg i tindrà un túnel de 250 m que passarà per sota del Serrat.

Serà una circumval·lació i suportarà la gran part dels vehicles pesats que vénen a Sant Hilari, i també tindrà carreteres secundàries d'enllaç amb diferents sectors del poble.

Aquests enllaços són el que del camí del Serrat anirà a la zona de la font del Ferro, el que de prop de la font d'en Jové comunicarà amb la carretera de la font Picant i el que unirà Can Serrano i l'àrea de la font del Sastre.

L'altre gran objectiu de la revisió del Pla ha estat la creació de tres noves zones industrials: la de la Bòbila, la d'Els Cortals i l'àrea de la font Vella. Aquesta última ha passat de ser de sòl rústic, per tant no edificable, a zona no programada, que ve a ser un pas important per a què en un futur, i si s'arriba a un acord, es pugui ampliar el sector industrial sense necessitat d'una nova revisió del Pla General. De mica en mica s'anirà desenvolupant aquest Pla, que ha de repercutir en el futur urbanístic de Sant Hilari, en dotar-lo d'infrastructures adequades a una visió de progrés.

UNITAT D'ACTUACIÓ NÚM. 2

És l'àrea que comprèn el sector de la carretera de Villavecchia que va des del trencall del camí que porta a les Serres fins a trobar els terrenys de Villaret, davant de la fàbrica d'en Vila i el revolt.

Aquí la superfície total de la finca que afecta la unitat és de 10.343 m² dels quals se'n deixen 2.988, entre zona verda, vials i altres serveis. S'ha aprovat inicialment el projecte i se n'ha fet la reparcel·lació.

Actualment encara està en fase d'exposició al públic i, per tant, es pot consultar i opinar.

XIX CONCURS LITERARI ESCOLAR LOCAL

Durant el mes de maig i a les dependències de la Casa de Cultura es va desenvolupar el XIX Concurs Literari Escolar Local.

Enguany hi participaren el Col·legi Sant Josep en l'ensenyament d'EGB –el Col·legi Públic Guilleries va desistir de participar-hi– i la Secció de Formació Professional de Sant Hilari.

Aquests foren els resultats:

6è d'EGB
Tema: "Un cap de setmana amb..."
1r: Magí Sosa i Masó
2n: Mireia Bonvehí i Miralpeix
3r: Dolors Campeny i Pujol

7è d'EGB
Tema: "Una gran bola de foc cremava el bosc"
1r: Ester Arjona i González
2n: Laura Serradesanferm i González
3r: Ester Donadeu Cruz

Formaven el jurat les següents persones: Júlia Gol, Dolors Pallarols, Iolanda Cornellà, Lluís Puigdemont i Mn. Joan Coma.

8è d'EGB
Tema: "Sóc un periodista i m'han enviat a..."
1r: Jordi Campeny i Pujol
2n: Cristina Alba i Seseña
3r: Anna Bosch i Riera

Formació Professional de Primer Grau
Tema: "Sóc una víctima innocent del terrorisme".
1r: Sara Pérez i Molina
2n: Mireia Pérez i Crous
3r: Marta Rovira i Coll

Formació Professional de Segon Grau
1r: Núria Roura i Font
2n: Iolanda Garcia i Martínez
3r: Neus Sánchez i Monfort

Tots aquests alumnes són de la Secció de Formació Professional de Sant Hilari.

El jurat d'aquests cursos estava integrat per: Carme Timoneda, Francesc Danés, Carme Permanyer, Àngels Aguilera i Anna Ma. Puigdemont.

El lliurament de premis, que consistien en llibres i trofeus, es va fer a la sala d'exposicions de la Casa de Cultura, amb la col·laboració de la coneguda artista Pilarín Bayés.

Els primers premis surten publicats en aquest programa de festes-95.

RECTIFICACIÓ DEL PADRÓ D'HABITANTS

	Homes	Dones	TOTAL
Població de dret a 1-1-94	2.520	2.422	4.942
Altes	85	80	165
Baixes	47	48	95
Població de dret 1-1-95	2.558	2.454	5.012

Enguany, amb aquestes xifres, podem veure que s'han superat els 5.000 habitants i s'ha de continuar dient que no és conseqüència del moviment natural de la població, sinó d'un saldo migratori positiu.

SOLIDARITAT

L'Ajuntament de Sant Hilari va donar 500.000 pessetes per ajudar a paliar les necessitats de la gent de Ruanda, que encara pateix un conflicte que augmenta les seves dependències.

També col·labora amb una bona quantitat a les activitats que durant la primera quinzena d'agost del 95 han organitzat diferents grups i entitats per a recollir diners i fer-los arribar al país africà, a través dels missioners locals que allà treballen.

DISTINCIÓ ALS ESTABLIMENTS ANTICS

La Cambra Oficial de Comerç, Indústria i Navegació de Girona distingirà amb un reconeixement especial la trajectòria d'antiguitat i continuïtat de les empreses de la seva demarcació. La setzena edició d'aquesta convocatòria es regirà d'acord amb les normes següents:

1a. Seran distingides amb un diploma totes les empreses comercials, industrials o de serveis establertes a la demarcació de la Cambra de Comerç, Indústria i Navegació de Girona que es trobin al corrent de pagament de la quota de la Corporació i que acreditin que en el decurs de l'any 1995 compleixen el 50, 75 o 100 aniversari de l'inici de llur activitat mercantil.

2a. També es distingiran les empreses que acreditin més de 75 anys i més de 100 anys d'existència i que no hagin obtingut la distinció amb motiu dels aniversaris esmentats.

3a. La prova s'haurà de fer mitjançant l'aportació de documents relatius a l'inici de la vida de l'empresa. Els documents no hauran d'oferir dubtes sobre la seva autenticitat.

4a. L'activitat de l'empresa haurà de continuar essent actualment la mateixa de l'inici o una similar dintre del mateix sector d'acord amb els canvis motivats per l'evolució del temps.

5a. No influirà en la decisió el fet d'haver-se traslladat l'establiment a un lloc diferent de l'inicial, sempre que ambdós es trobin dintre els límits de la demarcació territorial de la Cambra.

6a. Les documentacions, acompanyades del NIF de l'empresa i d'una breu explicació escrita, hauran de ser aportades a la Cambra de Comerç, Indústria i Navegació de Girona, Gran Via de Jaume I, 46, fins al dia 30 de setembre de 1995.

7a. La decisió sobre els establiments a distingir serà presa per un jurat compost per directius de la Cambra i experts en documents històrics. Qualsevol circumstància no prevista serà resolta inapel·lablement pel propi jurat.

8a. El lliurament de les distincions tindrà lloc durant les Fires de Sant Narcís de 1995 a Girona.

Si alguna empresa té dificultats per esbrinar exactament l'any del seu inici de l'activitat, pot demanar-ho a l'arxiu municipal.

UNITAT D'ACTUACIÓ NÚM. 12

És una superfície de 2.591 m² que està al peu de la carretera de Vic, davant dels jardins de Can Pere.

D'aquest total se'n cedeixen 964,5 m² a l'Ajuntament, que aniran destinats a zona verda d'ús públic.

SERVEI DE REHABILITACIÓ

Ja funcionen les instal·lacions i dependències del nou centre de rehabilitació ubicat a l'edifici del Centre d'Assistència Primària (CAP).

L'empresa Fisió Girona SA, en fa la prestació en nom de l'Institut Català de la Salut, que disposa de bons professionals per a portar a terme les activitats convenients.

El centre de rehabilitació municipal atén patologies d'origen respiratori, reumàtic, artrosis, artritis, etc. També lesions de caràcter esportiu, laboral o d'accidents de trànsit i lesions càrdio-vasculars –atacs de feridura– i d'altres problemes que dificulten les activitats d'una vida diària normal.

El centre està preparat amb moderns equips d'electroteràpia i mecanoteràpia.

Les despeses han anat a càrrec de l'Ajuntament i han de servir per a fer un nou servei a la població, ja que s'estalviarà el desplaçament a un altre centre fora de Sant Hilari.

AVISOS

Les persones que estiguin interessades en l'adquisició de solars o parcel·les per edificar, se'ls recomana que abans de fer cap tracte s'adrecin a les oficines de l'Ajuntament, on se'ls informarà del solar o la parcel·la que vulguin comprar.

S'informa que cal tenir present que en totes les cartes i trameses adreçades a Sant Hilari s'hi ha de fer constar el Codi Postal, que és el 17403, juntament amb el nom del municipi, tal com s'indica: "17403, Sant Hilari Sacalm".

El telèfon d'urgències per a la nit és el 86 81 23, el qual és atès permanentment per la Policia Municipal.

FULL INFORMATIU DE SANITAT
FEM DE SANT HILARI
UN POBLE MÉS NET

Per a una millor protecció del medi ambient i un millor servei de recollida d'escombraries, s'utilitza el nou abocador comarcal de Santa Coloma i, per tant, ha canviat el sistema de recollida. Es recorda a tots els veïns de Sant Hilari les següents instruccions.

Recollida d'escombraries

La recollida d'escombraries només es fa a través de contenidors; no es recullen les bosses al carrer.

La recollida es fa tots els dies de la setmana, menys el diumenge, a partir de les 7 del matí; és per això que recomanem que al vespre es treguin tan tard com sigui possible. No les traieu durant el dia.

Durant els mesos d'estiu es recolliran també els diumenges.

Normes per a la utilització dels contenidors:

1. Dipositeu sempre les bosses d'escombraries ben lligades dins del contenidor que tingueu més a prop de casa vostra.
2. No aboqueu mai les deixalles soltes, sense bossa, dins del contenidor.
3. No deixeu cap bossa a terra, poseu-la sempre dins del contenidor.
4. Comproveu que la tapa del contenidor quedi ben tancada per evitar males olors.
5. No hi deixeu mobles ni altres estris domèstics. Tampoc hi poseu terra ni runes.

Durant l'estiu s'han posat més contenidors de reforç.

Mobles, electrodomèstics i trastos vells

L'Ajuntament en continua prestant el servei gratuït de recollida, el 1r i 3r dissabte de cada mes a partir de les 8 del matí.

Només cal avisar a les oficines de l'Ajuntament, telèfon 86 81 01, i treure els trastos vells al carrer.

No els dipositeu als contenidors i tampoc no els llanceu a l'aire lliure; els qui així ho facin seran sancionats.

Contenidors per a paper, cartró i embalatges

S'han col·locat uns contenidors de color blau que són per llançar-hi el paper (diaris, revistes i paper en general) i estan ubicats a les sortides dels col·legis del poble, al c/ Sant Benet i al c/ Sant Josep. Aquí també es pot dipositar el cartró, convenientment plegat i lligat –no s'hi poden tirar caixes senceres–. De moment n'hi ha pocs, d'aquests contenidors i, de manera provisional, aquells veïns que els tinguin lluny poden deixar els cartrons plegats i lligats al costat dels contenidors d'escombraries, i seran recollits dins el mateix horari que aquestes. No deixeu les capses senceres.

Contenidors de piles

Per a la recollida de piles trobareu un contenidor al passeig de la Font Vella prop de les cabines telefòniques, i un altre al carrer d'en Rocosa, davant de can Rossell, on podeu dipositar piles alcalines i de botó.

Algunes botigues i rellotgeries recullen també les de botó.

Contenidors per a vidre

Tot allò que no recullin els col·legis ho podreu dipositar en uns contenidors especials de color verd que trobareu repartits pel poble.

Abocadors incontrolats

L'Ajuntament disposa d'un servei de recollida de trastos vells i altres coses que fan nosa a les cases; i no té cap cost per a l'usuari.

Per tant, és absurd i denigrant veure com encara es poden trobar llocs del bosc on s'aboquen deixalles.

Per part del Consell Comarcal s'ha iniciat una campanya de sensibilització ciutadana. S'han tancat els abocadors i s'aplicaran sancions als infractors d'aquesta normativa.

Mantinguem els carrers nets

Papers, peles de pipes, burilles de cigarrets i altres coses embruten els carrers i les places del poble.

Fem servir les papereres. De ben segur que n'hi ha una ben a prop.

No embrutem ni deixem que els altres ho facin. Sant Hilari és de tots.

ELECCIONS MUNICIPALS

Com ja sabeu, el dia 28 de maig es varen celebrar les eleccions municipals, per a veure qui regiria el destí del nostre poble durant els propers quatre anys. Enguany hi hagueren dues novetats: s'hi presentaren dues candidatures, ERC i CDC, i per primera vegada es presentaren membres d'UDC dins la coalició CDC.

Nombre de persones que podien anar a votar:	3.814
Nombre de persones que varen votar:	2.443
Abstenció, persones que no votaren:	1.371

Distribució de vots:

Vots en blanc:	45
Vots nuls:	28
Vots a candidatures	2.370

Distribució de vots per candidatures:

CiU:	1.715 – 8 regidors
ERC:	655 – 3 regidors

Cal destacar i valorar que tota la jornada es va desenvolupar sense cap mena d'incident i amb tota normalitat.

En Xavier Rossell en el moment de prendre possessió com a alcalde.

COMPOSICIÓ DE L'AJUNTAMENT

CiU

F. Xavier Rossell i Terris (alcalde)	CDC
Josep Carreras i Colomer	CDC
Ma. Àngels Nevado i Buenavida	Independent
Pere Bosch i Cornellà	CDC
Josep Ma. Valls i Tort	CDC
Ma. Carme Benages i Cort	UDC
Anna de Manuel-Rimbau i Muñoz	UDC
Isabel Masó i Camprodon	CDC

ERC

Josep Danés i Bosch	Independent
Carme Capdevila i Palau	Independent
Joan Garriga i Crous	Independent

Formen la comissió de govern: Josep Carreras, primer tinent d'alcalde; Àngels Nevado, segon tinent d'alcalde, i Pere Bosc i Isabel Masó que fan aquest ordre i reparteixen, dos anys cadascú, el càrrec i la tercera tinença d'alcaldia.

Regidors:

Esports i Serveis d'enllumenat i jardins: Josep Carreras.

Cultura i Ensenyament: Àngels Nevado.

Urbanisme i Obres: Pere Bosch.

Sanitat i Benestar Social: Anna de Manuel-Rimbau

Festes: Isabel Masó

Medi Ambient i Serveis de personal: Carme Benages.

Turisme, Promoció de patrimoni natural de comerç, consum i indústria: Josep Ma. Valls.

LA REHABILITACIÓ DELS CARRERS DEL NUCLI ANTIC

A primers d'any es començaren les obres d'una profunda remodelació i rehabilitació dels carrers que formen el nucli més cèntric i antic del centre urbà de Sant Hilari.

S'hi ha estat mig any, però el canvi ha valgut la pena, ja que presenten un aspecte molt diferent.

S'ha fet l'esplanació, arrencada de vorades, voreres i paviments, rebaix, compactat, clavegueram, abastament d'aigua, soterrament de línies elèctriques i telefòniques i, finalment, s'ha dotat de l'enllumenat i el mobiliari urbà adequat.

Gràcies a diferents aportacions de les institucions, la dels veïns s'ha pogut reduir considerablement.

En una altra fase, es remodelaran també els que ara no s'ha pogut fer per diferents motius, com són el Montsolís, la plaça Dr. Robert, l'enllaç del J. Ximeno amb la carretera i el de davant de la Casa de Cultura.

Recentment, s'ha decidit restringir el pas de vehicles particulars per tot el nucli antic i limitar-lo a circulació de veïns i càrrega i descàrrega; d'aquesta manera s'ha convertit en una zona de vianants, per tal de donar prioritat al pas de persones enfront dels vehicles.

Nou aspecte de la Plaça de l'Església.

CASA DE CULTURA

L'octubre passat es va poder fer la inauguració de l'edifici de la nova Casa de Cultura, de propietat municipal. Va presidir l'acte l'honorable Conseller de Cultura de la Generalitat, Joan Guitart, a qui acompanyaven diferents autoritats provincials, comarcals i locals.

Hi hagueren els parlaments de rigor, un refrigeri i la Casa quedava ja inaugurada amb una exposició col·lectiva de pintura d'autors locals, que per cert va tenir força èxit.

Al llarg d'aquests mesos el poble de Sant Hilari ha pogut comprovar la utilitat que té l'edifici i les moltes coses que s'hi fan i s'hi poden fer.

Amb el temps, encara tindrà més dinamisme perquè tots ens l'anirem fent una mica nostra.

Es pot dir que quan s'inauguri la cooperativa s'hi traslladarà l'Aula d'Art, que ara ocupa el lloc de l'arxiu municipal, i aquest es podrà obrir al públic un cop s'hagi fet el canvi de local; aquest és un dels aspectes que queda per solventar, però aviat serà una realitat. El que sí que s'ha fet és l'inventari i ordenació de la documentació municipal.

Al front de la Biblioteca hi ha la Dolors Miralpeix, i com a coordinadors de la casa de Cultura, en Lluís Puigdemont i l'Àngel Serradesanferm.

Tothom que tingui interès en aportar idees, actuacions i suggeriments, ho pot fer.

Val la pena recordar que també és un Punt d'Informació Juvenil, que informa de diferents temes al jovent que té una sèrie d'interrogants plantejats.

Amb el temps l'hem d'anar fent cada vegada més de tots i això voldrà dir que el poble es mou més en l'àmbit de la cultura.

El conseller Joan Guitart inaugura la Casa de Cultura.

ESPAIS PÚBLICS MUNICIPALS

Des de l'agost passat, el poble de Sant Hilari ha ampliat considerablement la superfície d'espais públics d'ús municipal en aplicació de les normatives derivades del Pla d'Ordenació del poble.

Noves zones:

Zona de Can Pere, un terreny de 3.400 m² que recentment s'ha inaugurat i que tindrà una futura remodelació.

Carretera de Vic, Carrer Guilleries i Verge de Vallclara, al costat mateix de la font del Petrinxo hi haurà un espai i també una franja al cantó de llevant i al mateix peu de la carretera de Vic. També es farà un pas de 6 metres d'amplada, que enllaçarà l'esmentada carretera amb el carrer Verge de Vallclara, pel cantó de can Carner i can Raich.

"TORRE DELS ALEMANYS".

Espai públic de 400 m² a l'indret que limita aquesta finca amb l'antic Hotel Solterra, en el cantó que dóna a la part de la font del Pic, per la carretera.

D'aquesta manera s'incrementa el patrimoni municipal, que és en benefici del poble en general.

Jardins públics de Can Pere.

REMODELACIÓ DEL CARRER D'EN ROCOSA

Un dels carrers que ha tingut una transformació més considerable ha estat el d'en Rocosa. Era un indret que oferia un aspecte poc acollidor i ara té un semblant radicalment canviat.

Es feren les oportunes gestions per aconseguir més espais públics amb alguns veïns i finalment s'ha pogut fer unes obres que li han donat una altra i millor perspectiva. També s'ha remodelat totalment la font antiga que hi havia.

GERIÀTRIC

S'ha adquirit un solar de 2.426 m², situat entre el que era el garatge Catalunya i la font del Cirerer, fins arribar al passeig del 14 d'Abril.

Aquest terreny ha d'albergar l'edifici de la futura residència per a la gent gran, projecte que ja ha tingut l'aprovació definitiva per part del consistori municipal.

Està previst que la residència tingui un total de 36 places i que sigui una edificació de dues plantes. Disposarà de totes les instal·lacions i serveis necessaris per atendre la demanda dels usuaris.

En una primera fase es farà una inversió de 54 milions de pessetes, que serviran per a fer els murs de contenció i de tancament i l'estructura de la construcció fins al cobriment d'aigües.

El cost total de les obres supera els dos-cents milions i s'anirà fent en diferents etapes.

Lloc on s'ubicarà el geriàtric.

NOU SISTEMA EDUCATIU

Ha sortit publicat el mapa escolar de Catalunya i per a Sant Hilari destaca el següent:

Oferta pública:
Centre d'Ensenyament Infantil i Primari Guilleries
Educació Infantil-Parvulari 3-6 anys
Educació Primària 1r a 6è Fins a 12 anys

Institut d'Ensenyament Secundari (IES)–Actual Centre de FP
Educació Secund. Oblig. (ESO) (12-16 anys)
Batxillerat (16-18 anys)
FP Administ. i Gestió Grau Mitjà (16-18 anys)

Oferta privada:
Centre d'Ensenyament Infantil Les Cent Fonts
Educació Infantil-Parvulari (0-6 anys)

Col·legi Sant Josep (concertat)
Educació Primària 1r a 6è (fins a 12 anys)
Educació Secund. Oblig. (ESO) (12-16 anys)

Per atendre l'actual demanda en Ensenyament Secundari, està prevista la nova construcció d'un Institut d'Ensenyament Secundari als terrenys que l'Ajuntament té a l'antic solar dels Campaments. Aquest nou edifici abastaria l'oferta pública des dels 12 als 18 anys, o sigui que atendria l'ensenyament secundari obligatori i el postobligatori. De moment estem dintre el que se'n diu de prioritat 3, dins la previsió de construccions escolars.

El canvi que es presenta és molt considerable perquè a partir d'ara els escolars del poble que ho desitgin podran estar aquí fins a les portes de la Universitat o als cicles de formació professional de grau superior.

Sí que encara queden dubtes per resoldre i temes per classificar, però considerem que per diferents circumstàncies Sant Hilari necessita l'ensenyament secundari que fins ara no ha tingut.

De moment, el setembre vinent s'anticipa la reforma al poble als dos centres, públic i privat concertat amb el 3r d'ESO. Durant aquest curs, alguns alumnes de FP disposaran de dues aules de la Casa de Cultura per problemes d'espai, amb el compromís per part de l'administració de resoldre-ho en el curs 1996-97.

Confiem que la reforma educativa porti nous aires a la formació general dels nostres joves.

Reunió amb el delegat d'Ensenyament Sr. A. Vancells.

NOU PARC MUNICIPAL

S'ha començat a construir el nou parc ubicat al final del carrer Pau Picasso, que té una superfície aproximada de 3.000 m² i està dividida en tres nivells.

Un, el de cota més baixa, disposarà de zona de descans, una font i una pista de petanca; a continuació hi haurà un nivell destinat a diferents jocs infantils i finalment, al pla més elevat, s'hi plantaran els arbusts més típics de les muntanyes de les Guilleries.

La plantació serà un recull d'arbusts, però es vol fer de tal manera que tingui un caràcter divulgatiu i didàctic, ja que cada un tindrà el seu nom científic i el popular i en possibilitarà un coneixement segons situació i procedència.

La plantació es farà un cop hagi passat l'hivern i de manera escalonada, ja que cal atendre el millor període per a fer-ho.

NOVA UBICACIÓ DEL MERCAT

Des de finals de gener d'enguany, el mercat setmanal dels diumenges s'ha instal·lat a la nova plaça de l'Ajuntament. Cal destacar-ne el canvi en alguns aspectes i també l'augment considerablement del nombre de parades.

Aprofitem l'avinentesa per a recordar que cal tenir cura en no aparcar a la carretera, ja que dificulta el pas dels vehicles. Per a fer-ho, hi ha la plaça de terra que és el lloc idoni i reservat per aparcar els vehicles.

Nova ubicació del mercat, a la Plaça de l'Ajuntament.

UN NOU CARRER

El passatge Josep Ximeno és una nova via pública que recentment s'ha obert al centre de la vila. És un carrer que enllaça el Josep Ximeno amb el que porta a la plaça de l'Ajuntament, prop del Tívoli.

Abans era un vial sense sortida, de propietat particular i que anava a parar a la riera de Vallicrosa.

Després de les remodelacions que s'han produït en aquell sector, hi ha hagut una entesa entre veïns i Ajuntament i s'ha pogut construir aquest carrer, que serveix per enllaçar el nucli antic del poble amb la zona d'aparcaments.

FIRA DEL BOSC

A la passada tardor, i concretament els dies 30 de setembre i 1 i 2 d'octubre, el poble de Sant Hilari va acollir la Mostra del Bosc i de l'Aprofitament Forestal, que es fa de manera conjunta entre el Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca de la Generalitat i el Consell Regional del Llenguadoc-Rosselló.

Fira del Bosc.

Hi acudiren més de 60 expositors amb varietat d'articles relacionats amb el bosc, la seva activitat i la producció. Es tracta d'intentar incentivar el sector forestal i convertir-lo en un puntal de l'economia en llocs com a la nostra comarca, on domina una gran massa forestal.

La Fira va ser inaugurada pel conseller d'Agricultura, Francesc Marimon, que anava acompanyat d'altres autoritats del ram i també dels representants de les institucions de la Catalunya Nord.

Durant les jornades hi hagué conferències i trobades sobre temes que pretenen obtenir un millor rendiment del bosc i el seu aprofitament.

Hi va assistir un nombrós públic, tant d'aquí com de diferents pobles de la comarca.

La localitat del Capcir, Formigueres, la celebrarà enguany.

En el marc de la Mostra Forestal es va signar un contracte forestal regulador del mercat de la fusta, el primer que es fa a l'Estat espanyol; que estableix un preu mínim de garantia pel venedor i preveu que el comprador disposgui de finançament.

Esperem que en propers anys Sant Hilari pugui organitzar de nou aquesta mostra, perquè tothom, sectors i públic, en quedaren força contents.

Inauguració de la Fira del Bosc'94.

L'EIX EN IMATGES

CONTINGUT

Pàg.

- 3 SALUTACIÓ
- 4 PREGÓ DE LA FESTA MAJOR 1994
- 7 AL BAT DE L'ESTIU
- 13 MÉS SOBRE EL GENERAL MORAGUES
- 14 CULTURA DE L'HOSPITALITAT
- 15 AMOR GREC
- 16 RIENDO Y LLORANDO
- 17 CONCURS LITERARI ESCOLAR LOCAL
- 20 DESCONEGUDA TENDRESA
- 21 LLAR INFANTIL "LES CENT FONTS"
- 22 CATALUNYA CREMADA
- 23 QUAN ELS CONTES SÓN REALITAT
- 24 PRIMERA TROBALLA DE CERÀMICA CAMPANIFORME A LES GUILLERIES
- 30 LA PESCA A SANT HILARI
- 31 L'ASSOCIACIÓ DE PARES DEL COL·LEGI PÚBLIC GUILLERIES
- 32 ESTIMADA LAURA - CORAL PETITS CANTAIRES DE SANT HILARI SACALM, UN ANY POSITIU
- 33 ELS AMICS DE LA MÚSICA
- 34 LA MEVA FESTA DE FI DE CURS - DONAR SANG
- 35 VIATGE IMPOSSIBLE AL COR DE LES MISÈRIES
- 36 NOCES D'OR I D'ARGENT - PER LA FESTA I PER LA PAU
- 37 CORAL AMETHYSTA - FIEL AMIGA
- 38 PER UN NOU CONCURS LITERARI LOCAL
- 39 SOBRE EL CONCURS LITERARI ESCOLAR LOCAL
- 40 TRES DOSOS, UN TRES I... VISCA!!!
- 41 MOSSÈN IGNASI ROVIRA I COLL, COL·LABORADOR DE POMPEU FABRA
- 44 ELS COTXES DE LÍNIA
- 49 SOMRIU I CELEBRARÀS MILLOR LA FESTA MAJOR
- 50 ACTES
- 52 RESUM DE L'ANY
- 57 LA SECUNDÀRIA AL COL·LEGI SANT JOSEP
- 59 ELS ESCOLTES DE SANT HILARI SACALM, AMB LA CAMPANYA DEL 0,7% I L'ANY INTERNACIONAL DE LA TOLERÀNCIA
- 60 L'AULA D'ART - ELS GANÀPIES DE L'ESCOLA, LOCUTORS DE RÀDIO SANT HILARI
- 61 ESCOLA DE MÚSICA DE SANT HILARI
- 62 MOTO CLUB SANT HILARI
- 63 CERTAMEN LITERARI DEL CASAL DELS AVIS
- 65 ARQUERS DE SANT HILARI
- 66 ACTIVITATS DEL VOLUNTARIAT AMBIENTAL DE LA SELVA
- 67 EDUCACIÓ AMBIENTAL PER A TOTS
- 68 MOSSÈN CINTO A SANT HILARI SACALM. LA SEVA RECONCILIACIÓ AMB EL BISBE MORGADAS
- 73 SANTA PENJADA
- 74 FOTOS QUE FAN HISTÒRIA
- 76 GEGANTS I GEGANTERS DE SANT HILARI
- 77 PASTORAL PARROQUIAL I ELS GRUPS MUSICALS DE LA VILA
- 78 CANÇÓ TRISTA D'AHIR I D'AVUI - A LA POETESSA ROSA HUGUET EN EL SEU RETORN A SANT HILARI
- 79 UNA PROPOSTA DE L'ASSOCIACIÓ DE PARES - CASAL MUNICIPAL DELS AVIS "CAN BLAT"
- 80 DE CARA A LES NOCES D'OR - LA CARAVANA DELS NOIS ALEGRES
- 81 UNA QÜESTIÓ DE CAP
- 82 AGRAÏMENT
- 83 COL·LABORADORS
- 86 BUTLLETÍ D'INFORMACIÓ MUNICIPAL
- 97 L'EIX EN IMATGES

Font Vella

Agua Mineral Natural

AJUNTAMENT DE SANT HILARI SACALM